İŞKUR

2015

TOKAT

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TOKAT ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

(2015)

İPA Koordinatörü
Ceyhun ÇELİK
Şube Müdürü

Raporu Hazırlayanlar

Arif AY	**Samet DAĞBAŞI**	**Mustafa EKİCİ**
Şef	**İş ve Meslek Danışmanı**	**İş ve Meslek Danışmanı**

İPA Dış Saha Ekibi

Ayla BİNGÖL (İMD)	**Davut DURAN (İMD)**	**Derya ŞİMŞEK (İMD)**	**Emre UNAŞ (İMD)**
Fadime MEŞE (İMD)	**Gülten GÜDE (İMD)**	**Halil İbrahim SARICA (İMD)**	**Hatice POLAT (İMD)**
Hilal YILDIZ (İMD)	**Melih ERGÜNOĞLU (İMD)**	**Merve ÖZTÜRK (İMD)**	**Mine ÇAN (İMD)**
Muharrem ÖZER (İMD)	**Mustafa EKİCİ (İMD)**	**Nuriye Burcu AYDI GÜZEL (İMD)**	**Samet DAĞBAŞI (İMD)**
Seda ASLANBAYRAK (İMD)	**Semra ERCİYES (İMD)**	**Süheyla POLAT (İMD)**	**Tuğba KADAYIFÇI (İMD)**
Tuba AKAY (İMD)	**Taner ÇETİN (İMD)**	**Ümmehan KOYUNCU (İMD)**	**Yasemin ERDOĞDU (İMD)**

"ÇALIŞMADAN, YORULMADAN, ÜRETMEDEN RAHAT YAŞAMAK İSTEYEN MİLLETLER, EVVELA HAYSİYETLERİNİ SONRA HÜRRİYETLERİNİ VE DAHA SONRA İSTİKBALLERİNİ KAYBETMEYE MAHKÛMDURLAR."

SUNUŞ

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında genç ve kalifiye nüfusun savaşlarda kaybedilmesi, halkın büyük çoğunluğunun tarımla uğraşması, özel sektör yatırımlarının yok denecek kadar az olması ve Kara Perşembe olarak adlandırılan 1929 Dünya Ekonomik Krizinin ülkemizi de etkilemesi gibi sebeplerden dolayı, sanayileşmede politika olarak devletçilik benimsenmiştir. 1950 yılına kadar olan süreçte ekonomik alanda kamu öncülüğünde çok sınırlı bir büyüme olmuş, çok partili sisteme geçilmesi ile yeni ekonomik model arayışları hız kazanmıştır. Müteşebbis sayısını artırmak amacıyla devlet sübvansiyonlarının kapsamı genişletilmiş, toplumsal refahın yükseltilmesi için kalkınma planları hazırlanmaya başlamıştır. Bu amaçla 1963-1967 arasını kapsayan Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanmıştır. Ülkemizde şu ana kadar dokuz kalkınma planı uygulanmış olup, şu anda Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) uygulanmaktadır. Onuncu Kalkınma Planı kapsamında hazırlanan eylem planlarında mesleki eğitim ve istihdam konularına önem verilmiştir.

Ekonomi politikalarında değişim gerçekleşirken bilişim sektörü ve makineleşme hızı hat safhaya ulaşmış, işverenlerin firmalarında çalıştıracakları kişilerde aradıkları nitelikler de değişime uğramıştır. Bu değişimi görebilmek ve doğru hamleler yaparak işgücü piyasasında oluşabilecek arz-talep dengesizliğini minimize edebilmek amacıyla geniş kapsamlı bir çalışma yapılması gerekmektedir. Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) değişen işgücü piyasasının nabzını tutabilmek ve uygulanacak istihdam politikalarına kaynak olabilmek amacıyla her sene İşgücü Piyasası Araştırması düzenlemektedir.

16 Mart-30 Nisan 2015 tarihleri arasında düzenlenen 2015 İPA çalışması ile, Tokat'taki işgücünün yapısı, sektörler bazında çalışanların mesleklere ve cinsiyete göre dağılımları, ihtiyaç duyulan işgücü için talep edilen eğitim ve beceri durumları, temininde güçlük çekilen meslekler ve temininde güçlük çekme nedenleri, 2016 yılı ortasında işgücü piyasasında mesleki değişim beklentilerine ilişkin bilgiler derlenmiştir. Derlenen bu bilgiler yerel ve ulusal bazda oluşturulacak istihdam politikalarının, soruna çözüm üretici yönde olması amacıyla çok büyük önem arz etmektedir.

2015 yılı İşgücü Piyasa Araştırması'nın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle başta Tokat İŞKUR İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Tokat İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz çalışmasının ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Cevdet CAN

Tokat Valisi

ÖNSÖZ

Ülkemizde de önemli sorunlardan biri olan işsizlik kişinin çalışma isteğinde olmasına rağmen ilgi, yetenek ve becerisine uygun iş bulamaması sorunu olup, bu sorun da ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık göstermektedir. Ülkeler işsizlik sorunuyla mücadele etmek amacıyla özel politikalar üretmekte, bu politikalar çerçevesinde eylem planlarını oluşturmaktadır. Bu politika ve eylem planları da her ülkenin ekonomik yapısına, bulunduğu coğrafik bölgenin özelliklerine, ülkede yaşayan insanların kültürüne ve siyasi iradenin vizyonuna bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Kamu istihdam kurumu olarak görev yapan Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden birisidir.

Ülkelerin para birimlerinin birbirleri ile olan değer ilişkisi, bir ülke borsasında gerçekleşen günlük alım-satım işlemlerinin diğer ülkelerin borsalarını etkilemesi ve işçilik maliyetinin çok düşük olan ülkelerde üretilen ürünlerle rekabetin zorlaşması ülkeleri yeni pazar arayışlarına yöneltmiş, bu durum da ülkeler arası ekonomik anlaşmaların imzalanmasını veya ülkelerin bölgesel-kıtasal ekonomik işbirliği teşkilatlarına üye olmasını zorunlu hale getirmiştir.

Buhar gücünün bulunması ile başlayan ve günümüzde zirveye ulaşan makineleşme ve bilişim teknolojisi insan gücünün öneminin zamanla yitirilmesine sebep olmuş, işsiz kalan bireylerin ekonomik sıkıntıları toplumsal problemler olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır. İşte bu süreçte ülkeler sadece ekonomik işbirliği için değil aynı zamanda işsizlikle mücadelede uygulanabilecek örnek projeleri oluşturmak ve değerlendirmek amacıyla bir araya gelmeye başlamıştır. Temelleri 1988-1989 yılları arasında atılan Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği (WAPES)'in temel görevi bu olup, İŞKUR 2003 yılında WAPES'e üye olmuştur. Uluslararası tecrübeleri gözlemleyerek önemli kazanımlar elde eden İŞKUR 4-8 Mayıs 2015 tarihleri arasında 10. WAPES Dünya Kongresine ev sahipliği yapmış, 2015-2018 yılları arası WAPES dönem başkanlığına seçilmiştir. Hiç şüphesiz bu üç yıllık başkanlık döneminde Kurumumuz uluslararası arenada başarıyla temsil edilecek, ülkemize yeni kazanımlar sağlayacaktır.

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununda "İşgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulunu oluşturmak ve Kurul çalışmalarını koordine etmek, işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü analizlerini yapmak, yaptırmak" Kurumumuzun görevleri arasında sayılmıştır. Türkiye İş Kurumu 2013-2017 yıllarını kapsayan Stratejik Plana göre her yıl ulusal düzeyde en az iki ve il düzeyinde en az bir adet işgücü piyasası araştırma raporunun yayımlanması gerekmektedir. Bu noktadan hareketle 2015 yılı 16 Mart-30 Nisan tarihleri arasında Tokat ve Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. İlimizde bu kapsamda 759 işyerine işyeri bilgi formu uygulanmıştır. 2015 yılı İşgücü Piyasası Analizi çalışmasında ilimizde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda işgücü yetiştirme kurslarının açılmasını sağlamak amacıyla veriler toplanmıştır.

Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

İbrahim AKPINAR
Tokat Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ……iii
ÖNSÖZ……v
İÇİNDEKİLER…… vii
TABLOLAR LİSTESİ……viii
GRAFİKLER LİSTESİ……x
KISALTMALAR……xi
YÖNETİCİ ÖZETİ……1
GİRİŞ……3
BİRİNCİ BÖLÜM……4
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ……4
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN……4
1.1)İŞKUR GÖSTERGELERİ……7
1.1.1)Kayıtlı İşsiz……7
1.1.2) Açık İşler……9
1.1.3) İşe Yerleştirmeler……11
1.1.4) Mesleki Eğitim Faaliyetleri……13
1.1.5) İşsizlik Ödeneği……15
İKİNCİ BÖLÜM. ……17
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI……17
2.1) AMAÇ VE YÖNTEM……17
2.2) İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM……19
2.2.1) İşyeri Verileri……19
2.3) AÇIK İŞLER……36
2.3.1) Açık İşlerde Aranan Beceriler……56
2.4) TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER……66
2.5) İSTİHDAM ARTIŞ/AZALIŞ BEKLENTİSİ ……83
SONUÇ……90
KAYNAKÇA……92
EKLER……93
Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu……93
Ek 2 - Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları ……100
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü ……102
Ek 4 Sektörlere Göre İPA Sonuçları 2015/1. Dönem……110
Ek 5: 2 ile 9 kişi Arası İstihdamlı İşyeri Bilgileri Tokat……111

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri *..... 4

Tablo 2: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı..... 8

Tablo 3: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı..... 10

Tablo 4: İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı..... 12

Tablo 5:Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2015*)..... 13

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneğine Başvuran ve Hak Eden Sayısı (2015*) 15

Tablo 7: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*)..... 16

Tablo 8: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı 19

Tablo 9: Tokat'ta Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı..... 20

Tablo 10: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı..... 23

Tablo 11: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler..... 25

Tablo 12: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları..... 26

Tablo 13: Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri ve Çalışanlar 27

Tablo 14: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler..... 28

Tablo 15: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler..... 29

Tablo 16: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler..... 30

Tablo 17: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel ve Çalışan Olarak Dağılımı..... 31

Tablo 18: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler..... 32

Tablo 19: Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı..... 35

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları..... 37

Tablo 21: Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyerlerinin Dağılımları..... 39

Tablo 22: Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı..... 40

Tablo 23: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı..... 41

Tablo 24: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı..... 43

Tablo 25: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı..... 44

Tablo 26: Açık İşlerin Mesleklere ve Cinsiyete Göre Dağılımı..... 45

Tablo 27: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları..... 47

Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları..... 48

Tablo 29: En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları..... 49

Tablo 30: Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları..... 50

Tablo 31: Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi..... 51

Tablo 32: İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 52

Tablo 33: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı..... 52

Tablo 34: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 53

Tablo 35: İhracat Yapan İşyerlerinde Açık İşlerin Aranma Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 54

Tablo 36: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Ayrımlı Dağılım…… 55
Tablo 37: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi…… 60
Tablo 38: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi…… 61
Tablo 39: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 62
Tablo 40: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı…… 63
Tablo 41: Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi…… 63
Tablo 42: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi…… 64
Tablo 43: İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi…… 65
Tablo 44: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi…… 65
Tablo 45: Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı …… 67
Tablo 46: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı 68
Tablo 47: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler…… 70
Tablo 48: Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*…… 75
Tablo 49: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu …… 77
Tablo 50: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu …… 77
Tablo 51: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu …… 79
Tablo 52: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu…… 81
Tablo 53: İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları ……. 83
Tablo 54: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları…… 84
Tablo 55: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları…… 85
Tablo 56: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek…… 86
Tablo 57: Özelliklerine Göre İşyerlerinin Net Artış Beklediği Meslekler…… 87
Tablo 58: Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi…… 88
Tablo 59: İşyeri Özelliklerine Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi…… 89

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri…….. 5
Grafik 2: Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı…….. 7
Grafik 3: Yıllara Göre Açık İş …… 9
Grafik 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme…….. 11
Grafik 5: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları …….. 21
Grafik 6: İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı…….. 22
Grafik 7: Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar…….. 24
Grafik 8: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları…….. 33
Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı….. 34
Grafik 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Sürelerinin Dağılımı…….. 34
Grafik 11: Açık İşi Olan İşyerleri …….. 36
Grafik 12: Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları…….. 38
Grafik 13: Açık İşi Olan İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı…… 40
Grafik 14: Açık İş Oranının Meslek Gruplarına Göre Dağılımı…….. 42
Grafik 15: Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı…….. 46
Grafik 16: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi…….. 59
Grafik 17: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu…… 66
Grafik 18: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı….. 69
Grafik 19: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri…….. 71
Grafik 20: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri…….. 72
Grafik 21: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*…… 73
Grafik 22: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri …….. 78
Grafik 23: İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri …….. 80
Grafik 24: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri…….. 82

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

Bk. **:** Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

İPTA: İşgücü Piyasası Talep Araştırması

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TGÇM: Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

TR83: 22/9/2012 tarihli ve 24884 sayılı R.G.'de yayımlanmış olan "Bölgesel İstatistiklerin Toplanması, Geliştirilmesi, Bölgelerin Sosyo Ekonomik Analizlerinin Yapılması, Bölgesel Politikaların Çerçevesinin Belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemine Uygun Karşılaştırılabilir İstatistiki Veri Tabanı Oluşturulması Amacıyla Ülke Çapında İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırılmasının Tanımlanmasına ilişkin Karar'a göre Tokat ilinin yer aldığı istatistiki bölge birimi sınıfı; TR83 Düzey 2 Bölgesi (Samsun, Amasya, Çorum, Tokat)

UMEM Beceri'10 Projesi Kursları: Uzmanlaştırılmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi

UMEM Projesi/MEK: Uzmanlaştırılmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi/ Mesleki Eğitim Kursları

UMEM Projesi/İEP: Uzmanlaştırılmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi/ İşbaşı Eğitim Kursları

YÖNETİCİ ÖZETİ

2014 yılı Türkiye İstatistik Kurumu ADNKS verilerine göre, Tokat ili toplam nüfusu 597 bin 920'dir. Toplam nüfusun yüzde 49,7'sini erkekler (296 bin 867 kişi), yüzde 50,3'ünü (301 bin 053 kişi) kadınlar oluşturur. Tokat ilinin toplam nüfusunun yüzde 21,7'sini (129 bin 686 kişi) 0-14; %66,5'ini (397 bin 333 kişi) 15-64; yüzde 12'sini (70 bin 901 kişi) 65+ yaş grubu oluşturmaktadır. Çalışma yaş grubunda yer alan 15-64 yaş grubundaki 397 bin 333 kişinin 198 bin 325'i erkek, 199 bin 8'i kadındır.

Tokat ilinde İŞKUR'a kayıtlı iş arayan sayısı 2014 yılında 17 bin 886 kişi iken, 2015 yılı Haziran ayı itibariyle 20 bin 634 kişiye yükselmiştir. Tokat ilinde İŞKUR'a kayıtlı iş arayanların en yoğun olduğu eğitim seviyesi ilköğretim, en az olduğu eğitim seviyesi ise doktoradır. 2014 yılı içerisinde 5 bin 490 kişi, 2015 yılı Haziran ayı itibariyle 2 bin 969 kişi, İŞKUR kanalı ile işe girmiştir.

İPA (İşgücü Piyasası Araştırması) 2015 kapsamında Türkiye genelinde 10+ çalışanı olan 121 bin 823 işyerine, 2-9 çalışanı olan 10 bin 211 işyerine, Tokat'ta 759 işyerine bilgi formu uygulanmıştır. Tokat'ta bilgi formu uygulanan işyerleri içerisinde, en fazla işyerine sahip ilk üç sektör Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat ve İmalat sektörleridir. Bu üç sektörde 532 işyerine ziyaret formu uygulanmıştır.

Tokat'ta ziyaret edilen 759 işyerinin yüzde 20,9'u (158 işyeri) açık işi olduğunu beyan etmiş olup, açık işi olduğunu söyleyen işyerlerinde 835 açık iş talebi tespit edilmiştir. Bu veriler değerlendirilerek Tokat ili açık iş oranı yüzde 4,5 olarak hesaplanmıştır. Başka bir ifade ile Tokat'ta her 100 kişilik kadronun yüzde 95,5'i dolu, yüzde 4,5'i ise boştur. 2014 yılında yüzde 3,9 olan açık iş oranı 2015 yılında artmıştır. 2015 İPA çalışmasına göre, Tokat'ta açık işin en fazla olduğu ilk on meslek Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel), Garson (Servis Elemanı), Isı Yalıtımcısı, Konfeksiyon İşçisi, Tuğla İmal İşçisi, Model Makineci, Mermer İşçisi, Ütücü ve Kaynakçı (Oksijen-Elektrik) meslekleridir.

Açık işlerin yüzde 31'inde en az bir eğitim düzeyinin olması talep edilirken, geriye kalan yüzde 69'luk bölümde talep edilen eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir. Açık işlerin yüzde 11,8'inde lise altı, yüzde 10,7'sinde genel lise, yüzde 2,6'sında meslek lisesi, yüzde 2,5'inde meslek yüksekokulu, yüzde 1,5'inde çıraklık eğitimi tercih edilmiştir. Tokat ili 2015 İPA çalışmasında belirlenen açık işlerde, sadece lisansüstü eğitimine sahip kişilerin çalışabileceği açık iş mevcut değildir. Tokat'ta 835 kişilik açık iş talebinde istenilen beceriler incelendiğinde ilk sırayı yüzde 78,3 ile Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe beceri grubu almıştır.

Yani işverenler açık işleri için ilk şart olarak işinin ehli olmasını şartını koşmaktadır. Bunu sırası ile Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Takım Çalışması, İnisiyatif Alabilme, İletişim ve İfade Yeteneği, Bilgisayar Kullanımı, Hesap Yapabilme, Satış-Pazarlama, Proje Tabanlı Çalışma ve Yabancı Dil becerileri takip etmiştir.

Araştırma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin yüzde 40,1'i (305 işyeri) bazı meslekleri temin etmekte zorluk çektiğini beyan etmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 26,9'dur. Tokat'ta temininde güçlük çekilen ilk on meslek Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Kaynakçı (Oksijen-Elektrik), Otobüs Muavini, Pazarlamacı, Beden İşçisi (Taşına-Yükleme-Boşaltma), Hızarcı, Kasiyer, Aşçı, Mermer İşçisi meslekleridir. Tokat'ta temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri sıralamasında ilk üç sırayı Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması, Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ve Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması nedenleri almıştır. En az oranla verilen cevap ise Vardiyalı Çalışma Olması nedenidir.

Temininde güçlük çekilen kişi sayısını meslek gruplarına göre incelediğimizde ilk sırayı 505 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu almaktadır. Bunu 189 kişi ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, 113 kişi ile Hizmet ve Satış Elemanları ve 92 kişi ile Profesyonel Meslek Mensupları takip etmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayısı en az olan meslek grubu ise 3 kişi ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlar ile Yöneticiler meslek gruplarıdır.

30 Nisan 2016 tarihi itibariyle Tokat genelinde yüzde 12,2 (2 bin 173) oranında net istihdam artışı olması beklenmektedir. Net istihdam artışının en fazla Makineci (Dikiş), Ütücü, Konfeksiyon Ürünlerini Katlama-Paketleme İşçisi, Sıvacı, Konfeksiyon İşçisi, Sevkiyat Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Yıkama Makineci (Tekstil), Baz İstasyonu Montaj Elemanı ve Garson(Servis Elemanı) mesleklerinde olması beklenirken; net istihdam azalışının Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma), İş Makineleri Operatörü, Kalıpçı-Pres, Salamura İşçisi, Ağır Kamyon Şoförü, Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim, Türk Dili ve Edebiyat Öğretmeni-Ortaöğretim, Mobilya Döşeme Ustası, Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim ve İngilizce Öğretmeni mesleklerinde olması beklenmektedir.

GİRİŞ

Çalışma hayatını oluşturan iki temel unsur vardır: İşçi ve İşveren. Sermayenin doğru kullanılabilmesi için iş planına, iş planının sorunsuz işleyebilmesi için ise iş planına uyum sağlayabilecek nitelikte doğru personele ihtiyaç vardır. Yani bu iki unsur birbirini tamamlamaktadır. Günümüz dünyasında işverenlerimizin rekabet gücünü kaybetmemeleri için ihtiyacı olan personeli en kısa sürede temin etme zorunluluğu apaçık bir gerçektir. İhtiyaç duyulan personelin hızlı temin edilebilmesi için de işgücü piyasasının talep bölümünün araştırılması, derlenmesi, yorumlanması ve yerel-ulusal bazda politikalar üretilmesi gerekmektedir. Bu kısımda İŞKUR devreye girmekte, İşgücü Piyasası Araştırması yaparak ilin talep bölümünün fotoğrafını çekmeye çalışmaktadır.

Tokat ili işgücü piyasasının kısa ve uzun vadeli olmak üzere iki amacı vardır. İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın kısa vadeli amacı; Tokat ilini arz ve talep boyutuyla ele alarak işverenlerin talepleri ile çalışmak isteyen kişiler arasındaki eşleşme problemlerini ortadan kaldırmak amacıyla il bazında uygulanması gereken istihdam politikalarını belirlemektir. Bu amaçla her yıl en az dört defa toplanan İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu toplantısında karar alınmadan önce İPA raporu değerlendirilmektedir. Ayrıca Tokat İŞKUR bünyesinde düzenlenmesi planlanan işgücü yetiştirme kursları da İPA raporu sonuçları kaynak alınarak hazırlanmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırması'nın uzun vadeli amacı ise arşiv oluşturmak ve akademik yayınlara ışık tutabilecek kaynak oluşturabilmektir. Oluşturulacak arşiv Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde akademik çalışmalarda kullanılarak Tokat ilinin işgücü piyasası analizi mikro boyutta incelenebilecektir. Böylece Tokat ili işveren ve iş arayan analizi iktisadi olarak da ele alınmış olacaktır.

16 Mart-30 Nisan 2015 tarihleri arasında gerçekleşen Tokat İşgücü Piyasası Araştırması için işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmış olup, iki temel bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde işgücü piyasasının genel görünümüne bakılmış, işgücü piyasası hakkında kapsamlı bir analiz yapabilmek için Tokat Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü 2014 verileri ile 2015 yılının ilk altı ayına ait veriler incelenmiş, Tokat'ta kayıtlı işsiz, açık iş, işe yerleştirme, kurs ve kursiyer, işsizlik ödeneğinden yararlanan kişilerin verileri analiz edilmiş, İŞKUR'a kayıtlı işgücü göstergeleri ele alınmıştır. İkinci bölümde ise 2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları değerlendirilmiştir. Ayrıca bu bölümde İşgücü Piyasası Araştırması'nın amaç ve yöntemi, işyerlerinin mevcut istihdamları, işyerlerinden alınan açık işler, işyerlerinin temininde güçlük çektiği meslekler, gelecek dönem istihdam eğilimleri üzerinde durulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü bir ülkedeki emek arzını insan sayısı yönünden ifade eden bir kavramdır. Bir ülkedeki nüfusun üretici durumda bulunan yani ekonomik faaliyete katılan kısmıdır. İşgücünün çalışma hayatıyla buluştuğu piyasa koşullarına ise işgücü piyasası denmektedir. İşgücü piyasasının etkilendiği birçok faktör bulunmaktadır. Bu nedenle işgücü piyasasını çok yönlü değerlendirmek gerektiğinden analizler zorlaşmaktadır. İşgücü piyasası; nüfus, ekonomik yapı, sosyal yapı, eğitim yapısı, işgücü göstergeleri, yatırımlar, teşvikler, göç durumu gibi birçok faktörden etkilenmektedir.

Bu faktörleri incelerken kullanılan veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik endeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölgeden oluşmaktadır. İBSS'ye göre Tokat; Çorum, Amasya ve Samsun'unda bulunduğu TR 83 bölgesindedir.

Bu bölümde özellikle işgücü piyasasının arz yönü üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Yukarıda da anlatıldığı gibi işgücü piyasasını birçok faktör etkilemektedir. Bu çalışmada bu faktörlerin hepsine yer verilmesi mümkün değildir. Bu nedenle Tokat ilinin işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri *

Yıllar	İşgücüne Katılım Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı
2008	57,4 %	5,9 %	54 %
2009	53,5 %	5,9 %	50,4 %
2010	49,3 %	6,7 %	46 %
2011	51 %	5,4 %	48,2 %
2012	47,4 %	5,7 %	44,7 %
2013	49,9 %	6,6 %	46,7 %

*TÜİK'in il düzeyinde açıkladığı Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları eski veri setine aittir. 2014 yılı Şubat döneminden beri yayınlanan veri setine göre il düzeyinde veri yayınlanmamıştır.
Kaynak: TÜİK

Grafik 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

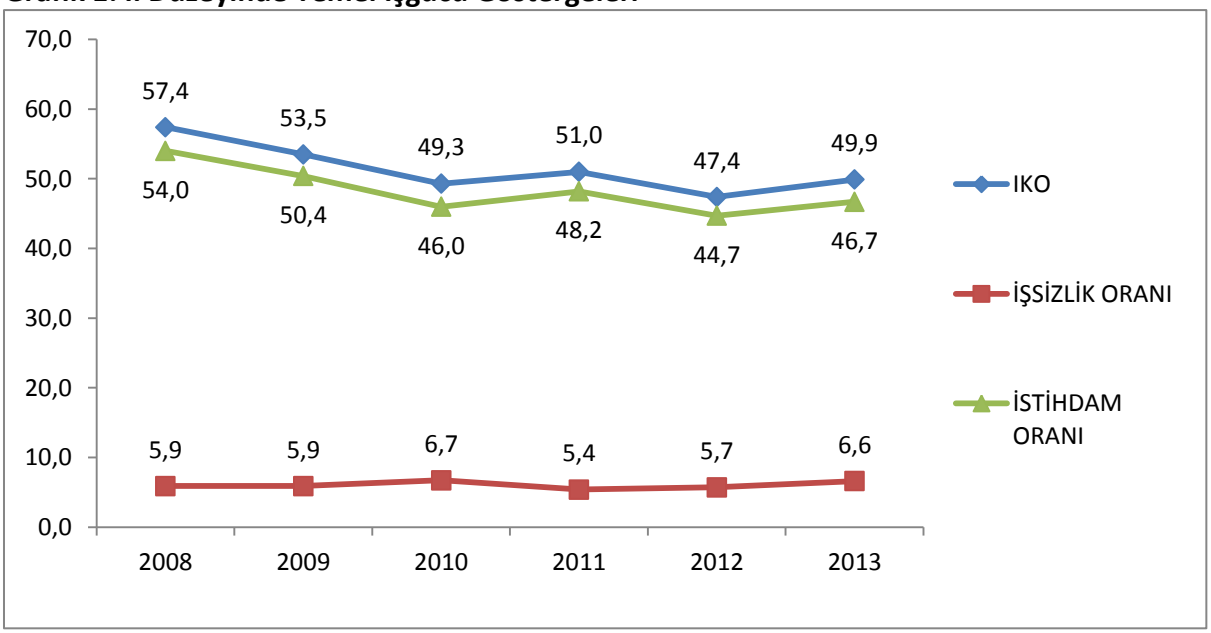

Kaynak: TÜİK

2008-2013 yılları arası Tokat ili işgücü piyasasını işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı başlıkları altında değerlendirmek için, Tablo 1 ve Grafik 1 kullanılacaktır.

İşgücüne katılım oranı, ekonomik olarak aktif olan yani üreten nüfusun çalışabilir yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermektedir. Tablo 1 ve Grafik 1 birlikte incelendiğinde, işgücüne katılım oranının 2008-2010 yılları arasında azalış gösterdiği, 2010-2013 yılları arasında ise düzenli bir artış veya azalış göstermediği görülmektedir.2008-2013 yılları arasında en fazla işgücüne katılım oranının yüzde 57,4 ile 2008 yılında; en az işgücüne katılım oranının yüzde 47,4 ile 2012 yılında gerçekleştiği görülmektedir.

İşgücü piyasasının en önemli unsurlarından biri de istihdamdır. Bir ülkedeki istihdamı gösteren en önemli verilerden biri de istihdam oranıdır. İstihdam oranı çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranı olarak tanımlanmaktadır. Bu oran ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü göstermekte iken; yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdam politikalarının oluşturulmasında da kilit unsurdur. Tokat'ta 2008-2010 yılları arası istihdam oranının azalış sergilediği görülmektedir. Bu azalışın temel nedeni, istihdam alanlarının artış hızının çalışabilir nüfus artış hızının altında kalmasıdır. 2008-2013 yılları arası istihdam oranının en fazla olduğu yıl yüzde 54 ile 2008, istihdam oranının en az olduğu yıl yüzde 44,7 ile 2012 yılıdır. İşgücüne katılım oranı ile istihdam oranını grafik eğrilerinin birbirine paralellik gösterdiği görülmektedir.

Çalışma yaşında olup işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesim işsiz olarak tanımlanır. Ülkemizde işsizlik verileri Türkiye İstatistik Kurumu tarafından hazırlanmakta ve kamuoyu ile paylaşılmaktadır. TÜİK Şubat 2014 tarihinden itibaren Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) standartlarını baz alarak işsizlik oranlarını hesaplanmaya başlamıştır. Yeni standartlar çerçevesinde son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanan ve iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişiler "işsiz" olarak tanımlanmıştır. İşsizlik oranı ise işsiz sayısının işgücüne (istihdam+işsiz) oranı hesaplanarak bulunur. Grafik 1'e göre ilimizde işsizlik oranı düzenlik bir artış veya azalış sergilememekle birlikte, genel olarak artış eğilimi göstermektedir. 2008-2013 yılları işsizlik oranının en fazla olduğu yıl yüzde 6,7 ile 2010 yılıdır. Bu durum 2009 yılında küresel ekonomik krizin ilimizde de etkilerini gösterdiğinin kanıtlar niteliktedir. 2008-2013 yılları arasında işsizlik oranının en az olduğu yıl ise yüzde 5,4 ile 2011 yılıdır.

1.1) İŞKUR GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasının nabzının tutulması için İŞKUR verileri büyüm önem arz etmektedir.

1.1.1) Kayıtlı İşsiz

Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, İŞKUR'a başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, İŞKUR tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişiler kayıtlı işsiz olarak tanımlanmaktadır. 2015 yılı Haziran ayı verilerine göre, Tokat Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne kayıtlı olan işsiz sayısı 20 bin 634 kişidir. Bir kişi İŞKUR'a kayıt olduktan sonra 18 ay boyunca herhangi bir işlem yaptırmaz ise kişinin kaydı aktif kayıtlardan kaldırılır. Grafik 2'de Tokat İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin yıllar itibariyle dağılımına yer verilmiştir.

Grafik 2: Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

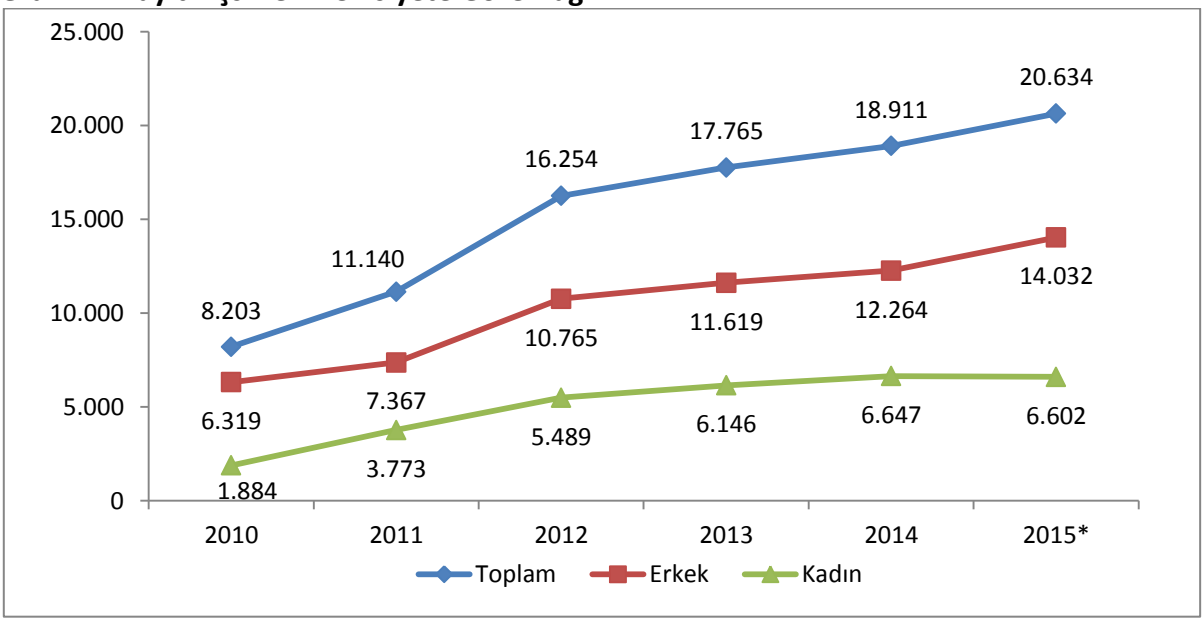

Kaynak: İŞKUR *2015 yılı Haziran ayı sonu itibariyle

Grafik 2'ye göre, 2010 yılında Tokat İŞKUR'a kayıtlı kişi sayısı 8 bin 203 kişi iken, bu sayı 2015 yılı Haziran ayı itibariyle 20 bin 634 kişiye yükselmiştir. 2010 yılında Kuruma kayıtlı iş arayan kadın sayısı bin 884 kişi iken, 2015 yılı Haziran ayı itibariyle 4 bin 718 kişilik artışla 6 bin 602 kişiye; 6 bin 319 kişi olan kayıtlı erkek sayısı 7 bin 713 kişilik artış ile 14 bin 32 kişiye yükselmiştir. 2012 yılı itibariyle Kurum bünyesinde iş ve meslek danışmanlarının görev yapmaya başlaması, Kurum hizmetlerinin yazılı ve görsel medyada tanıtımlarının artırılması, Kurum bünyesinde düzenlenen mesleki eğitim kursları ve Toplum Yararına Programlar kayıtlı kişi sayısında yıllar itibariyle artışa neden olmuştur.

Tablo 2: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**Kayıtlı İşsiz**
Beden İşçisi (Genel)	4.439
Büro Memuru (Genel)	936
Temizlik Görevlisi	899
Şoför-Yük Taşıma	624
Satış Danışmanı	458
Makineci (Dikiş)	365
Beden İşçisi (Temizlik)	360
Sekreter	343
Reyon Görevlisi	313
Bilgisayar İşletmeni	307
Diğer	11.590
Toplam	**20.634**

Kaynak: İŞKUR *Haziran ayı sonu itibariyle

Tablo 2'ye göre, 2015 yılı Haziran ayı sonu itibariyle Tokat İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı sıralamasında ilk on sırayı Beden İşçisi (genel), Büro Memuru (genel), Temizlik Görevlisi, Şoför-yük taşıma, Satış Danışmanı, Makineci(dikiş), Beden İşçisi(temizlik), Sekreter, Reyon Görevlisi ve Bilgisayar İşletmeni meslekleri almıştır. Tüm meslekler içerisinde herhangi bir vasıf gerektirmeyen Beden işçisi (genel), Beden İşçisi (temizlik) ve Temizlik Görevlisi mesleklerinin payı yüzde 27,6'dır. Başka bir ifade ile Tokat'ta iş arayan her on kişinin üçü nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmak istediğini beyan etmiştir. Bu durumun iki önemli nedeni vardır: Birincisi köyden kente yapılan göçlerdir. Rençberlikten başka mesleği olmayan kişiler genellikle bu mesleklerde iş aradıklarını beyan etmişlerdir. İşgücü yetiştirme kursları ile bu kategorideki kişilerin meslek sahibi olmaları amaçlanmaktadır. İkincisi ise genellikle herhangi bir niteliği olmayan kişilerin müracaat ettiği Toplum Yararına Programalar neticesinde nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı işgücü göstergelerinde bir takım nicel değişiklikler olmasıdır.

1.1.2) Açık İşler

İşverenlerin ihtiyaç duydukları personeli karşılamak için İŞKUR'dan eleman talep etme istekleri, Kurumumuzca açık iş olarak tanımlanır.

Grafik 3: Yıllara Göre Açık İş

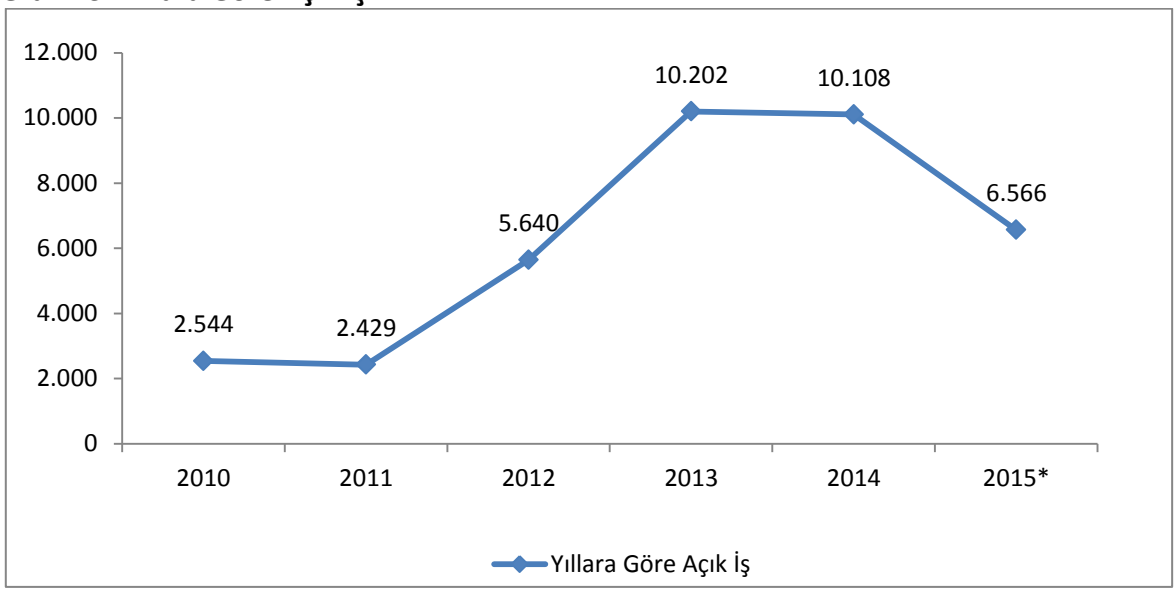

Kaynak: İŞKUR * 2015 yılı Ocak-Haziran dönemini içermektedir.

Grafik 3, 2010-2015 yılları arası Kurumumuzca işverenlerden alınan açık iş sayılarını göstermektedir. Grafik 3'e göre en az açık iş ilanı 2 bin 429 ile 2011 yılında, en fazla açık iş ilanı 10 bin 202 ile 2013 yılında alınmıştır. 2015 yılının ilk altı ayında alınan açık iş sayısı 6 bin 566 olup, bu sayı 2010, 2011 ve 2012 yıllarının tamında alınan açık iş sayısından fazladır. 2015 yılı sonu itibariyle işverenlerden en az 10 bin 700 açık iş ilanı alınması hedeflenmektedir.

Tokat İŞKUR'un işverenlerden aldığı açık iş sayısı, yıllar itibariyle genellikle artış göstermektedir. Birbirini takip eden yıllar arasında açık iş sayısında en fazla artış 2012 yılından 2013 yılına geçişte görülmektedir. 2012 yılında 5 bin 640 olan açık iş sayısı, 4 bin 562 artışı ile 10 bin 202 olmuştur.

Tablo 3: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	Açık İş
Makineci (Dikiş)	1.157
Beden İşçisi (Genel)	686
Temizlik Görevlisi	664
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstili)	360
Konfeksiyon İşçisi	246
Garson (Servis Elemanı)	196
Satış Danışmanı	168
Bilgi İşlem Destek Elemanı	165
Dokuma Konfeksiyon Makineci	143
Reyon Görevlisi	134
Diğer Meslekler	2.647
Toplam	6.566

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran dönemi

Tablo3 üzerinde 2015 yılı ilk altı ayında Tokat İŞKUR tarafından işverenlerden alınan açık işleri meslek bazında incelediğimizde, ilk on sırayı Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Model Makineci, Konfeksiyon İşçisi, Garson (servis elemanı), Satış Danışmanı, Bilgi İşlem Destek Elemanı, Dokuma Konfeksiyon Makineci ve Reyon Görevlisi mesleklerinin aldığını görmekteyiz.

Açık işlerde ilk on meslek içerisinde Makineci (Dikiş), Model Makineci, Konfeksiyon İşçisi ve Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleklerinin oranı yüzde 29'dur. Bu durum Tokat ilinde hazır giyim sektöründe kalifiye personel ihtiyacı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu açığı kapatabilmek için Kurumumuzca işgücü yetiştirme kursları düzenlenmektedir.

1.1.3) İşe Yerleştirmeler

Grafik 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme

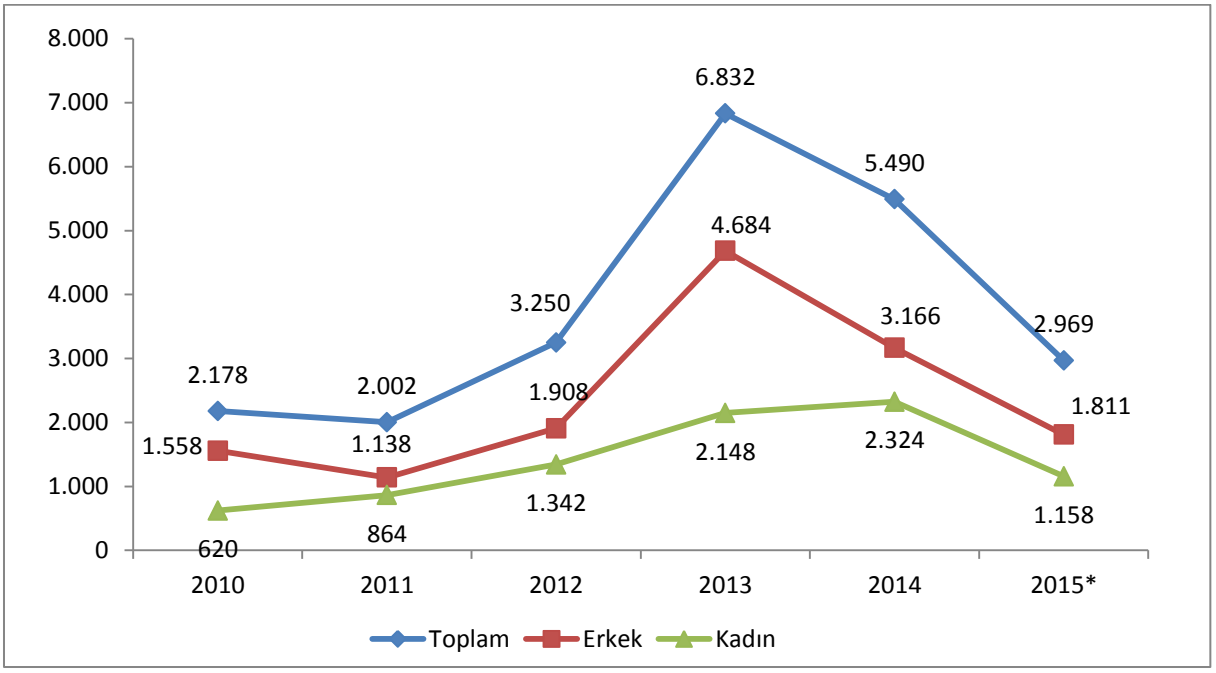

Kaynak: İŞKUR* 2015 yılı Ocak-Haziran Dönemi

2010-2015 yılları arası Tokat İŞKUR tarafından gerçekleştirilen işe yerleştirme verileri kullanılarak Grafik 4 oluşturulmuştur. Grafiğe 4'e göre Kurum kanalıyla en fazla işe yerleştirme 6 bin 832 kişi ile 2013 yılında, en az işe yerleştirme 2 bin 2 kişi ile 2011 yılında gerçekleşmiştir. Tokat İŞKUR tarafında 2015 yılının ilk altı ayında gerçekleştirilen işe yerleştirme sayısı 2010 ve 2011 yıllarının tamamında yapılan işe yerleştirme sayısından fazladır.

İl Müdürlüğümüzce meslek edindirme kurslarında kadın istihdamının desteklenmesi amacıyla yapılan pozitif ayrımcılık etkisini göstermiş, yıllar itibariyle kadınların işe yerleştirilme sayısında artış gerçekleşmiştir. Tokat İŞKUR kanalıyla kadınların en az işe yerleştirildiği yıl 2010 yılı (620 kişi), en fazla işe yerleştirildiği yıl 2014 yılıdır (2 bin 324 kişi). 2015 yılının ilk altı ayında Kurum tarafından işe yerleştirilen kadın sayısı bin 158 kişi olup bu sayı 2010 ve 2011 yıllarının tamamında Kurum tarafından işe yerleştirilen kadın sayısından fazladır. Erkekler ise en fazla 2013 yılında (4 bin 684 kişi)i en az 2011 yılında (bin 138 kişi) Tokat İŞKUR kanalıyla işe yerleştirilmiştir. Erkeklerde işe yerleştirme sayısı kadınlara göre her yıl daha fazladır.

Grafik 4'e göre birbirini takip eden yıllar arasında erkeklerin ve kadınların işe yerleştirilme sayısındaki en büyük sıçrama 2012-2013 yılları arasında gerçekleşmiştir. İşe yerleştirme sayısındaki belirgin artışın arkasında; 2012 yılında İŞKUR'un yapısının değişmesi sonucu İŞKUR'un işgücü piyasasında aktif bir şekilde rol üstlenmesi yatmaktadır. 2015 yılının sonu itibariyle en az 5 bin 500 kişinin Tokat İŞKUR kanalıyla işe yerleştirilmesi hedeflenmektedir.

Tablo 4: İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı

Meslekler	
Meslek	**İşe Yerleştirme**
Temizlik Görevlisi	646
Beden İşçisi (Genel)	280
Makineci (Dikiş)	218
Konfeksiyon İşçisi	184
Bilgi İşlem Destek Elemanı	168
Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	118
Dokuma Konfeksiyon Makineci	93
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	90
Beden İşçisi (Temizlik)	62
Satış Danışmanı	58
Diğer Meslekler	1.052
Toplam	**2.969**

Kaynak: İŞKUR * Haziran ayı sonu itibariyle

2015 yılının ilk altı ayında Tokat İŞKUR kanalıyla işe yerleştirmeleri meslek bazında Tablo 4 üzerinde incelediğimizde, Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş), Konfeksiyon İşçisi, Bilgi İşlem Destek Elemanı, Güvenlik Görevlisi (Silahsız), Dokuma Konfeksiyon Makineci, Model Makineci, Beden İşçisi (Temizlik) ve Satış Danışmanı mesleklerinin ilk on meslek içinde yer aldığını görmekteyiz.

İşe yerleştirmelerin mesleklere göre dağılımında ilk on meslek içerinde hazır giyim sektörü çalışanlarına ait dört farklı meslek (Makineci, Konfeksiyon İşçisi, Dokuma Konfeksiyon Makineci, Model Makineci) bulunmaktadır. Bu dört meslekte toplam işe yerleştirme sayısı 585 kişidir. Başka bir ifade ile Tokat'ta işe yerleştirilen kişilerin en az yüzde 20'si hazır giyim sektöründe işe yerleştirilmiştir.

1.1.4) Mesleki Eğitim Faaliyetleri

Tablo 5:Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2015*)

YILLAR	AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARI								TOPLUM YARARINA PROGRAMLAR	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Program Sayısı	İEP Kursiyer Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Kursiyer Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Program Sayısı	TYP Kursiyer Sayısı
2015*	41	1.115	77	426	7	202	125	1.743	48	4.211
2014	52	1.414	106	1.015	9	253	167	2.682	62	3.110
2013	65	2.022	98	635	9	278	172	2.935	112	3.743
2012	53	1.388	87	520	5	173	145	2.081	80	2.285
2011	82	1.898	31	153	8	172	121	2.223	4	179
2010	33	899	2	11	2	50	37	960	4	222

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran.

İŞKUR'un düzenlediği aktif işgücü programları kişilerin meslek sahibi olmasına, mesleğini geliştirmesine veya meslek değiştirmesine yardımcı olmaktadır. Önceki yıllarda yapılan İPA çalışmaları, işverenlerden gelen talepler ve işgücü piyasasının yapısı Tokat'ta aktif işgücü programlarının planlanmasında dikkate alınan temel unsurlardır.

Tablo 5'e göre Tokat İŞKUR bünyesinde aktif işgücü programları kapsamında program ve katılımcı sayısının en fazla olduğu yıl 172 program 2 bin 935 kişi ile 2013 yılı iken; en az olduğu yıl 2 program 65 kişi ile 2004 yılıdır. 2015 yılının ilk altı ayında 125 grupta düzenlenen programlara bin 743 kişi katılmıştır.

Son yıllarda oldukça rağbet gören ve işverenlerin temininde güçlük çektiği personeli devlet desteği ile kendisinin yetiştirdiği staj programı olan İşbaşı Eğitim Programı (İEP), 2009 yılından itibaren Tokat'ta düzenlenmeye başlamıştır. İEP'nin en fazla düzenlendiği yıl 2014 yılı olup, 2014 yılında bin 15 kişi için 106 program düzenlenmiştir. 2015 yılının ilk altı ayında ise 77 grupta, 426 katılımcı bu programdan faydalanmıştır.

İşsizliğin yoğun olduğu dönemlerde veya yerlerde, özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmaması için ve geçici gelir desteği sağlamak amacıyla İŞKUR tarafından Toplum Yararına Programlar düzenlenmektedir. Tokat'ta Toplum Yararına Programlar İEP gibi 2009 yılından itibaren düzenlenmeye başlanmış olup, 2015 yılının ilk altı ayında 48 programda 4 bin 211 kişi bu programdan faydalanmıştır.

Kişilerin kendi işlerini kurmalarına ve geliştirmelerine yardımcı olmak amacıyla Kurumumuzca girişimcilik eğitimleri düzenlenmekte, eğitimleri bitiren kişilere Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Katılım Belgesi verilmektedir. Bu belge, KOSGEB Yeni Girişimci Desteğine başvuruda gerekmektedir. Tokat İŞKUR bünyesinde 2010 yılı itibariyle girişimcilik eğitim programları düzenlenmeye başlanmış olup, 2015 yılının ilk altı ayında 202 kişiye girişimcilik eğitimi verilmiştir.

1.1.5) İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. 2015 yılı Haziran ayı itibariyle işsizlik ödeneği almaya hak kazanabilmek için;

- Kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalmak
- İşten çıkış tarihinden önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışmış olmak
- Son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile işsizlik sigortası primi ödemiş olmak, gerekmektedir.

İşsizlik ödeneği alma süresi son üç yıl içerisinde yatırılan prim sayısına göre göre değişmektedir. 600 gün sigortalı çalışan kişiler 180 gün, 900 gün sigortalı çalışanlar 240 gün, bin 80 gün sigortalı çalışanlar 300 gün işsizlik ödeneği almaya hak kazanırlar.

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneğine Başvuran ve Hak Eden Sayısı (2015*)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Başvuru Sayısı	İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı
2015*	2.306	1.097
2014	3.791	2.000
2013	2.916	1.679
2012	2.290	1.604
2011	1.739	1.354
2010	1.669	1.357

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

Tokat ilinde işsizlik ödeneği ile ilgili veriler Tablo 6 üzerinde gösterilmiştir. Tablo 6'ya göre Tokat'ta 2015 yılı Haziran ayı itibariyle 2 bin 306 kişi işsizlik maaşı almak için başvuru yapmış, bin 97 kişi işsizlik maaşı almaya hak kazanmıştır. Türkiye genelinde ise 2015 yılı Haziran ayı itibariyle 564 bin 550 kişi işsizlik ödeneği almak için başvuru yapmış, 286 bin 173 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Tokat İŞKUR'a işsizlik ödeneği almak için başvuru yapan kişi sayısının yıllar itibariyle arttığı gösterdiği dikkat çekicidir. Bu durumun en önemli nedeni ulusal ve yerel bazda işsizlik ödeneği tanıtımlarının artırılması ile vatandaşların işsizlik ödeneğinden haberdar olmalarıdır. İşsizlik ödeneği alan kişiler yeniden işe başlayınca işsizlik ödenekleri kesilmekte, almadıkları ayların maaş hakkı saklı kalmaktadır.

Tablo 7: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*)

Meslekler	İşsizlik Ödeneği Hak Edenler
Beden İşçisi (Genel)	185
Şoför-Yük Taşıma	55
Temizlik Görevlisi	43
Makineci (Dikiş)	38
Büro Memuru(Genel)	35
Konfeksiyon İşçisi	31
Beden İşçisi (İnşaat)	25
Ağır Kamyon Şoförü	24
Aşçı	23
Ön Muhasebeci	19
Reyon Görevlisi	19
Diğer Meslekler	600
Genel Toplam	**1.097**

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran

İşsizlik ödeneği almayı hak eden kişilerin mesleklerini Tablo 7 üzerinden incelediğimizde, vasıf gerektirmeyen ve genellikle fiziki güce dayalı Beden İşçisi (Genel) mesleğinin 185 hak ediş ile ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Bunu Şoför-Yük Taşıma, Temizlik Görevlisi, Makineci (Dikiş), Büro Memuru (Genel), Konfeksiyon İşçisi, Beden İşçisi (İnşaat), Ağır Kamyon Şoförü, Aşçı, Ön Muhasebeci ve Reyon Görevlisi meslekleri takip etmiştir.

Tablo 7 üzerinde işsizlik ödeneği almayı hak edenlerin mesleklerini incelediğimizde, nitelik gerektirmeyen mesleklerin geniş yer kapladığı görülmektedir. Nitelikli mesleklerde çalışanların işsizlik maaşına başvuru sayısı daha düşüktür. Bu durumun dört farklı açıklaması olabilir: Birincisi nitelikli mesleklerde çalışanların işverenler tarafından işten çıkarılma ihtimalinin düşük olmasıdır. İkinci durum nitelikli işlerde çalışanların eski işlerinden ayrıldıktan hemen sonra veya ayrılmadan önce yeni iş buldukları için işsizlik maaşına başvuru yapmaması durumudur. Üçüncü durum ise nitelikli mesleklere sahip kişiler çalıştıkları işlerden memnun olduğu için işlerinden ayrılmamaktadır. Dördüncü ve son durum ise işsizlik ödeneğinin hak etmek için gerekli olan şartları taşımamalarıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

2.1) AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına karşın etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle de işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi) normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar dışında Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunmasına yönelik EUROSTAT'ın talep ettiği açık iş istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" 1 kapsamında,

Temel işyeri bilgileri

Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)

Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları, Cinsiyet, Aranma Süresi)

Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Nedeni)

30 Nisan 2016 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur. Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekmektedir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için, örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

[1] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

2.2) İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Bu bölümde Tokat ilinde gerçekleştirilen 2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında ziyaret edilen işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığı, İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden yararlananların hangi tür hizmetlerden faydalandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanı olup olmama durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Tokat ilinde 759 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 17 bin 799 çalışan tespit edilmiştir.

2.2.1) İşyeri Verileri

Tokat ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden ve çalışma kapsamına giren işyerleri için veriler derlenmiştir. Araştırma kapsamında toplam 759 işyeri için veri üretilmiştir. İşyerlerinin sektörel dağılımı Tablo 8 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 8: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı

Sektörler	%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	30,3%
İnşaat	19,9%
İmalat	19,9%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	8,2%
Ulaştırma ve Depolama	5,1%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	4,5%
Eğitim	3,7%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2,8%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1,5%
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	0,8%
Bilgi ve İletişim	0,5%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,1%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,1%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,1%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,1%
Genel Toplam	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Tablo 8 üzerinden Tokat'ta araştırma kapsamındaki işyerlerini sektörel bazda incelediğimizde en fazla işyerinin yüzde 30,3 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe olduğunu görmekteyiz. Bunu yüzde 19,9 ile İnşaat ve İmalat sektörleri takip etmektedir. Bu üç sektörde faaliyet gösteren işyerleri, toplam işyerlerinin yüzde 70,1'ini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde ise en fazla işyeri %26 ile İmalat sektöründedir. Tokat'ta araştırma kapsamına giren sektörler içerisinde en az işyerine sahip sektörler ise yüzde 0,1'lik oran ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor; Gayrimenkul Faaliyetleri; Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörleridir. Araştırma kapsamındaki 17 sektörden 17 tanesinde de işyeri olduğu görülmektedir.

Tablo 9: Tokat'ta Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	10 +		
Sektör	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
İmalat	4.778	1.860	6.638
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	3.063	960	4.023
İnşaat	2.344	76	2.419
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	719	210	929
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	340	391	731
Ulaştırma ve Depolama	576	40	616
Eğitim	338	228	566
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	410	120	530
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	403	18	421
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	237	72	309
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	263	2	265
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	175	4	179
Diğer Hizmet Faaliyetleri	89	20	109
Bilgi ve İletişim	18	9	27
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	9	9	18
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	18	0	18
Gayrimenkul Faaliyetleri	1	0	1
Genel Toplam	**13.780**	**4.019**	**17.799**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 9'a göre Tokat'ta 2015 İPA çalışması kapsamında bilgi formu uygulanan sektörlerde toplam çalışan sayısı 17 bin 799 kişidir. Çalışanların yüzde 23'ü (4.019 kişi) kadın, yüzde 77'si (13.780 kişi) erkektir. Türkiye genelinde ise araştırma kapsamındaki işyerlerinde toplam 6 milyon 470 bin 126 kişi çalışmakta olup çalışanların yüzde 28'ini (1.781.567 kişi) kadınlar, yüzde 72'sinin (4.688.559) erkekler oluşturmaktadır.

Tokat'ta araştırma kapsamında en fazla çalışanı olan sektör 6 bin 638 kişi (yüzde 37,2) ile İmalat sektörüdür. Bunu 4 bin 23 kişi ile Toptan ve Perakende Ticaret, 2 bin 419 kişi ile İnşaat sektörü takip etmiştir. En az çalışanı olan sektör ise Gayrimenkul Faaliyetleri sektörüdür. Türkiye genelinde ise çalışan sayısı en fazla olan sektör 2 milyon 408 bin 867 kişi ile İmalat sektörüdür.

Tablo 9'a göre Tokat'ta erkeklerin ve kadınların en fazla çalıştığı sektör İmalat sektörüdür ve bu sektörde kadın çalışan sayısı bin 860, erkek çalışan sayısı 4 bin 778 kişidir. Erkeklerin çalışmadığı sektör bulunmazken ve Gayrimenkul Faaliyetleri ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerinde hiç kadın çalışan yoktur. Türkiye genelinde ise Eğitim ile Sağlık sektörlerinde çalışan kadın sayısı çalışan erkek sayısından daha fazladır.

Grafik 5: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

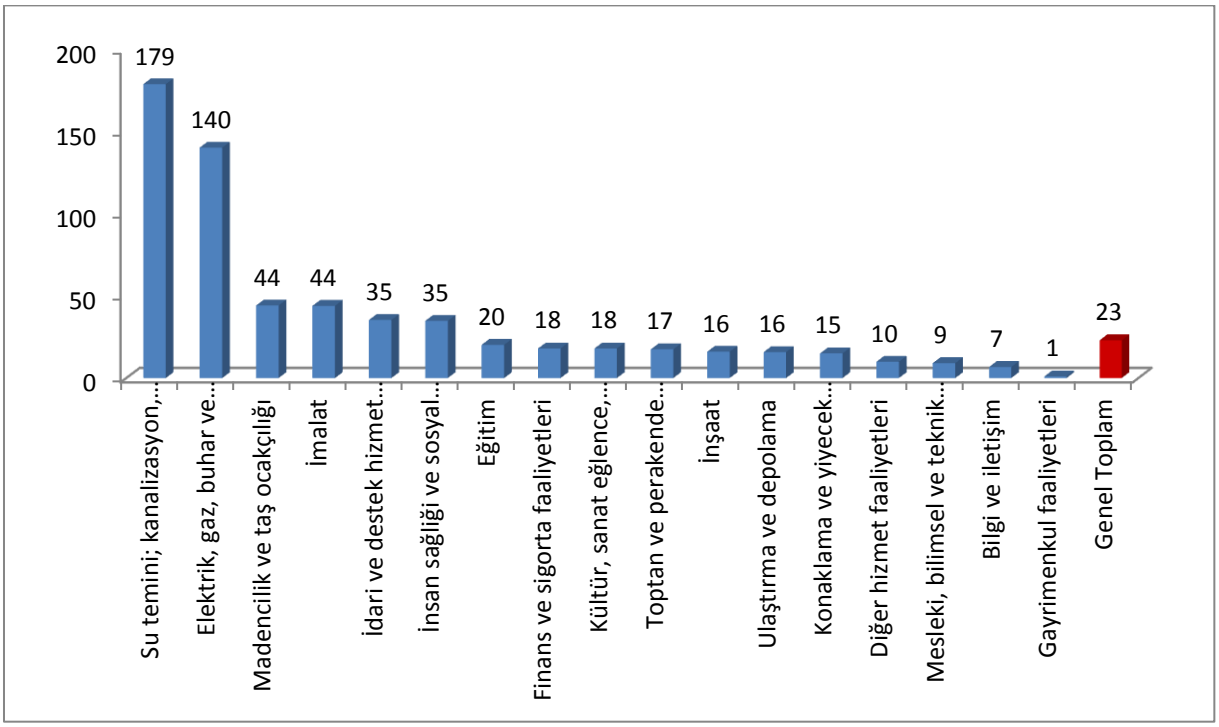

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta sektörel bazda işyeri ile çalışan sayıları verileri kullanılarak ortalama çalışan sayıları hesaplanmış ve Grafik 5 oluşturulmuştur. İşyeri sayısının az, çalışan sayısının fazla olan sektörlerde ortalama çalışan sayısının fazla; işyeri sayısının fazla, çalışan sayısının az olduğu sektörlerde ortalama çalışan sayısının az olduğu görülmektedir. Grafik 5 'e göre Tokat ilinde 2015 İPA kapsamında ziyaret edilen işyerlerinde ortalama çalışan sayısı 23'tür.

Ortalama çalışan sayısını sektörlere göre incelediğimizde ise, ortalama çalışanın en fazla Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe (179 kişi) olduğunu görmekteyiz. Bunu ortalama çalışan sayısı 140 kişi olan Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, 44 kişi olan Madencilik-Taş Ocakçılığı ile İmalat sektörleri takip etmiştir. Ortalama çalışan sayısı en az olan sektör ise 1 kişi ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörüdür.

Türkiye genelinde ise ortalama çalışan sayısı 35'tir. Türkiye genelinde en fazla ortalama çalışan sayısına sahip sektör 185 çalışan ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörü iken, ortalama çalışan sayısı en az olan sektör 19 çalışan ile İnşaat ve Mesleki, Bilimsel, Teknik Faaliyetleri sektörleridir.

Grafik 6: İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı

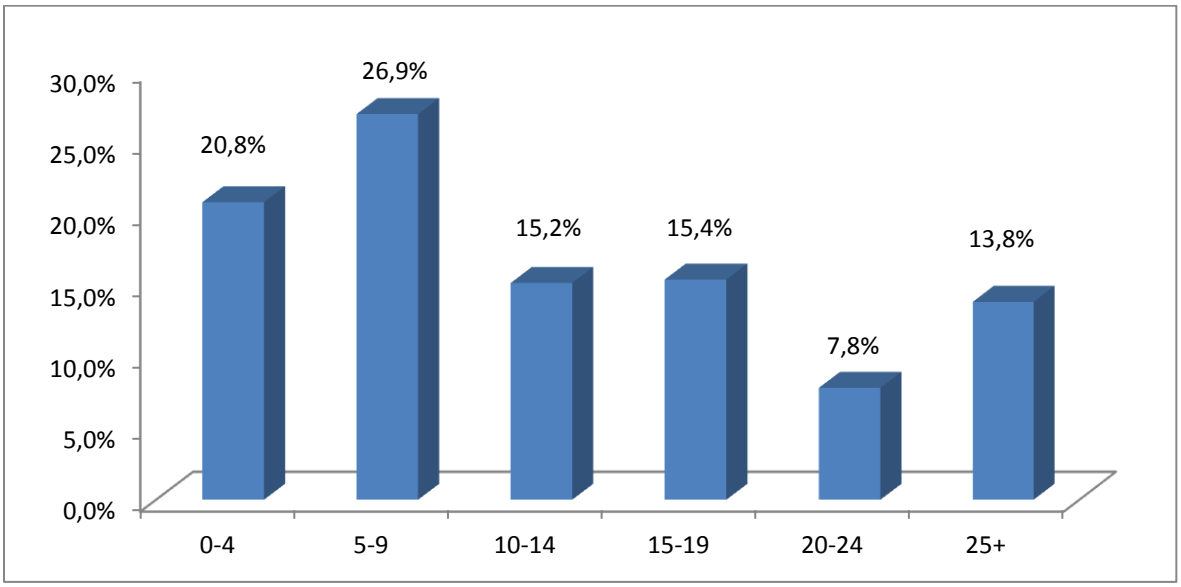

Kaynak: İPA 2015

Ziyaret edilen işyerlerine kuruluş tarihleri sorulmuş, işyerleri yaş gruplarına göre değerlendirilerek Grafik 6 oluşturulmuştur. Grafik 6'ya göre Tokat'ta işyerlerinin yüzde 26,9'u 5-9 yaş grubundadır. Türkiye genelinde de ilk sırada aynı oran ile 5-9 yaş grubu yer almaktadır. Tokat'ta 5-9 yaş grubunu yüzde 20,8 ile 0-4, yüzde 15,4 ile 5-19 yaş grubundaki işyerleri takip etmiştir. 20-24 yaş grubu ise yüzde 7,8'lik oran ile en az işyerine sahip gruptur. Küçük farklılıklar olsa da Türkiye ve Tokat'ta işyerlerinin yaş gruplarına göre dağılımı benzerlik göstermektedir.

Tokat'ta yaş gruplarına işyerlerinin dengeli dağılmadığı, işyeri sayısı ile işyerinin yaşı arasında bir ilişkinin olmadığı anlaşılmaktadır. Tokat'ta 0-9 yaş grubundaki işyerlerinin toplam oranının %47,7 olması Tokat'ta köklü firma sayısının az, girişimci potansiyelinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 10: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	10+		
Meslek Grupları	Kadın	Erkek	Toplam
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1.438	3.747	5.185
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	349	2.696	3.046
Hizmet ve Satış Elemanları	699	2.014	2.713
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	540	2.022	2.562
Profesyonel Meslek Mensupları	475	1.053	1.528
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	116	1.122	1.238
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	359	544	904
Yöneticiler	41	394	436
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0	188	188
Genel Toplam	4.019	13.780	17.799

Kaynak: İPA 2015

Tablo 10 üzerinde Tokat'ta çalışanların meslek gruplarına ve cinsiyete göre dağılımına baktığımızda, en fazla çalışanın 5 bin 185 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğunu görmekteyiz. Türkiye genelinde de en fazla çalışan sayısı bu meslek grubundadır (1.183.098 kişi). Tokat'ta bunu 3 bin 46 kişi ile Sanatkârlar ile İlgili İşlerde Çalışanlar, 2 bin 713 kişi ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grupları takip etmiştir. En az çalışanı olan meslek grubu ise 188 kişi ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubudur.

Tablo 10'a göre erkek ve kadın çalışan sayısının en fazla olduğu meslek grubu Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubudur. Bu grupta bin 438 kadın, 3 bin 747 erkek çalışmaktadır. Erkeklerin çalışmadığı meslek grubu yokken, kadınlar sadece Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda çalışmamaktadır. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda beden gücüne ve fiziksel yeterliliğe ihtiyaç duyulması, kadınların bu meslek grubunda çalışmasına engel olmaktadır.

Grafik 7: Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar

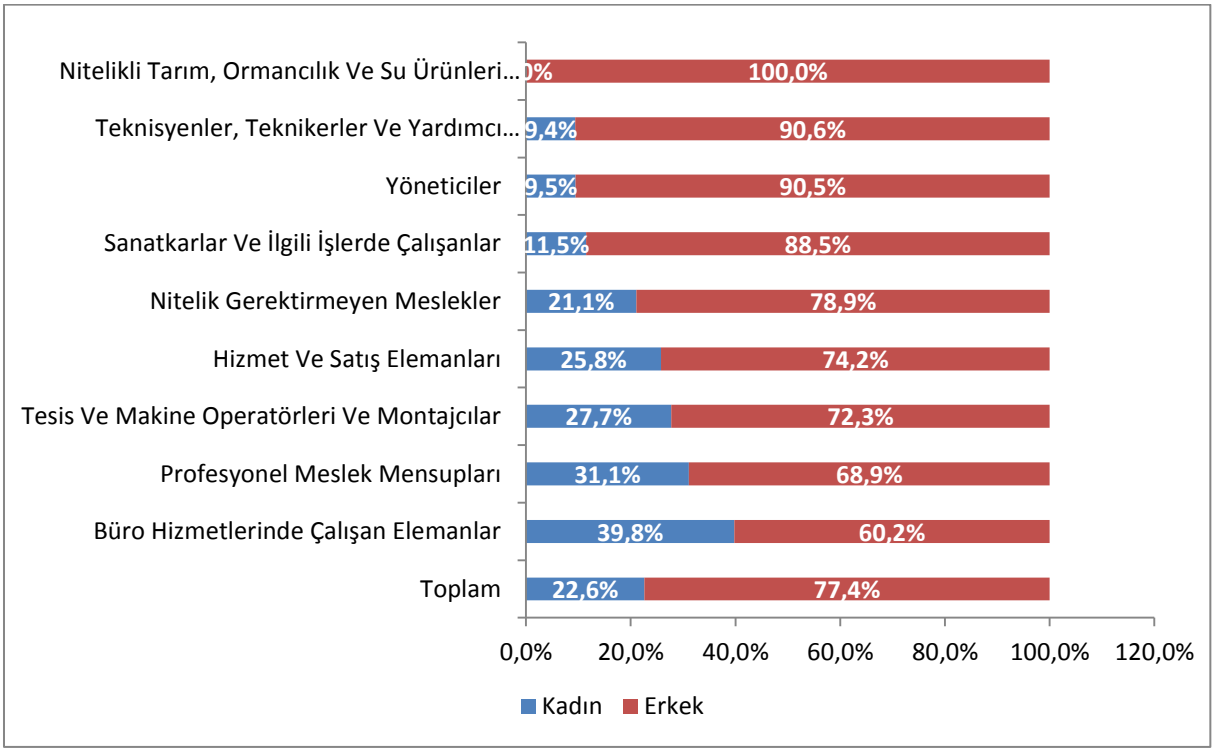

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta meslek gruplarına göre çalışanları Grafik 7 üzerinde incelediğimizde, çalışanların yüzde 77,4'ünün erkek, yüzde 22,6'sının kadın olduğunu görmekteyiz. Meslek gruplarının hiçbirinde kadın çalışanların oranı erkek çalışanların oranından fazla değildir. Bu durum Türkiye geneli için de geçerlidir.

Tokat'ta kadın ve erkek çalışanların oransal olarak birbirine en yakın olduğu meslek grubu Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubudur. Büro hizmetlerinde sekreter ve büro memuru meslekleri için genellikle kadın çalışan tercih edilmesi, bu meslek grubunda kadın ve erkek çalışan sayılarını birbirine yaklaştırmıştır. Türkiye'de ise bu durum Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu için geçerlidir.

Tokat'ta kadınların çalışma hayatına dahil edilmesi amacıyla Tokat İŞKUR'un ve sivil toplum örgütlerinin yaptığı çalışmalar kadın çalışan sayısını gün geçtikçe artıracaktır.

Tablo 11: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

10+		
Erkek	**Kadın**	**Toplam**
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Şoför-Yük Taşıma	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Satış Danışmanı
Beden İşçisi (İnşaat)	Büro Memuru (Genel)	Şoför-Yük Taşıma
Garson (Servis Elemanı)	Aşçı	Garson (Servis Elemanı)
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	Reyon Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Tuğla İmal İşçisi	Kalite Kontrolcü	Büro Memuru (Genel)
İşletmeci	Kasiyer	Tuğla İmal İşçisi
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)
Şoför (Yolcu Taşıma)	Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstili)	İşletmeci

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta araştırma kapsamına giren işyerlerinde çalışanlar mesleklerine göre sınıflandırılmış, en fazla çalışanı olan ilk on meslek baz alınarak Tablo 11 oluşturulmuştur. Tablo 11'e göre Tokat'ta en fazla çalışanı olan ilk on meslek Makineci(Dikiş), Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Şoför-Yük Taşıma, Garson (Servis Elemanı), Beden İşçisi (İnşaat), Büro Memuru (Genel), Tuğla İmal İşçisi, Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma) ve İşletmeci meslekleridir. Türkiye genelinde ise Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı, Makineci (dikiş), Şoför-Yük Taşıma, Satış Danışmanı, Garson (Servis elemanı), Büro Memuru (Genel), Muhasebeci ve Aşçı meslekleri ilk on meslek içindedir.

Tokat'ta kadın ve erkeklerin en fazla çalıştığı ilk iki meslek ayını olup, bu meslekler Makineci (Dikiş) ve Temizlik Görevlisi meslekleridir. En fazla çalışılan ilk on meslek dikkate alındığında kadınların erkeklere göre daha fazla mesleki nitelik ve beceri gerektiren işlerde çalıştığı anlaşılmaktadır.

Kadınların en fazla çalıştığı ilk on meslek incelendiğinde hazır giyim sektörüne özgü mesleklerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durum Tokat ilinde hazır giyim üzerine faaliyet gösteren işyerinde kadın çalışanların daha fazla yer aldığını göstermektedir.

Tablo 12: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları

Sektör	İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranı	İŞKUR hizmetinden faydalananların kendi içinde dağılımı
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	70,9%	31,1%
İmalat	88,0%	25,4%
İnşaat	50,6%	14,6%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	72,1%	8,5%
Ulaştırma ve Depolama	56,4%	4,2%
Eğitim	78,6%	4,2%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	61,8%	4,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	76,2%	3,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	66,7%	1,9%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	45,5%	1,0%
Bilgi ve İletişim	100,0%	0,8%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	50,0%	0,6%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	66,7%	0,4%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	100,0%	0,2%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	100,0%	0,2%
Genel Toplam	69,0%	100%

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışması kapsamında işyerlerine İŞKUR hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadıkları sorulmuş, Tablo 12 oluşturulmuştur. Tablo 12'ye göre Tokat'ta işyerlerinin yüzde 69'u, Türkiye genelinde yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını beyan etmiştir. Tokat Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nün yerel bazda görsel ve yazılı medya aracılığı ile tanıtımını artırması, iş ve meslek danışmanlarının işyeri ziyaretleri, işgücü yetiştirme kurslarının ve 6111 Torba Teşvik Yasasının Tokat'ta faaliyet gösteren işverenlerce öneminin anlaşılması, Tokat'ta bu oranın Türkiye geneline göre fazla çıkmasında etkili olmuştur.

Tablo 12'ye göre Tokat'ta Finans-Sigorta ve Kültür, Eğlence, Spor sektörlerinde 2015 İPA kapsamına giren birer işyeri vardır ve bu işyerleri de İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını beyan ettiği için bu iki sektörde oran yüzde 100 çıkmıştır. Bu durumu yoruma katmayacak olursak Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin %70,9'unun; İmalat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin %88'inin, İnşaat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin %50,6'sının İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını ve bu üç sektörün ilk üçü sırada olduğunu görmekteyiz. İŞKUR hizmetinden faydalananların kendi içinde dağılımında ise Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektörü yüzde 31, 1 ile ilk sırada yer almıştır. Bunu yüzde 25,4 ile İmalat, yüzde 14,6 ile İnşaat sektörleri takip etmiştir. Kültür, Sanat; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörleri yüzde 0,2 ile en az orana sahiptir.

Tablo 13: Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri ve Çalışanlar

	Oran	Kadın Çalışan	Erkek Çalışan	Toplam
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	23,8%	174	169	343
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	19,7%	36	154	190
Eğitim	17,9%	28	80	108
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	16,7%	0	28	28
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	13,3%	2	14	16
İmalat	11,3%	457	777	1.234
Ulaştırma ve Depolama	10,3%	3	106	109
Diğer Hizmet Faaliyetleri	9,1%	2	9	11
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	8,3%	121	361	482
İnşaat	6,3%	2	112	114
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2,9%	0	5	5
Genel Toplam	**10,1%**	**825**	**1.816**	**2.641**

Kaynak: İPA 2015

Part time çalışanı olan işyerleri ile ilgili tablo ve grafikler yorumlanırken çalışanların hepsinin part time çalışmıyor olabilecekleri dikkate alınmalıdır. Sonuçta araştırma kapsamındaki işyerlerine part-time çalışanlarının olup olmadığı sorulmuş olup, part-time çalışanların hangi mesleklerde çalıştığı bilgisi sorulmamıştır.

Tablo 13'e göre Tokat'ta part time çalışanı olan işyerlerinde 825'i kadın, bin 816'sı erkek olmak üzere toplam 2 bin 641 kişi çalışmaktadır. Başka bir ifade ile Tokat'ta bilgi formu uygulanan işyerlerinde toplam çalışanların %14,8'i part time çalışanı olan işyerlerinde çalışmaktadır. Tokat'ta part time çalışanı olan işyerlerinin oranı %10,1'dir. Yani Tokat'ta her 10 işyerinin birinde part time çalışma yapılmaktadır. Türkiye genelinde ise işyerlerinin yüzde 9'unda part time çalışma yapılmaktadır.

Tokat'ta part time çalışanı olan işyerlerinin büyük kısmı İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet göstermektedir (yüzde 23,8). Bunu yüzde 19,7 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri, yüzde 17,9 ile Eğitim sektörü takip etmiştir. Mesleki, Bilimsel, Teknik Faaliyetler sektöründeki işyerleri ise yüzde 2,9 ile part time çalışanı olan sektörler sıralamasında son sırada yer almıştır.

Tokat'ta part time personel çalıştıran Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörlerinde kadın çalışan bulunmamaktadır. Tokat'ta araştırma kapsamına giren 17 sektörün 11'inde part time personel çalıştırmaktadır. Türkiye genelinde ise 17 sektörün tamamında part-time çalışma yapılmaktadır.

Tablo 14: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler

10+		
Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	Servis Şoförü (Okul)	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş
Konfeksiyon İşçisi	Reyon Görevlisi	Reyon Görevlisi
Kasiyer	Garson (Servis Elemanı)	Konfeksiyon İşçisi
Reyon Görevlisi	Otobüs Kaptanı (Şoförü)	Servis Şoförü (Okul)
Hemşire	Tuğla İmal İşçisi	Garson (Servis Elemanı)
Büro Memuru (Genel)	Aşçı	Kasiyer
Hasta Danışmanı	Ütücü	Otobüs Kaptanı (Şoförü)
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	Aşçı
Acil Tıp Teknisyeni	Konfeksiyon İşçisi	Tuğla İmal İşçisi

Kaynak: İPA 2015

Tablo 14'e göre, Tokat'ta part time personel çalışanı olan işyerlerinde en fazla çalışılan on meslek Makineci (Dikiş), Dikiş Makinesi Operatörü, Reyon Görevlisi, Konfeksiyon İşçisi, Servis Şoförü(Okul), Garson (Servis Elemanı), Kasiyer, Otobüs Kaptanı (Şoförü), Aşçı ve Tuğla İmal İşçisi meslekleridir. Türkiye genelinde ise part time çalışma yapılan işyerlerinde Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı, Temizlik Görevlisi, Bulaşıkçı (Stevard), Garson (Servis Elemanı), Aşçı, Büro Memuru (Genel), Güvenlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı ve Şoför (Yolcu Taşıma) meslekleri ilk on meslek içindedir.

Tokat'ta part time çalışma yapılan işyerlerinde kadınların en fazla çalıştığı ilk üç meslek Makineci (dikiş), Dikiş Makinesi Operatörü ve Konfeksiyon İşçisi; erkeklerin en fazla çalıştığı ilk üç meslek Makineci (dikiş), Servis Şoförü (Okul) ve Reyon Görevlisi meslekleridir. Türkiye genelinde ise kadın ve erkelerin en fazla çalıştığı ilk iki meslek aynı olup bu meslekler Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı ile Temizlik Görevlisi meslekleridir. Üçüncü sırayı kadınlarda Bulaşıkçı (Stevard), erkeklerde Aşçı mesleği almıştır.

Tablo 15: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler

	İşyeri	Çalışan Sayısı		
Sektör	Oran	Kadın	Erkek	Toplam
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	100,0%	4	175	179
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	66,7%	18	395	413
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	36,1%	62	327	389
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	33,3%	0	227	227
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	26,7%	24	269	293
İmalat	24,7%	151	1.862	2.012
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	24,3%	236	821	1.057
Ulaştırma ve Depolama	23,1%	5	238	243
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	19,0%	243	190	433
Diğer Hizmet Faaliyetleri	9,1%	4	13	17
İnşaat	4,8%	4	490	494
Eğitim	3,6%	7	23	30
Genel Toplam	**19,4%**	**758**	**5.030**	**5.788**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 15'e göre Tokat ilinde araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 19,4'ünde vardiyalı çalışma yapılmaktadır. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 17,7'dir. Tokat ilinde vardiyalı çalışma yapılan işyeri oranı Türkiye ortalamasının üstündedir. 2015 İPA kapsamında Tokat'ta vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde toplam 5 bin 788 kişi çalışmakta olup, çalışanların yüzde 13'ü (758 kişi) kadın, yüzde 87'si (5 bin 030 kişi) erkektir. Ayrıca vardiyalı çalışma yapılan sektörler içerisinde erkek çalışan sayısının en fazla olduğu sektör İmalat (bin 862 kişi), kadın çalışan sayısının en fazla olduğu sektör İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetler(243 kişi) sektörüdür.

2015 İPA çalışmasının uygulandığı işyerleri içerisinde Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe 1 işyeri vardır ve bu işyerinde de vardiyalı çalışma yapıldığı için oran yüzde 100 çıkmaktadır. Bu durumu göz önüne almadan sıralama yaptığımızda ise Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 66,7'sinin vardiyalı çalışma yaptığını ve bu sektörün ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Bunu %36,1 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri sektörü, %33,3 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü takip etmiştir. Vardiyalı çalışma yapan sektörlerde en az orana sahip sektör ise %3,6 ile Eğitim sektörüdür.

Tablo 16: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Hasta ve Yaşlı Bakım Elemanı	Elektrik Tesisatı ve Pano Montörü Teknisyeni/Elektrik Teknisyeni	Temizlik Görevlisi
Kasiyer	Otobüs Kaptanı (Şoförü)	Elektrik Tesisatı ve Pano Montörü Teknisyeni/Elektrik Teknisyeni
Reyon Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Otobüs Kaptanı (Şoförü)
Satış Danışmanı	Çöpçü	Reyon Görevlisi
Büro Memuru (Genel)	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Çöpçü
Makineci (Dikiş)	Bahçe Bakım Elemanı(Park Bahçe ve Koruların Bakımı)	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)
Hemşire	Şoför-Yük Taşıma	Bahçe Bakım Elemanı(Park Bahçe ve Koruların Bakımı)
Aşçı	Reyon Görevlisi	Hasta ve Yaşlı Bakım Elemanı
Hasta Danışmanı	Elektrik Teknikeri	Kasiyer

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan ilk on meslek Tablo 16'da gösterilmiştir. Tablo yorumlanırken, bu mesleklerde çalışanların hepsinin vardiyalı çalışmadığına dikkat edilmelidir. Tokat'ta vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan ilk üç meslek Temizlik Görevlisi, Elektrik Teknisyeni ve Garson (Servis Elemanı) meslekleridir. Türkiye genelinde ise ilk üç sırayı Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Güvenlik Görevlisi meslekleri almıştır.

Tokat'ta vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadınlarda ilk üç sırayı Hasta ve Yaşlı Bakım Elemanı, Kasiyer ve Reyon Görevlisi meslekleri, erkeklerde ilk üç sırayı Elektrik Teknisyeni, Otobüs Kaptanı (Şoförü) ve Garson (Servis Elemanı) meslekleri almıştır. Türkiye genelinde ise Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi(genel) ve Makineci (dikiş) meslekleri kadınlarda, Beden İşçisi (genel), Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görelisi meslekleri erkeklerde ilk üç sırada yer almıştır.

Tablo 17: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel ve Çalışan Olarak Dağılımı

	İşyeri	Çalışan Sayısı		
	Oran	Kadın	Erkek	Toplam Çalışan
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	33,3%	0	227	227
İmalat	17,3%	580	1.110	1.690
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	4,8%	213	302	515
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1,6%	0	6	6
Genel Toplam	**5,3%**	**793**	**1.645**	**2.438**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 17'ye göre Tokat'ta bilgi formu uygulanan işyerlerinin %5,3'ü ihracat yapmaktadır. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 17'dir. Tokat'ta ihracat yapılan sektörlerde çalışan sayısı 2 bin 438 kişi olup, bu sayı toplam çalışan sayısının yüzde 13,6'sına denk gelmektedir. Tokat ilinde sadece Madencilik, İmalat, Toptan Perakende Ticaret ve Konaklama sektörlerinde ihracat yapılmaktadır. Türkiye genelinde ise 17 sektörün tamında ihracat yapan işyerleri vardır. Tokat'ta Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 33'ünde, İmalat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 17,3'ünde, Toptan Perakende Ticaret sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 4,8'inde, Konaklama ve Yiyecek sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 1,6'sında ihracat yapılmaktadır. Türkiye'de en fazla ihracat yapılan ilk üç sektör ile Tokat'ta en fazla ihracat yapılan ilk üç sektör aynıdır.

Tokat'ta ihracat yapılan sektörler içerisinde kadın ve erkek çalışan sayısının en fazla olduğu sektör İmalat sektörüdür. Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri sektörlerinde faaliyet gösteren işyerlerinde ise kadın çalışan yoktur.

Tablo 18: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Ütücü	Ütücü
Konfeksiyon İşçisi	Mermer İşçisi	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Kalite Kontrolcü	Yer Altı Müteferrik İşçisi	Konfeksiyon İşçisi
Kalite Kontrolcü-Tekstil	Beden İşçisi (Genel)	Mermer İşçisi
İplik Temizleme İşçisi	Asbestli Çimento İmal İşçisi	Yer Altı Müteferrik İşçisi
Salça ve İştah Açıcı Maddeler Hazırlama İşçisi	Konfeksiyon İşçisi	Beden İşçisi (Genel)
Aşçı	Paketleme İşçisi (El İle)	Paketleme İşçisi (El İle)
Muhasebeci	Şoför-Yük Taşıma	Kalite Kontrolcü-Tekstil
Paketleme İşçisi (El İle)	El Baskısı Yazmacı (Ahşap Baskı)	Asbestli Çimento İmal İşçisi

Kaynak: İPA 2015

Tablo 18'e göre, Tokat'ta ihracat yapılan işyerlerinde Makineci (Dikiş), Ütücü, Ortacı, Konfeksiyon İşçisi, Mermer İşçisi, Yer Altı Müteferrik İşçisi, Beden İşçisi (Genel), Paketleme İşçisi (El İle), Kalite Kontrolcü, Asbestli Çimento İmal İşçisi meslekleri ilk on meslek içinde yer almaktadır. Bu durum Tablo 17'nin verilerini destekler niteliktedir. Çünkü ilk on meslek içerisinde yer alan Makineci, Ütücü, Ortacı, Konfeksiyon İşçisi, Paketleme İşçisi, Kalite Kontrolcü meslekleri İmalat; Yer Altı Müteferrik İşçisi, Mermer İşçisi ve Asbestli Çimento İmal İşçisi meslekleri Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörlerine özgü mesleklerdir. Türkiye genelinde ise ihracat yapılan işyerlerinde Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş), Muhasebeci, Metal Mamuller Montaj İşçisi, Konfeksiyon İşçisi, Kalite Kontrolcü, Şoför-Yük Taşıma, Büro Memuru (Genel), Pazarlamacı ve Satış Danışmanı meslekleri ilk on meslek içinde yer almıştır.

Tokat'ta ihracat yapılan işyerlerinde kadınların en fazla çalıştığı ilk üç meslek Makineci (Dikiş), Ortacı ve Konfeksiyon İşçisi; erkeklerin en fazla çalıştığı ilk üç meslek Makineci (Dikiş), Ütücü ve Mermer İşçisi meslekleridir. Türkiye genelinde ise kadınlarda ilk üç sırayı Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel) ve Muhasebeci; erkeklerde ilk üç sırayı Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş) ve Şoför Yük Taşıma meslekleri almıştır.

Grafik 8: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları

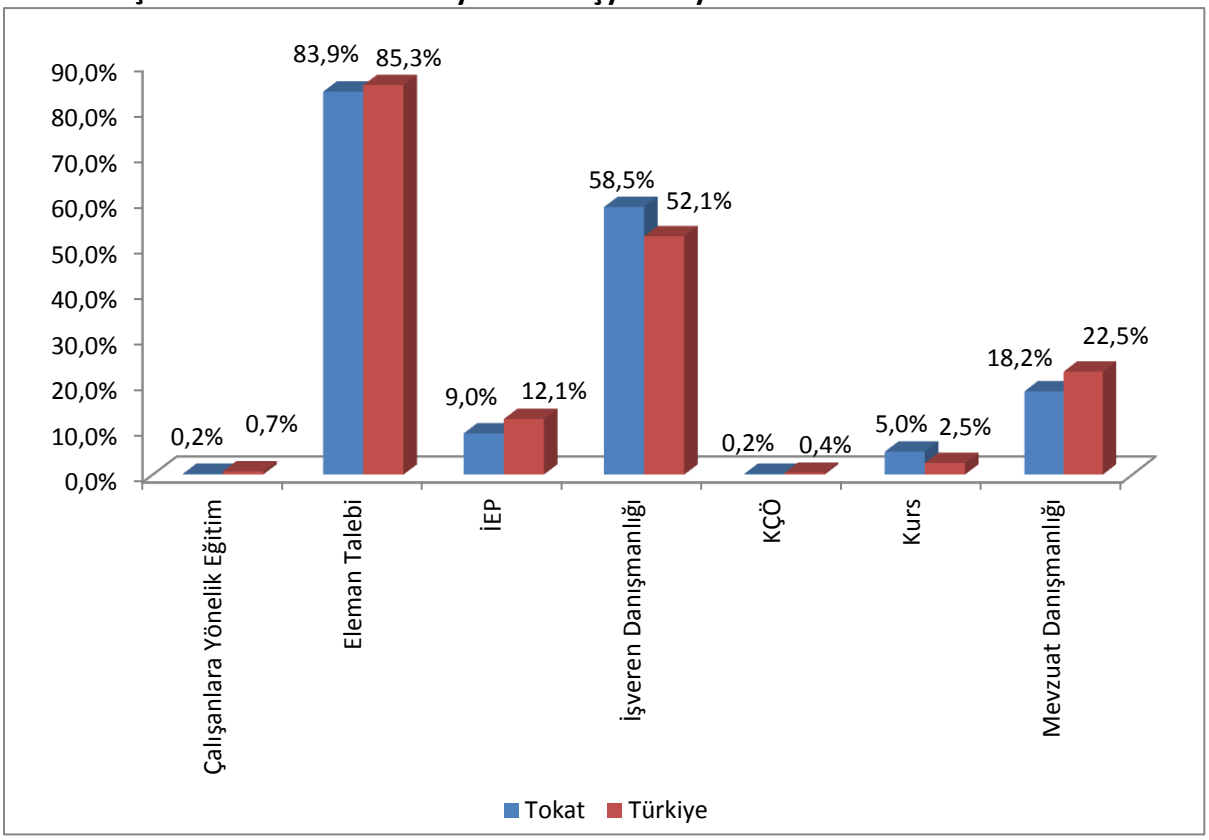

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA kapsamında işverenlere İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığı sorulmuş ve cevaplar kullanılarak Grafik 8 oluşturulmuştur. Bu tablo yorumlanırken, bazı işverenlerin İŞKUR'un birden fazla hizmetinden faydalanabileceği ihtimali göz ardı edilmemelidir. Tokat'ta araştırma kapsamına giren 759 işyerinin %69'u (524 işyeri) İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise bu oran %41,9'dur.

Tokat'ta araştırma kapsamına giren firmalar, İŞKUR'un en çok Eleman Temini hizmetinden faydalanmaktadır. İşyerlerinin ihtiyacı olan personeli karşılaması anlamına gelen Eleman Temini hizmeti yüzde 83,9 ile ilk sıradadır. Bunu yüzde 58,5 ile İşveren Danışmanlığı, yüzde 18,2 ile Mevzuat Danışmanlığı hizmeti takip etmiştir. Türkiye genelinde ise en fazla faydalanılan İŞKUR hizmeti yüzde 85,3 ile Eleman Temini hizmetidir.

Tokat'ta İŞKUR'un sadece İşveren Danışmanlığı ve Kurs hizmetlerinden faydalanma oranları Türkiye ortalamasının üzerindedir. İŞKUR'un Çalışanlara Yönelik Eğitim hizmeti hem Türkiye genelinde hem de Tokat'ta baya düşük oranda çıkmıştır.

Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

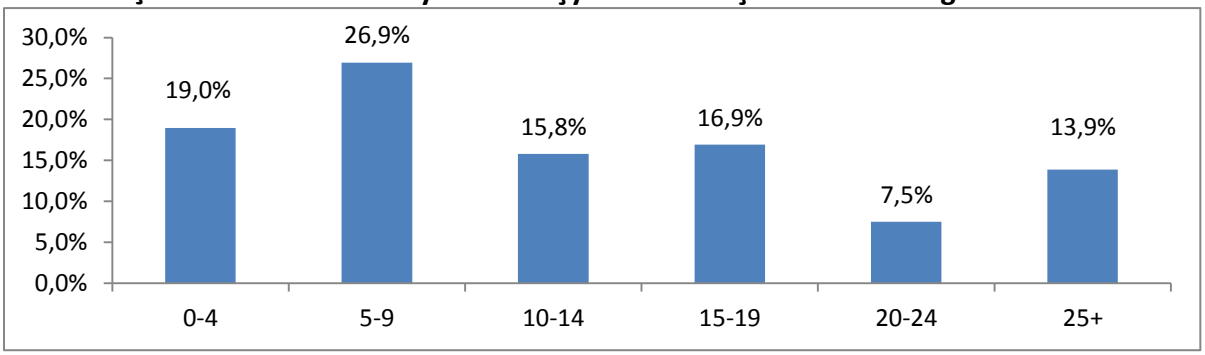

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta İŞKUR hizmetinden faydalanan firmaların yaş aralıklarına göre dağılımını Grafik 9 üzerinde incelediğimizde, 5-9 yaş aralığındaki firmaların yüzde 26,9'luk oran ile İŞKUR hizmetlerinden en fazla faydalandığını görmekteyiz. Bunu yüzde 19 ile 0-4, yüzde 16,9 ile 15-19 yaş aralığındaki firmalar takip etmiştir. 20-24 yaş aralığında yer alan firmalar ise yüzde 7,5 ile en az faydalanma oranına sahiptir. Yapılan çalışma neticesinde Tokat'ta faaliyet gösteren işyerlerinin yaşı ile İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı arasında bir bağlantı olmadığı anlaşılmaktadır.

Grafik 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

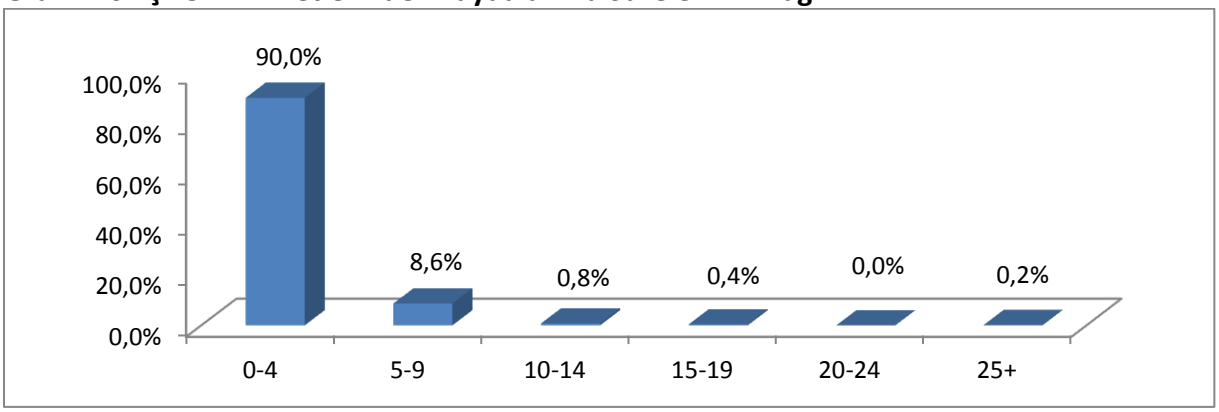

Kaynak: 2015 İPA

Grafik 10'u oluşturmak için Tokat'ta İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerine bu hizmetlerden ne kadar süredir faydalandıkları sorulmuş, yüzde 90'ı son dört yıl içerisinde (0-4) İŞKUR hizmetlerinden faydalandıklarını beyan etmiştir. Oranın bu kadar yüksek çıkmasının en önemli nedeni son yıllarda İŞKUR'un personel sayısındaki artış sonucu sunduğu hizmetlerin hem nitel hem de nicel iyileşmesi gösterilebilir. Bunu yüzde 8,6 ile 5-9, yüzde 0,8 ile 10-14 yılları arasında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri takip etmiştir. 20-24 yıl aralığında İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını beyan eden işyeri yoktur. Genel olarak İŞKUR hizmetlerinden faydalanma süresi ile faydalanan işyeri sayısı arasında ters orantı olduğu görülmektedir.

Tablo 19: Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

Satır Etiketleri	Eleman Talebi	İşveren Danışmanlığı	Mevzuat Danışmanlığı	İEP	Kurs
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	66,7%	33,3%	-	-	-
İmalat	89,3%	59,8%	12,1%	14,3%	11,3%
İnşaat	61,6%	53,5%	24,7%	1,4%	1,4%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	89,6%	58,9%	11,0%	9,8%	2,5%
Ulaştırma ve Depolama	81,8%	59,1%	9,1%	4,5%	-
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	90,9%	59,1%	36,4%	2,3%	9,1%
Bilgi ve İletişim	100,0%	75,0%	25,0%	0,0%	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	100,0%	100,0%	-	-	-
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	61,9%	47,6%	38,1%	4,8%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	100,0%	60,0%	30,0%	-	10,0%
Eğitim	81,8%	63,6%	22,7%	4,5%	-
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	87,5%	81,3%	25,0%	37,5%	6,3%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	100,0%	100,0%	-	-	-
Diğer Hizmet Faaliyetleri	80,0%	40,0%	40,0%	20,0%	-
Genel Toplam	%83,9	%58,5	%18,2	%9	%5

Kaynak: 2015 İPA

Tablo 19'a göre, Tokat'ta işyerlerinin İŞKUR'un Eleman Talebi hizmetinden faydalanma oranı yüzde 83,9'dur. Başka bir ifadeyle Tokat'ta her on işyerinden sekizi İŞKUR'un Eleman Temini hizmetinden faydalanmaktadır. Bunu yüzde 58,5 ile İşveren Danışmanlığı, yüzde 18,2 ile Mevzuat Danışmanlığı, yüzde 9 ile İEP, yüzde 5 ile Kurs hizmeti takip etmiştir. Sektörleri teker teker analiz ettiğimizde ise sektörlerin büyük çoğunluğunda İŞKUR'un en çok Eleman Temini hizmetinden faydalanıldığı görülmektedir. İşveren Danışmanlığı "Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor"; Mevzuat Danışmanlığı "Diğer Hizmet Faaliyetleri"; İEP "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri"; Kurs "İmalat" sektörü işyerlerinde en fazla tercih edilen İŞKUR hizmetidir.

İŞKUR'un Kurs hizmetinden en fazla oranda İmalat sektöründeki işyerlerinin faydalanmasının en büyük nedeni, Tokat'taki tekstil firmalarının kalifiye personel bulamaması sonucu Tokat İŞKUR ile işbirliği yapıp kalifiye personeli kurs aracılığı ile temin etme isteğidir. Madencilik-Taş Ocakçılığı, Finans-Sigorta Faaliyetleri ile Kültür, Sanat sektörlerindeki işyerleri İŞKUR'un Mevzuat Danışmanlığı, İEP ve Kurs Hizmetlerinden yararlanmamaktadır.

2.3) AÇIK İŞLER

Açık işlere ilişkin veriler işgücü piyasasının talep yönünü ifade eden verilerdir. Araştırma kapsamında 15 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Bir anlamda ziyaret edilen tarihler arasında işyerlerinin eleman ihtiyaçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada referans tarihi veya döneminin olmayışı, ziyaret sırasındaki mevcut durumun sorulması çalışmanın istatistiksel olarak sınırlılığını ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında işyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu kapsamda toplanan verilere bu bölümde detaylı bir şekilde yer verilecektir.

İşyerinin dışarıdan işçi alarak doldurmak istediği işler "açık iş", işe yerleştirilmek istenen işçi sayısının, halen istihdam edilenlerle boş iş sayısının toplamına oranlanması "açık iş oranı" olarak tanımlanmaktadır. Açık iş oranı hakkındaki veriler işgücü arz ve talebi arasındaki dengesizliği belirlemek açısından yararlı olacaktır. Bu bölümde yapılan inceleme önümüzdeki dönemde işgücü piyasasının açık iş talebini ortaya koyması anlamında oldukça önemlidir.

Grafik 11: Açık İşi Olan İşyerleri

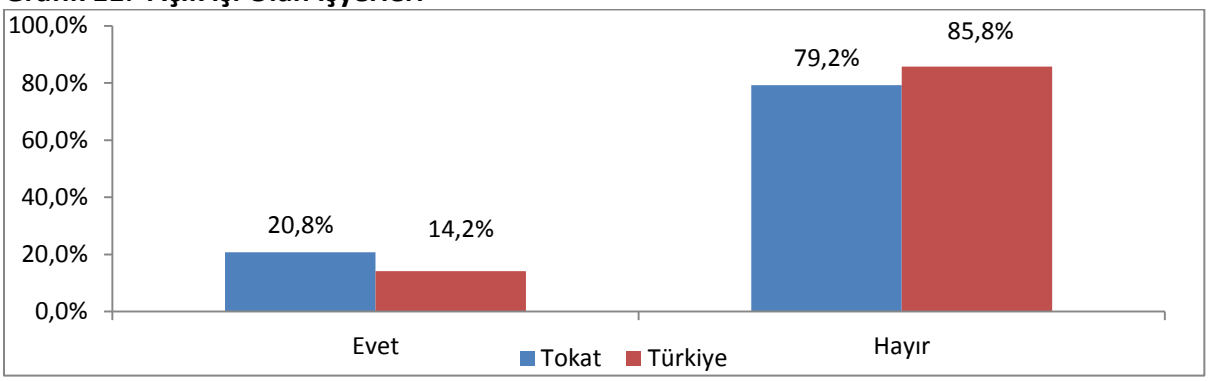

Kaynak: 2015 İPA

Saha çalışmasında ziyaret edilen işyerlerine sorulan "Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? " verilen cevaplar kullanılarak Grafik 11 oluşturulmuştur. Grafik 11'e göre Tokat'ta yüzde 20,8 (158 işyeri) oranında evet cevabı verilmiştir. 2014 İPA çalışmasında evet cevabı verenlerin oranı yüzde 25,4 iken bu oran 2015 İPA çalışmasında düşmüştür. Bunun temel nedeni 2014 İPA çalışmasının Mayıs-Haziran, 2015 İPA çalışmasının Mart-Nisan döneminde yapılmış olmasıdır. Türkiye genelinde ise işyerlerinin yüzde 14,2'si açık iş sorusuna evet cevabını vermiştir. Tokat'ta açık işi olan işyeri oranı Türkiye genelinden yüksektir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları

	Tokat			Türkiye	
	Açık İş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	5	0,6%	1,9%	%0,6	%1
İmalat	450	53,8%	6,3%	%44,6	%2
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	-	-	-	%0,2	%0,4
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	-	-	-	%0,1	%0,4
İnşaat	80	9,6%	3,2%	%7,8	%1,4
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	218	26,1%	5,1%	%17,1	%1,8
Ulaştırma ve Depolama	5	0,6%	0,8%	%3,7	%1,4
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	42	5,0%	4,3%	%8,8	%2,1
Bilgi ve İletişim	5	0,6%	15,6%	%1	%1,2
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	5	0,6%	21,7%	%0,8	%0,4
Gayrimenkul Faaliyetleri	-	-	-	%0,6	%1,6
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3	0,4%	1,0%	%3,4	%2,1
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	8	1,0%	1,5%	%6,1	%1,5
Eğitim	3	0,4%	0,5%	%1,1	%0,7
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	7	0,8%	0,9%	%2	%1,1
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	-	-	-	%0,3	%1,3
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5	0,6%	4,4%	%1,8	%2,7
Genel Toplam	835	100%	4,5%	%100	%1,7

Kaynak: 2015 İPA

Araştırma kapsamında açık işi olduğunu söyleyen 158 işyerinde toplam 835 açık iş tespit edilmiştir. Tablo 20'ye göre Tokat ilinde açık iş oranı yüzde 4,5 olup, Türkiye genelinde bu oran yüzde 1,7'dir. Açık işlerin sektörel dağılımını incelediğimizde Tokat'ta en fazla açık işin yüzde 53,8'lik oran ile İmalat sektöründe olduğunu görmekteyiz. Bunu yüzde 26,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü, yüzde 9,6 ile İnşaat sektörü takip etmiştir. Tokat ve Türkiye genelinde oransal olarak en fazla açık işe sahip ilk iki sektör aynıdır. Araştırma kapsamında Tokat'ta Elektrik Üretimi ve Dağıtımı; Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi, İyileştirme Faaliyetleri; Gayrimenkul Faaliyetleri ile Kültür Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerinde açık iş olmadığı tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık işi olmayan sektör mevcut değildir. Tokat ve Türkiye genelinde açık iş dağılımı sıralaması bazı küçük değişiklikler haricinde benzerlik göstermektedir.

Tokat'ta açık iş oranı en fazla olan sektör ise yüzde 21,7 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörüdür. Bunu yüzde 15,6 ile Bilgi ve İletişim, yüzde 6,3 ile İmalat sektörü takip etmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı en fazla olan sektör yüzde 2,7 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörüdür.

Grafik 12: Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları

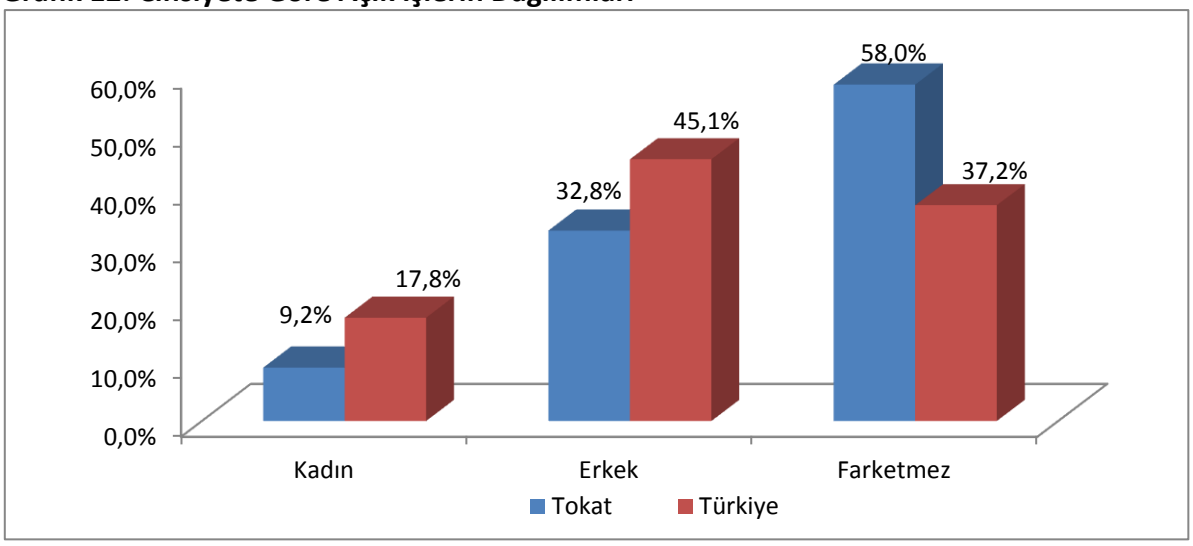

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin açık işleri için özellikle aradıkları cinsiyet olup olmadığı sorulmuş, verilen cevaplar kullanılarak Grafik 12 oluşturulmuştur. Tokat'ta işverenlerce sadece kadınların talep edilme oranı yüzde 9,2 iken Türkiye'de bu oran yüzde 17,8'dir. Bu oranlara bakılarak kadın istihdamının Tokat'ta önemsenmediği yorumu yapılamaz. Çünkü %58 oranında farketmez cevabı verilen açık işlerin tamamı, kadın personel çalıştırma potansiyeline sahiptir. Tokat'taki açık işlerde sadece kadın personel talep edilme oranının düşük çıkmasının tek nedeni, sadece kadınların çalışabileceği açık iş sayısının az olmasıdır.

Açık işlerde sadece erkek personel talep edilme oranı Tokat'ta yüzde 32,8, Türkiye'de yüzde 45,1'dir. Açık işlerde cinsiyetin önemli olmadığı anlamına gelen farketmez cevabının Tokat'taki oranı Türkiye genelinden yüksektir.

Tablo 21: Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyerlerinin Dağılımları

	10+
Sektör	Açık İş Verme Oranı
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	100,00%
Bilgi ve İletişim	50,00%
İmalat	30,60%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	29,50%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	27,30%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	20,90%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	16,70%
İnşaat	16,00%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	14,30%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	13,30%
Ulaştırma ve Depolama	10,30%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	8,80%
Eğitim	7,10%
Genel Toplam	20,80%

Kaynak: İPA 2015

Tablo 21'e göre Tokat'ta 2015 İPA çalışması kapsamında Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bir işyeri vardır ve bu işyerinin de açık iş talebi olduğu için, açık iş verme oranı yüzde 100 çıkmıştır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörünü bu durumdan dolayı sıralamaya almayacak olursak, Tokat'ta en fazla açık iş verme oranının yüzde 50 ile Bilgi ve İletişim sektöründe olduğunu söyleyebiliriz. Bunu %30,6 ile İmalat, %29,5 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü takip etmiştir. Türkiye genelinde ise en fazla açık iş verme oranı yüzde 20 ile İmalat sektöründedir.

Tokat'ta bilgi formu uygulanan sektörler içerisinde Elektrik, Gaz, Buhar İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı; Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri; Gayrimenkul Faaliyetleri ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerinde açık iş verme oranı sıfırdır.

Grafik 13: Açık İşi Olan İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı

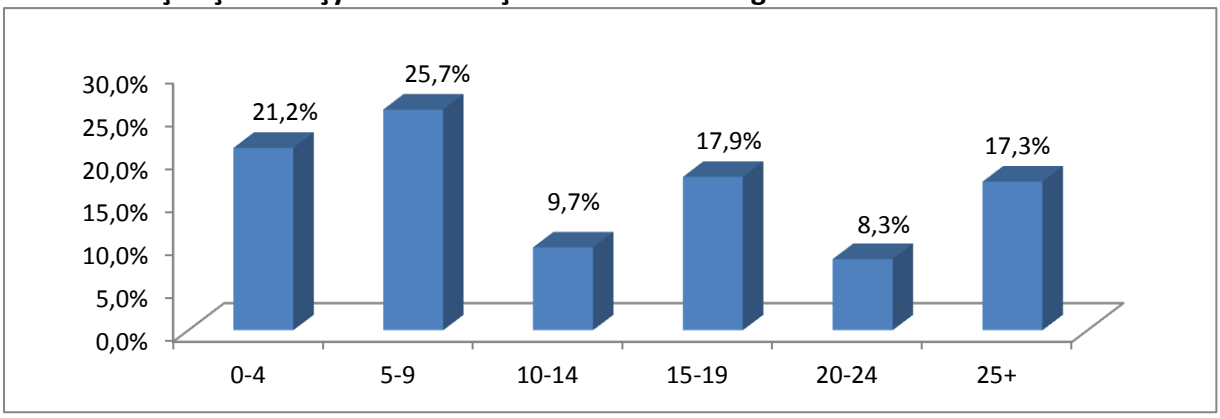

Kaynak: İPA 2015

Açık işi olan işyerlerinin yaş gruplarına göre dağılımını Grafik 13 üzerinde incelediğimizde, en fazla açık işin yüzde 25,7 ile 5-9 yaş grubunda olduğunu görmekteyiz. Bunu yüzde 21,2 ile 0-4, yüzde 17,9 ile 15-19 yaş grubu takip etmiştir. Açık iş sayısı en az olan işyerleri ise yüzde 8,3 ile 20-24 yaş grubundadır. Tokat'taki işyerlerinin yaş grupları ile açık işi olma durumu arasında bir bağlantı olmayıp, işyeri ihtiyaçları doğrultusunda açık işi olduğunu beyan edilmiştir.

Tablo 22: Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektörler	Kadın	Erkek	Farketmez
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	100%	0%
İmalat	1,6%	17,3%	81,2%
İnşaat	7,9%	73,7%	18,4%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	21,1%	45,4%	33,5%
Ulaştırma Ve Depolama	20,0%	40,0%	40,0%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	22,0%	43,9%	34,1%
Bilgi ve İletişim	80,0%	20,0%	0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0%	0%	100%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	33%	67%	0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0%	75%	25%
Eğitim	0%	33%	67%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	14,3%	0	85,7%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	20,0%	80,0%	0%
Genel Toplam	**9,2%**	**32,9%**	**58,0%**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 22 yorumlanırken Farketmez cevabı verilen açık işlerde cinsiyet ayrımı yapılmadığı, bu sebeple farketmez cevabının verildiği açık işlerin tamamında kadın veya erkek çalışan kabul edilebileceği unutulmamalıdır. Farketmez cevabının bu anlamını dikkate alarak Tablo 22 incelendiğinde, Tokat'ta açık işlerde kadınların en fazla tercih edildiği sektörün Bilgi ve İletişim sektörü olduğunu görmekteyiz.

Bunun tam tersi, yani kadın çalışanın kabul edilmeyeceği açık işler ise sadece Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründeki açık işlerdir. Başka bir ifade ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektördeki açık işlerin tamamında erkek personel tercih edilmiştir. Bunun en temel nedeni Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe çalışacak kişilerde beden-kas gücünün tercih edilmesidir.

Bazı sektörlerin açık işlerinde kadın oranının sıfır çıkmasına rağmen farketmez cevabı içerisinde kadın personel de çalıştırılabilir anlamı yattığı için, bu sektörlerde kadınlara yönelik açık iş yoktur yorumu yapılamaz. Aynı mantıkla düşünüldüğünde açık işi olan sektörlerin herhangi birinde erkek personel aranmıyor yorumu da yapılmamalıdır. Açık işlerin sektörlere göre cinsiyet dağılımını genel olarak inceleyecek olursak sektörlerin çoğunda erkeklerin daha fazla tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 23: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grupları	Açık İş Sayısı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	446
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	139
Hizmet ve Satış Elemanları	101
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	75
Profesyonel Meslek Mensupları	27
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	24
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	22
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0
Yöneticiler	0
Genel Toplam	**835**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 23'e göre Tokat'ta bilgi formu uygulanan işyerlerinden alınan toplam 835 açık işin 446'sı Tesis ve Makine Operatörleri meslek grubundadır. Tesis ve Makine Operatörleri meslek grubundaki açık işler, toplam açık işlerin %53,4'üdür. Bunu 139 açık iş sayısı ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, 101 açık iş sayısı ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu takip etmiştir. Türkiye genelinde ise 112 bin 422 açık işin 25 bin 218'i Tesis ve Makine Operatörleri meslek grubuna ait olup, Türkiye genelinde açık iş sıralamasında yer alan ilk üç sektör Tokat ile aynıdır. Tokat'ta Nitelikli Tarım, Ormancılık, Su Ürünleri Çalışanları ile Yöneticiler meslek grubunda ise açık iş yoktur. Nitelikli Tarım meslek grubunda açık iş olmamasının temel nedeni araştırmanın yapıldığı tarihtir. Tokat'ta tarım Haziran ayı itibariyle başlar. Araştırma Mart ve Nisan aylarında yapıldığı için bu sektörde açık iş tespit edilememiştir.

Yöneticiler meslek grubunda açık iş olmamasının nedeni ise, Tokat'ta yönetici pozisyonunun genellikle sermayedar olan kişi tarafından yapılması ve yöneticilik mesleğinin öneminin yeterince bilinmemesidir.

Grafik 14: Açık İş Oranının Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

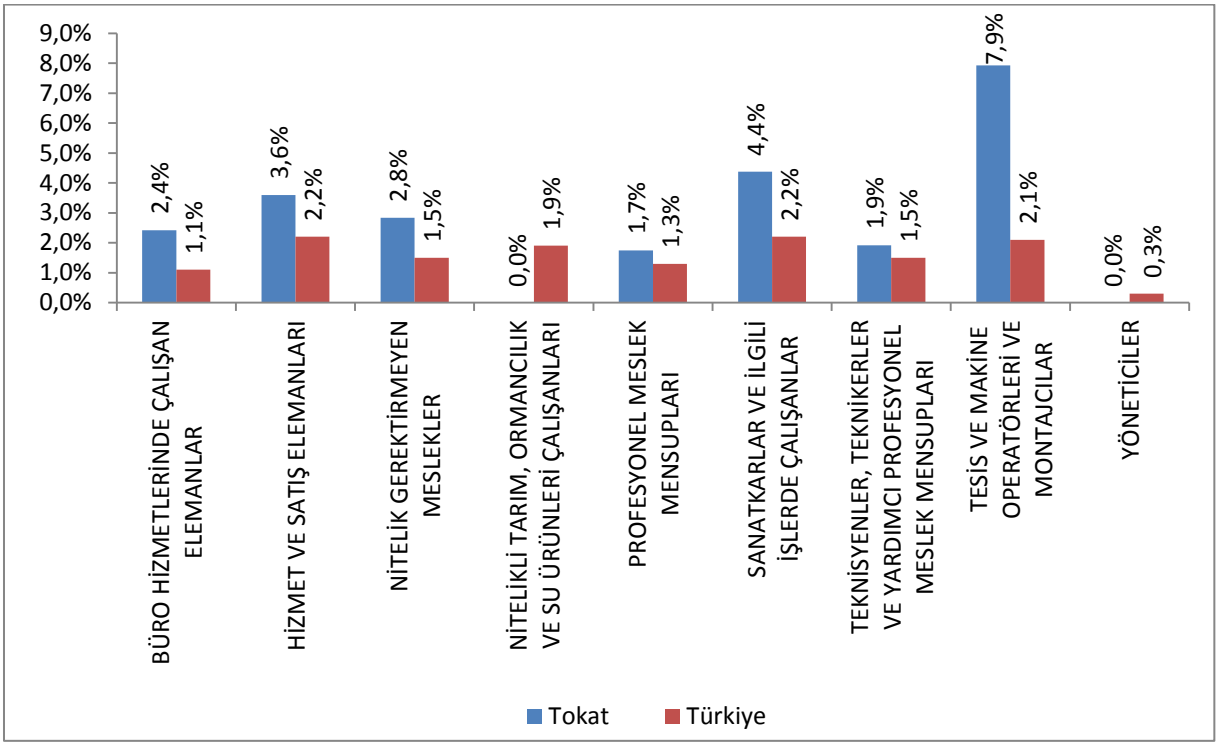

Kaynak: İPA 2015

Açık iş sayısının, istihdam edilenlerle açık iş sayısının toplamına oranlanması "açık iş oranı" olarak tanımlanmaktadır. Grafik 14'e göre Tokat'ta açık iş oranı sıralamasında ilk sırada yüzde 7,9 ile Tesis ve Makine Operatörleri meslek grubu yer alırken, Türkiye'de ilk sırayı Hizmet ve Satış Elemanları ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grupları paylaşmıştır

Tokat'ta Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Yöneticiler meslek gruplarında açık iş olmadığı için açık iş oranı sıfırdır. Türkiye genelinde ise açık iş oranı en az olan meslek grubu Yöneticiler meslek grubudur.

Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Yöneticiler meslek grupları hariç diğer meslek gruplarında Tokat'taki açık iş oranı Türkiye genelinden yüksektir.

Tablo 24: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	Tokat			Türkiye		
	Kadın	Erkek	Fark Etmez	Kadın	Erkek	Fark Etmez
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	54,7%	23,0%	22,4%	25,5%	25,0%	49,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	32,8%	29,9%	37,3%	21,3%	27,5%	51,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	28,2%	63,6%	8,2%	23,7%	41,7%	34,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	22,3%	29,5%	48,2%	17,6%	19,3%	63,2%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	0%	81,3%	18,7%	11,0%	73,9%	15,1%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	8,3%	62,6%	29,1%	12,6%	51,1%	36,3%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	0,4%	12,4%	87,1%	17,0%	46,5%	36,4%
Genel Toplam	**9,2%**	**32,9%**	**58,0%**	**17,80%**	**45,10%**	**37,20%**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 24 üzerinde meslek gruplarından alınan açık işleri cinsiyet farkına göre incelediğimizde; Tokat ve Türkiye genelinde Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubundaki açık işlerde erkek personelin daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Tokat'ta bu meslek grubunda erkek personel temin etme isteği yüzde 81,3, Türkiye genelinde yüzde 73,9'dur.

Tokat ve Türkiye genelinde açık işlerde sadece kadınların tercih edilme oranının en fazla olduğu meslek grubu ise Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubudur. Bu meslek grubundaki açık işlerde Tokat'ta yüzde 54,7, Türkiye genelinde yüzde 25,5 oranında sadece kadın personel tercih edilmiştir. Büro hizmetleri içerisinde sekreter ve büro memuru mesleklerinin olması ve bu mesleklerde kadınların daha çok tercih edilmesi oranların yüksek çıkmasının en önemli nedenleri arasındadır.

Cinsiyet farkının önemsenmediği (farketmez cevabının verildiği) açık işleri meslek gruplarına göre incelediğimizde ise Tokat'ta Tesis ve Makine Operatörleri meslek grubunun yüzde 87,1 ile ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Bunu yüzde 48,2 ile Profesyonel Meslek Mensupları takip etmiştir. Türkiye genelinde ise farketmez cevabının en fazla verildiği meslek grubu yüzde 63,2 ile Profesyonel Meslek Mensuplarıdır.

Tablo 25: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

	2015		2014	
	Meslekler	Oran	Meslekler	Oran
1	Makineci (Dikiş)	40,7%	Makineci (Dikiş)	23,7%
2	Beden İşçisi (Genel)	6,0%	Garson (Servis Elemanı)	8,0%
3	Garson (Servis Elemanı)	3,7%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	3,6%
4	Isı Yalıtımcısı	3,1%	Reyon Görevlisi	3,3%
5	Konfeksiyon İşçisi	2,4%	Satış Danışmanı	3,2%
6	Tuğla İmal İşçisi	2,4%	Kasiyer	2,7%
7	Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstili)	2,4%	Pazarlamacı	2,6%
8	Mermer İşçisi	1,9%	Beden İşçisi (Genel)	2,3%
9	Ütücü	1,9%	Ütücü	2,1%
10	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,8%	Bulaşıkçı (Stevard)	1,6%
11	Kasiyer	1,7%	Ağaç Biçme Makinesi Operatörü (Hızarcı-Keresteci)	1,6%
12	Reyon Görevlisi	1,4%	Komi (Garson Yardımcısı)	1,5%
13	Pazarlamacı	1,3%	Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	1,5%
14	Satış Danışmanı	1,1%	Ön Muhasebeci	1,5%
15	Ön Muhasebeci	1,1%	Aşçı	1,3%
16	Sekreter	0,7%	Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	1,3%
17	Otobüs Muavini	0,7%	Büro Memuru (Genel)	1,2%
18	Alüminyum Doğramacı	0,7%	Kalite Kontrolcü-Tekstil	1,2%
19	Aşçı	0,6%	Tuğla İmal İşçisi	1,2%
20	Elektrikçi (Genel)	0,6%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,2%
21	Diğer Meslekler	23,6%	Diğer Meslekler	33,5%

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerde istenilen ilk 20 mesleğin 2014-2015 kıyaslamasını Tablo 25 üzerinde incelediğimizde, 2014 ve 2015 yıllarında açık işlerde ilk sırayı alan mesleğin sadece oranının değiştiğini, 2014 yılında alınan açık işlerde Makineci (dikiş) meleğinin oranının yüzde 23,7 iken bu oranın 2015 yılında yüzde 40,7'ye yükseldiğini görmekteyiz. 2015 İPA araştırması yılın ilk yarısında düzenlendiği için ikinci yarısında Tokat İŞKUR bünyesinde açılan kurs programları ile bu oranın düşürülmesi planlanmaktadır.

2014 yılında açık işlerde istenilen meslekler sıralamasında Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı) ve Ortacı-Ayakçı (Tekstil) meslekleri ilk üçte yer alırken, 2015 yılında Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel) ve Garson (Servis elemanı) meslekleri ilk üçte yer almıştır. 2015 yılı İPA çalışmasında Tokat ve Türkiye genelinde açık işlerde istenilen ilk üç meslek sıralaması aynıdır.

2014 İPA sonuçlarına göre açık işler bakımından ilk yirmi meslek içerisinde yer alan Ortacı-Ayakçı (Tekstil), Bulaşıkçı (Stevard), Ağaç Biçme Makinesi Operatörü (Hızarcı-Keresteci), Komi (Garson Yardımcısı), Plastik Doğramacı/PVC Doğrama-İmalat-Montajcısı, Büro Memuru (Genel), Kalite Kontrolcü (Tekstil) ve Tuğla İmal İşçisi meslekleri bu sene ilk yirmi meslek içerisinde yer almamaktadır.2014 yılı İPA sonuçlarına göre açık işlerde istenilen mesleklerde ilk yirmiye giremeyen Isı Yalıtımcısı, Konfeksiyon İşçisi, Model Makineci, Mermer İşçisi, Otobüs Muavini, Alüminyum Doğramacı ve Elektrikçi (Genel) meslekleri, 2015 İPA sonuçlarına göre ilk yirmi içerisine girmiştir.

Tablo 26: Açık İşlerin Mesleklere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Kadın	Erkek	Fark Etmez
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)
Kasiyer	Isı Yalıtımcısı	Konfeksiyon İşçisi
Sekreter	Tuğla İmal İşçisi	Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)
Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı	Mermer İşçisi	Garson (Servis Elemanı)
Aşçı	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Ütücü
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)	Reyon Görevlisi
Ön Muhasebeci	Otobüs Muavini	Pazarlamacı
Satış Danışmanı	Alüminyum Doğramacı	Kalite Kontrolcü-Tekstil
Garson (Servis Elemanı)	Elektrikçi (Genel)	Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	Şoför-Yük Taşıma	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)
Satış Elemanı (Perakende)	Kurye	Bulaşıkçı (Stevard)
Radyo Ve Televizyon Spikeri	Pazarlamacı	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı
Radyo Ve Televizyon Muhabiri	İş Makineleri Bakım Ve Onarımcısı	Ön Muhasebeci

Kaynak: İPA 2015

Tablo 26'ya göre Tokat'ta açık işlerde kadın personelin en fazla tercih edildiği ilk üç meslek Beden İşçisi (Genel), Kasiyer ve Sekreter meslekleridir. Türkiye genelinde ise kadınlarda ilk üç sırayı Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı ve Beden İşçisi (Genel) meslekleri almıştır. Açık işlerde erkeklerin tercih edilme sırasına baktığımızda ise Beden İşçisi (Genel), Isı Yalıtımcısı ve Tuğla İmal İşçisi mesleklerinin Tokat'ta; Beden İşçisi (Genel), Gaz Altı Kaynakçısı ve Şoför-Yük Taşıma mesleklerinin Türkiye genelinde ilk üç sırada yer aldığını görmekteyiz.

Açık işlerde fark etmez seçeneğinde Tokat'ta ilk üç sırayı Makineci (Dikiş), Konfeksiyon İşçisi ve Model Makineci meslekleri almıştır. Bu üç meslekte farketmez cevabının fazla verilmesi, Tokat'ta hazır giyim sektöründe nitelikli personelin bulunamadığını, bu sebeple çalışacak kişilerde cinsiyet ayrımı yapılmadığını göstermektedir.

Grafik 15: Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı

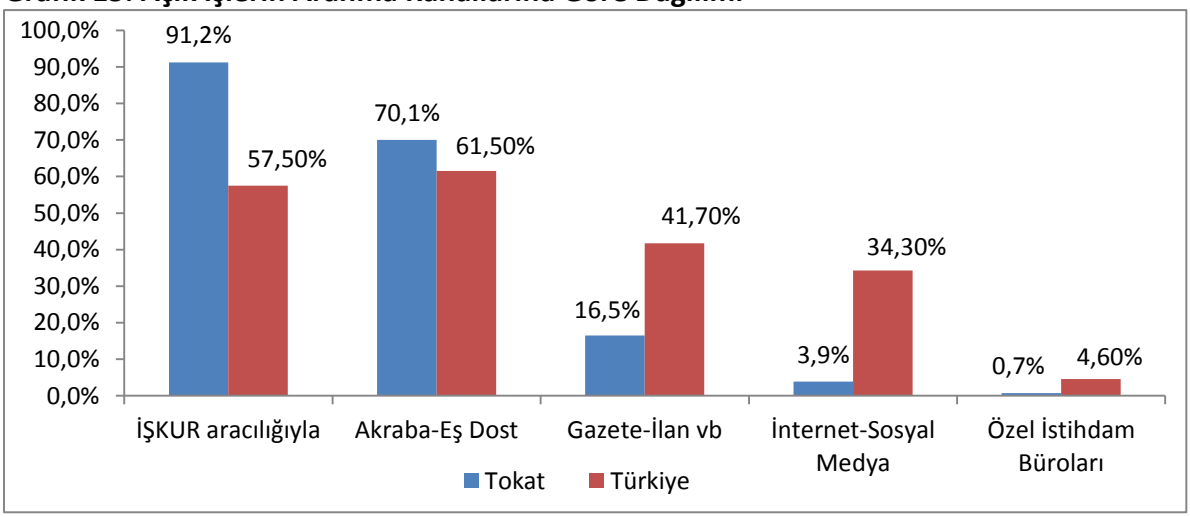

Kaynak: İPA 2015

Personel arayan işverenlerin tercih ettiği yöntemlere arama kanalları denilmektedir. Kamu istihdam kuruluşları, özel istihdam büroları, gazete ve dergi ilanları, meslek odaları, dernekler, eş, dost akraba tavsiyeleri, internet ilanları arama kanallarının bazılarıdır. Ülkemizde kamu istihdam kuruluşu görevini İŞKUR yürütmektedir. İşverenlere açık iş taleplerini hangi arama kanalını kullanarak aradıkları sorulmuş ve verilen cevaplar ile Grafik 15 oluşturulmuştur. Aranma kanalları ile ilgili tablo ve grafikler yorumlanırken işyerlerinin açık işleri için birden fazla aranma kanalını aynı anda kullanabileceğini unutmamalıdır.

Açık işlerin aranma kanallarına göre dağılımında Türkiye genelinde ilk sırada yüzde 61,5 ile Eş Dost Akraba arama kanalı tercih edilirken, Tokat'ta ilk sırada yüzde 91,2 ile İŞKUR tercih edilmiştir. Bu durum, Tokat İŞKUR'un işverenlere personel temin etme hizmetini Türkiye ortalamasından daha etkili yaptığını göstermektedir. Tokat'ta İŞKUR arama kanalını yüzde 70,1 ile Akraba-Eş Dost, yüzde 16,5 ile Gazete-İlan vb., yüzde 3,9 ile İnternet-Sosyal Medya ve yüzde 0,7 ile Özel İstihdam Büroları arama kanalları takip etmiştir.

Hem Tokat hem Türkiye genelinde Özel İstihdam Büroları arama kanalı son sırada tercih edilmektedir. Tokat'ta faaliyet gösteren işyerlerinin çoğunun kurumsal olmaması ve çalışacak kişilerde fazla vasıf aranmaması, Tokat'ta özel istihdam bürolarının öne çıkmasını engellemektedir.

Tablo 27: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Sektör	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
İmalat	81,7%	19,4%	2,9%	95,5%	1,3%
İnşaat	55,3%	9,2%	2,6%	85,5%	0,0%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	55,0%	10,6%	0,0%	88,5%	0,0%
Ulaştırma ve Depolama	40,0%	20,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	61,0%	14,6%	19,5%	78,0%	0,0%
Bilgi ve İletişim	20,0%	80,0%	0,0%	80,0%	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	33,3%	33,3%	0,0%	100,0%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	75,0%	75,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Eğitim	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	42,9%	0,0%	57,1%	42,9%	0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	100,0%	40,0%	0,0%	60,0%	0,0%
Genel Toplam	**70,1%**	**16,5%**	**3,9%**	**91,2%**	**0,7%**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 27'ye göre Tokat'ta açık işlerinin tamamı için İŞKUR'u arama kanalı olarak kullanan sektörler Madencilik ve Taş Ocakçılığı; Ulaştırma ve Depolama; Finans ve Sigorta Faaliyetleri; Mesleki, Bilimsel, Teknik Faaliyetler; İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile Eğitim sektörleridir. Ancak bu durumdan, bu sektörlerin açık işlerini karşılamak için sadece İŞKUR kanalını tercih ettiği anlamı çıkmamalıdır. Açık işini karşılamak için sadece İŞKUR kanalını kullanan tek sektör Eğitim sektörüdür.

Arama kanalı olarak İŞKUR'un kullanılmadığı sektör yoktur. Tokat'ta Özel İstihdam Bürolarını arama kanalı olarak kullanan tek sektör İmalat sektörüdür. İmalat sektöründeki açık işlerin yüzde 1,3'ü Özel İstihdam Büroları kullanılarak aranmaktadır.

Türkiye genelinde ise açık işlerin karşılanması için İŞKUR kanalının en fazla kullanıldığı sektörler İdari-Destek Hizmet Faaliyetleri, İmalat ve Elektrik, Gaz, Buhar, İklimlendirme Üretimi, Dağıtımı sektörleridir.

Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grupları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	80,0%	20,2%	2,2%	98,9%	0,0%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	62,1%	6,5%	2,9%	83,9%	4,3%
Hizmet ve Satış Elemanları	47,9%	18,0%	4,0%	81,1%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	66,2%	4,2%	1,4%	87,8%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	37,2%	26,0%	22,1%	70,2%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	70,7%	25,0%	29,1%	79,1%	0,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	72,4%	18,3%	0,0%	81,7%	0,0%
Genel Toplam	**70,1%**	**16,5%**	**3,9%**	**91,2%**	**0,7%**

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta açık işlerde aranma kanalı olarak İŞKUR'un en fazla tercih edildiği meslek grubu yüzde 98,9 ile Tesis-Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubudur. Bunu yüzde 87,8 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, yüzde 83,9 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu takip etmiştir.

Açık işlerde Akraba–Eş-Dost arama kanalını en fazla kullanan Tesis ve Makine Operatörleri; Gazete İlan vb. arama kanalını en çok kullanan Profesyonel Meslek Mensupları; İnternet Sosyal Medya arama kanalını en çok kullanan Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu olmuştur. Özel İstihdam Büroları sadece Sanatkarlar ile İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda arama kanalı olarak tercih edilmiştir.

Türkiye genelinde ise İŞKUR aranma kanalının en fazla tercih edildiği meslek grubu yüzde 65,1 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubudur. Bunu yüzde 61,8 ile Tesis ve Makine Operatörleri, yüzde 61,4 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grupları takip etmiştir.

Tablo 29: En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları

Meslekler	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Makineci (Dikiş)	79,4%	22,1%	2,9%	100,0%	0,0%
Beden İşçisi (Genel)	74,1%	4,2%	0,0%	85,8%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	46,5%	26,5%	6,6%	76,9%	0,0%
Isı Yalıtımcısı	80,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Tuğla İmal İşçisi	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstili)	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Konfeksiyon İşçisi	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Ütücü	62,5%	31,3%	0,0%	100,0%	0,0%
Mermer İşçisi	100,0%	0,0%	0,0%	31,3%	0,0%
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	86,2%	0,0%	0,0%	79,3%	26,2%
Diğer	21,8%	6,3%	2,7%	31,5%	0,3%
Genel Toplam	70,1%	16,5%	3,9%	91,2%	0,7%

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta, açık işlerde aranan ilk on meslek, aranma kanallarına göre Tablo 29 üzerinde gösterilmiştir. Tablo 29'a göre Makineci (Dikiş), Isı Yalıtımcısı, Konfeksiyon İşçisi ve Ütücü mesleklerindeki açık işlerin tamamında İŞKUR; Tuğla İmal İşçisi ile Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstili) mesleklerindeki açık işlerin tamamında Akraba-Eş-Dost ve İŞKUR; Mermer İşçisi mesleğindeki açık işlerin tamamında Akraba-Eş-Dost aranma kanalı tercih edilmektedir. Ancak bu durumdan bu mesleklerde başka aranma kanalının kullanılmadığı yorumu çıkarılmamalıdır. İlk on meslek içerisinde, sadece Konfeksiyon İşçisi mesleği için İŞKUR aranma kanalı olarak tercih edilmiş, diğer arama kanalları Konfeksiyon İşçisi için tercih edilmemiştir.

İlk on meslek içerisinde Özel İstihdam Bürosu sadece Kaynakçı (oksijen-elektrik) mesleğindeki açık işleri karşılamak için kullanılırken; İnternet-Sosyal Medya arama kanalı yalnızca Garson(servis elemanı) ve Makineci(dikiş) mesleklerindeki açık işleri karşılamak için kullanılmıştır.

Tablo 30: Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Arama Kanalları	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+
Akraba-Eş Dost	73,8%	72,4%	65,0%	49,0%	60,4%	83,1%
Gazete-İlan vb	21,2%	9,2%	7,3%	10,4%	13,9%	14,4%
İnternet-Sosyal Medya	2,9%	0,0%	0,0%	16,1%	0,0%	2,6%
İŞKUR aracılığıyla	97,8%	85,8%	67,9%	85,9%	95,4%	81,8%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	6,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	54,2%	12,0%	6,6%	12,7%	5,2%	9,3%

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta işyerinin yaşı ile açık işini arama şekli arasında bir bağlantı var mı sorusuna cevap bulmak için 2015 İPA bilgi formuna verilen cevaplar kullanılarak Tablo 30 oluşturulmuştur. Buna göre İŞKUR'u arama kanalı olarak en fazla kullanan işyerleri 0-4 yaş aralığındaki gruptadır. Bunu 20-24 ve 15-19 yaş aralığı grubundaki işyerleri takip etmiştir. Türkiye genelinde ise İŞKUR arama kanalının en fazla tercih edildiği yaş grubu 5-9 yaş grubudur. Bunu 0-4 ve 25+ yaş grupları takip etmiştir.

Tokat'ta yaş gruplarının hepsi açık işini karşılamak için Akraba-Eş-Dost, Gazete-İlan ve İŞKUR kanallarını kullanmaktadır. 5-9, 10-14 ve 20-24 yaş grubundaki işyerlerinden alınan açık işlerin hiçbirinde ise İnternet-Sosyal medya aranma kanalı kullanılmamaktadır. Özel İstihdam Büroları ise sadece 5-9 yaş aralığındaki işyerlerinde tercih edilmiştir. Türkiye genelinde ise Özel İstihdam Bürosu arama kanalının en fazla kullanıldığı yaş grubu 5-9 yaş grubudur.

Tablo genel olarak incelendiğinde arama kanalını kullanma oranı ile yaş aralığı arasında bir bağlantı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 31: Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

	Tokat			Türkiye		
Arama Kanalı	0-30	31-89	90+	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Akraba-Eş Dost	67,9%	13,7%	18,4%	65,2%	13,3%	21,5%
Gazete-İlan vb	51,3%	2,2%	46,6%	63,1%	12,3%	24,6%
İnternet-Sosyal Medya	56,4%	12,6%	31,0%	65,4%	15,1%	19,5%
İŞKUR aracılığıyla	71,3%	11,1%	17,6%	70,4%	12,3%	17,3%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	100,0%	0,0%	56,7%	21,6%	21,7%
Genel Toplam	**69,6%**	**11,7%**	**18,8%**	**67,5%**	**12,5%**	**19,9%**

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA kapsamında açık işi olduğunu beyan eden işyerlerine "Açık İşinizi Ne Kadar Süredir Arıyorsunuz?" sorusu sorulmuş, 0-30, 31-89 veya 90+ seçeneklerinden birisine cevap verilmesi istenmiştir. Verilen cevaplar kullanılarak Tablo 31 oluşturulmuştur.

Tablo 31 genel olarak incelendiğinde, Tokat ve Türkiye genelinde açık işlerin aranma süreleri sıralamasının aynı olduğu görülmektedir. Tokat'ta yüzde 69,6 ile ilk sırada olan 0-30 gün aralığı, Türkiye genelinde yüzde 67,5 ile ilk sıradadır. Tokat ve Türkiye genelinde 0-30 gün aralığını 90+ ve 31-89 gün aralığı takip etmiştir.

Tokat'ta açık işi için İŞKUR'u arama kanalı olarak kullanan işyerlerinin arama süresi sıralamasında 0-30 gün aralığı yüzde 71,3 ile ilk sırada yer alırken, bunu yüzde 17,6 ile 90+ , yüzde 11,1 ile 31-89 gün aralığı takip etmiştir. Türkiye genelinde oranlar farklı olsa da İŞKUR arama kanalı için gün aralığı sıralaması Tokat ile aynıdır.

Tokat'ta arama kanalı olarak Özel İstihdam Bürosunu kullanan işyerleri ise açık işlerinin tamamı için 31-89 gün aralığında arama yaptıklarını beyan etmiştir

Tablo 32: İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

	Tokat			Türkiye		
Arama Kanalları	Kadın	Erkek	Farketmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
Akraba-Eş Dost	59,1%	70,1%	71,8%	19,1%	46,4%	34,4%
Gazete-İlan vb	11,8%	11,4%	20,1%	16,0%	44,0%	40,0%
İnternet-Sosyal Medya	1,3%	4,5%	3,9%	14,6%	38,6%	46,8%
İŞKUR aracılığıyla	88,1%	80,8%	97,7%	16,5%	48,1%	35,4%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	2,2%	0,0%	13,4%	28,2%	58,4%
Toplam	9,2%	32,9%	58,0%	17,8%	45,1%	37,2%

Kaynak: İPA 2015

Tablo 32 üzerinde arama kanallarına göre açık işlerin cinsiyet dağılımına baktığımızda; Tokat'ta Özel istihdam büroları hariç cinsiyet ayrımımın ön plana çıkmadığı görülmektedir. Tokat'ta Özel İstihdam Büroları arama kanalını kullanan işyerleri, açık işlerinin tamamı için sadece erkek personel aramaktadır. Türkiye genelinde ise Özel İstihdam Bürolarının kullanıldığı açık işlerin yüzde 28,2'sinde erkek personel tercih edilmiştir. Tokat'ta İŞKUR arama kanalını kullanan işyerleri, açık işlerinin yüzde 97,7'sinde cinsiyet ayrımı yapmamış, yüzde 80,8'inde erkek ve yüzde 88,1'inde kadın personel tercih etmiştir. Türkiye genelinde ise İŞKUR arama kanalını kullanan işyerleri açık işlerinin yüzde 48,1'inde erkek, yüzde 16,5'inde kadın personel tercih ederken, yüzde 35,4'ünde cinsiyet ayrımı yapmamıştır.

Tablo 33: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Farketmez	Genel Toplam
Akraba-Eş Dost	60,9%	63,3%	21%	56,7%
Gazete-İlan vb	8,8%	9,8%	0%	8,1%
İnternet-Sosyal Medya	0%	14,2%	0%	7,4%
İŞKUR aracılığıyla	93,5%	94,3%	100%	94,8%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	100 %	100 %	100 %	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde açık iş sayısı 136 olup, toplam açık iş sayısının %16,3'üne denk gelmektedir. Vardiyalı çalışma yapan firmalardan alınan açık işlerin yüzde 33,8'inde kadın, yüzde 52,2'sinde erkek personel tercih edilirken, yüzde 14'unde cinsiyet ayrımı yapılmamıştır Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde, açık işini karşılamak için kullanılan arama kanalları sıralamasında İŞKUR yüzde 94,8 ile ilk sırada tercih edilmektedir. Bunu %56,7 ile Akraba-Eş-Dost; yüzde 8,1 ile Gazete-İlan, yüzde 7,4 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalı takip etmiştir. Vardiyalı çalışanı olan işyerlerinde Özel İstihdam Bürosu arama kanalı tercih edilmemektedir.

Tokat'ta vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde, açık işlerde aranan erkeklerin yüzde 94,3'ü İŞKUR arama kanalı kullanılarak aranmaktadır. Bunu yüzde 63,3 ile Akraba-Eş-Dost, yüzde 14,2 ile İnternet-Sosyal Medya takip etmiştir. Erkekler, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde Özel İstihdam Büroları kullanılarak aranmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde açık işlerde aranan kadınların yüzde 93,5'i için İŞKUR kanalı kullanılmaktadır. Bunu yüzde 60,9 ile Akraba-Eş-Dost, yüzde 8,8 ile Gazete İlan vb. arama kanalları takip etmiştir. Kadınlar, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde İnternet-Sosyal Medya ve Özel İstihdam Büroları arama kanalları kullanılarak aranmamaktadır.

Tablo 34: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalları	Kadın	Erkek	Farketmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	51,2%	72,8%	40,9%	48,7%
Gazete-İlan vb	0,0%	18,1%	0,0%	2,1%
İnternet-Sosyal Medya	2,7%	0,0%	21,4%	11,6%
İŞKUR aracılığıyla	100,0%	45,3%	89,1%	88,3%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	100%	100%	100%	100%

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta part time çalışma yapılan işyerlerinde açık iş sayısı 95 olup, toplam açık iş sayısının %11,4'üne denk gelmektedir. Part time çalışma yapan firmalar açık işlerinde yüzde 39,1 kadın, yüzde 11,6 erkek personel tercih edilirken, %49,3'ünde cinsiyet ayrımı yapmamıştır.

Tokat'ta part time çalışma yapılan işyerlerinde açık işini karşılamak için kullanılan arama kanalı tercihleri incelendiğinde ilk sırada yüzde 88,3 ile İŞKUR'un yer aldığını görmekteyiz. Bunu yüzde 48,7 ile Akraba-Eş-Dost, yüzde 11,6 ile İnternet-Sosyal Medya, yüzde 2,1 ile Gazete-İlan arama kanalları takip etmiştir. Part time çalışanı olan işyerlerinde açık işler için Özel İstihdam Bürosu arama kanalı kullanılmamıştır. Türkiye genelinde part-time çalışanı olan işyerleri açık işleri için ağırlıklı olarak Akraba-Eş Dost arama kanalını kullanırken, Tokat'ta İŞKUR arama kanalı ağırlıklı olarak kullanılmaktadır.

Tokat'ta part time çalışma yapan işyerlerinde açık işlerde aranan erkeklerin yüzde 72,8'i Akraba-Eş-Dost arama kanalı kullanılarak aranmaktadır. Bunu yüzde 45,3 ile İŞKUR, yüzde 18,1 ile Gazete-İlan arama kanalları takip etmiştir. Erkekler, part time çalışma yapılan işyerlerinde Özel İstihdam Büroları ve İnternet-Sosyal Medya arama kanalları kullanılarak aranmamaktadır.

Part time çalışma yapan işyerlerinde açık işlerde aranan kadınların tamamı için İŞKUR arama kanalı kullanılmaktadır. Bunu yüzde 51,2 ile Akraba-Eş-Dost, yüzde 2,7 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalları takip etmiştir. Kadınlar, part time çalışma yapılan işyerlerinde Özel İstihdam Büroları ve Gazete-İlan vb. arama kanalları kullanılarak aranmamaktadır

Tablo 35: İhracat Yapan İşyerlerinde Açık İşlerin Aranma Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Farketmez	Genel Toplam
Akraba-Eş Dost	100,0%	68,6%	69,4%	71,8%
Gazete-İlan vb	0,0%	5,9%	44,8%	31,2%
İnternet-Sosyal Medya	5,9%	3,9%	7,5%	6,4%
İŞKUR aracılığıyla	94,1%	68,6%	100,0%	91,6%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	11,8%	0,0%	3,0%
Genel Toplam	100%	100%	100%	100%

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta ihracat yapılan işyerlerinde açık iş sayısı 202 olup, toplam açık iş sayısının %24,2'sine denk gelmektedir. İhracat yapan firmalardan alınan açık işlerin yüzde 8,4'ünde kadın, yüzde 25,2'sinde erkek personel tercih edilirken, yüzde 66,3'ünde cinsiyet ayrımı yapılmamıştır.

İhracat yapan işyerlerinde açık işler için tercih edilen arama kanalları sıralamasında ilk sırayı yüzde 91,6 ile İŞKUR almıştır. Bunu yüzde 71,8 ile Akraba-Eş-Dost, yüzde 31,2 ile Gazete-İlan takip etmiştir. Bu tabloda en dikkat çekici durum, ihracat yapan firmaların açık işlerinde Özel İstihdam Bürosunu arama kanalı olarak kullanmasıdır. İhracat yapan firmaların çoğunlukla genel merkezlerinin büyük şehirlerde olması ve Özel İstihdam Bürolarını aktif kullanmaları bu durumun en önemli nedenleri arasındadır.

Tokat'ta ihracat yapan işyerlerinde açık işlerde aranan erkeklerin yüzde 68,6'sı Akraba-Eş-Dost ve İŞKUR arama kanalları kullanılarak aranmaktadır. Bunu yüzde 11,8 ile Özel İstihdam Büroları, yüzde 5,9 ile Gazete-İlan vb, yüzde 3,9 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalları takip etmiştir. İhracat yapan işyerlerinde, açık işlerde aranan kadınların tamamı için Akraba-Eş-Dost arama kanalı kullanılmaktadır. Bunu yüzde 94,1 ile İŞKUR, yüzde 5,9 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalları takip etmiştir. Kadınlar, ihracat yapılan işyerlerinde Gazete-İlan vb. ve Özel İstihdam Büroları arama kanalları kullanılarak aranmamaktadır.

Tablo 36: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Ayrımlı Dağılımı

Arama Kanalı	Hizmetlerden Faydalanan				Hizmetlerden Faydalanmayan			
	Kadın	Erkek	Farketmez	Toplam	Kadın	Erkek	Farketmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	57,4%	71,6%	72,2%	70,7%	100,0%	61,7%	50,2%	61,7%
Gazete-İlan vb	12,3%	10,4%	20,1%	16,5%	0,0%	16,8%	20,2%	16,5%
İnternet-Sosyal Medya	1,4%	4,8%	3,2%	3,5%	0,0%	2,5%	39,4%	9,1%
İŞKUR aracılığıyla	90,4%	83,8%	98,9%	93,6%	32,8%	64,5%	39,9%	58,3%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	2,6%	0,0%	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Daha önce İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri çalışma sırasında var olan açık işlerini İŞKUR kanalıyla aramaya başlayabilir. Bu işyerleri ilk sorularda İŞKUR hizmetlerinden faydalanma sorusuna "hayır" cevabı verip daha sonra açık işlerinin olduğu tespit edildiğinde İŞKUR ile çalışmaya başlamaktadır. Hizmetlerden faydalanmayan ancak mevcut açık işini İŞKUR vasıtası ile aradığını söyleyen işyerleri bu şekildeki işyerleridir

Tokat'ta açık işlerde tercih edilen arama kanalı seçeneğini, İŞKUR hizmetlerinden faydalanma durumuna göre incelediğimizde, İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin açık işlerinde arama kanalı olarak ilk tercihinin yüzde 93,6 ile İŞKUR olduğunu görmekteyiz. Bunu yüzde 70,7 ile Akraba-Eş Dost, yüzde 16,5 ile Gazete-İlan, yüzde 3,5 ile İnternet-Sosyal Medya ve yüzde 0,8 ile Özel İstihdam Büroları takip etmiştir.

Tokat'ta İŞKUR hizmetlerinde faydalanan işyerlerinde, açık işlerde aranan erkeklerin yüzde 83,8'i İŞKUR kanalı kullanılarak aranmaktadır. Bunu yüzde 71,6 ile Akraba-Eş-Dost, yüzde 10,4 ile Gazete İlan vb, yüzde 4,8 ile İnternet-Sosyal Medya, yüzde 2,6 ile Özel İstihdam Büroları takip etmiştir.

Tokat'ta İŞKUR hizmetlerinde faydalanan işyerlerinde, açık işlerde aranan kadınların yüzde 90,4'ü İŞKUR kanalı kullanılarak aranmaktadır. Bunu 57,4 ile Akraba-Eş-Dost, yüzde 12,3 ile Gazete İlan vb. yüzde 1,4 ile İnternet Sosyal Medya takip etmiştir. Kadınların tercih edildiği açık işlerde Özel İstihdam Büroları arama kanalı olarak kullanılmamaktadır.

İŞKUR hizmetlerinde faydalanmadığını beyan eden işyerleri ise açık işlerde en çok tercih edilen arama kanalı yüzde 61,7 ile Akraba-Eş-Dost arama kanalıdır. Bunu yüzde 58,3 ile İŞKUR, yüzde 16,5 ile Gazete-İlan, yüzde 9,1 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalları takip etmiştir. İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayan işyerlerinde Özel İstihdam Bürosu arama kanalı kullanılmamaktadır.

2.3.1.) Açık İşlerde Aranan Beceriler

Çalışma kapsamında işverenlere açık işlerinde aradıkları beceriler sorulmuş,

- ✓ Bilgisayar Kullanımı
- ✓ Fiziki ve Bedensel Yeterlilik
- ✓ Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)
- ✓ İletişim ve İfade Yeteneği
- ✓ Proje Tabanlı Çalışma
- ✓ Satış ve Pazarlama Becerisi
- ✓ Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme
- ✓ Takım Çalışması
- ✓ Yabancı Dil,
- ✓ Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe seçeneklerini kullanarak, her meslek için önem verdiği üç beceriyi tercih etmeleri istemiştir. Bu bölümde tablo ve grafiklere yer verilmeyecek, sadece yorumlama yapılacaktır.

Tokat'ta 835 kişilik açık iş talebinde istenilen beceriler incelendiğinde ilk sırayı yüzde 78,3 ile Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe beceri grubu almıştır. Yani Tokat'ta işverenler açık işleri için ilk şart olarak kişinin işinin ehli olmasını şart koşmaktadır. Bunu sırası ile Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Takım Çalışması, İnisiyatif Alabilme, İletişim ve İfade Yeteneği, Bilgisayar Kullanımı, Hesap Yapabilme, Satış-Pazarlama, Proje Tabanlı Çalışma ve Yabancı Dil becerileri takip etmiştir. Yabancı dil becerisinin son sırada yer almasının en büyük nedeni, açık işlerde aranan mesleklerin çoğunun uluslararası arenada görev yapmayacak olmasıdır.

Açık işlerde cinsiyet ile beceri arasındaki ilişkiye baktığımızda; hem kadın hem erkek açık iş taleplerinde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisinin ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Açık işte cinsiyet ayrımının yapılmadığı (farketmez cevabının verildiği) mesleklerde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik beceri grubu daha fazla tercih edilmiştir.

Açık işlerde erkeklerde istenilen ilk üç beceri grubu Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi-Tecrübe, Fiziki-Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması iken, kadınlarda Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi-Tecrübe, İletişim-İfade Yeteneği ve Takım Çalışması beceri grupları ilk üç sırada yer almıştır. Erkek ve kadınlarda beceri grubu sıralamasında fazla farklılık görülmemektedir. Erkeklerde fizik gücüne dayalı mesleklerde (beden işçisi, mermer işçisi, kaynakçı, elektrikçi, iş makinesi operatörü, tuğla imal işçisi vb.) aranan beceri grupları ön plana çıkarken, kadınlarda ise iletişime dayalı mesleklerde (kasiyer, sekreter, satış danışmanı, kat hizmetleri elemanı, ön muhasebe, muhabir, spiker vb.) aranan beceri gruplarının ön plana çıktığı görülmektedir. Cinsiyet ayrımı yapılmayan mesleklerdeki açık işlerde ise Fiziki-Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi-Tecrübe ve Sorun Çözme-İnisiyatif Alabilme beceri grupları ilk üç sıradadır.

Sektörlere göre açık işlerde talep edilen en önemli becerilere bakıldığında İmalat, Toptan – Perakende Ticaret, İnşaat, İnsan Sağlığı, Ulaştırma-Depolama ve Eğitim sektörlerinde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi-Tecrübe; Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe İletişim ve İfade Yeteneği; İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, İletişim –İfade Yeterliliği ve Takım Çalışması; Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe Fiziki-Bedensel Yeterlilik, İletişim-İfade Yeteneği ve Satış-Pazarlama; Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Mesleki ve Bilimsel-Teknik Faaliyetler sektörlerinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe; Bilgi ve İletişim sektöründe Bilgisayar Kullanımı, Fiziki-Bedensek Yeterlilik ve İletişim-İfade Yeterliliği; Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe Fiziki ve Bedensel Yeterlilik beceri grupları en fazla tercih edilmiştir.

Meslek gruplarına göre açık işlerde istenen beceriler incelendiğinde; Tesis-Makine Operatörleri, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Profesyonel Meslek Mensupları İle Teknisyenler-Teknikerler-Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarındaki açık işlerde "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" becerisinin daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Hizmet ve Satış Elemanları ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek gruplarındaki açık işlerde "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" beceri grubu ilk sırada yer alırken, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubundaki açık işlerde "Bilgisayar Kullanımı" becerisi öncelikli olarak istenen beceri olmuştur. Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda, "Bilgisayar Kullanımı", "Hesap Yapabilme", "Proje Tabanlı Çalışma", "Satış-Pazarlama Becerisi" ve "Yabancı Dil" becerileri hiç tercih edilmemiştir.

Açık işlerde istenen beceriler ile açık iş olan meslekler ve bu mesleklerdeki çalışma koşulları yakından ilgilidir. Her meslek için belirlenmiş beceriler üzerinden analiz yapılabilmektedir. Açık işlerde en fazla eleman talep edilen ilk 15 meslekte istenilen beceriler incelendiğinde, genel olarak öncelikli talep edilen becerilerin sırasıyla Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi-Tecrübe; Fiziki-Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması becerileri olduğunu görmekteyiz. Açık iş sayısının en fazla olduğu ilk 15 meslek incelendiğinde; Makineci(dikiş), Beden İşçisi(genel), Isı Yalıtımcısı, Tuğla İmal İşçisi, Model Makineci, Konfeksiyon İşçisi, Reyon Görevlisi ve Mermer İşçisi mesleklerinde "Fiziki-Bedensel Yeterlilik" ile "Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe"; Kasiyer mesleğinde "Hesap Yapabilme(Analitik Beceri)"; Ön Muhasebeci mesleğinde "Bilgisayar Kullanımı", Pazarlamacı, Satış Danışmanı, ve Garson (servis elemanı) mesleklerinde "İletişim ve İfade Yeteneği"; Ütücü ve Kaynakçı (oksijen-elektrik) mesleklerinde "Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" beceri grupları daha fazla tercih edilmiştir. İlk 15 meslek içerisinde Proje Tabanlı Çalışma ve Yabancı Dil becerileri hiç tercih edilmemiştir.

Açık işlerde en fazla eleman talep edilen Makineci (dikiş) mesleğinde sırasıyla "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik", "Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe", "Sorun Çözebilme ve İnisiyatif Alabilme", "Takım Çalışması", "İletişim ve İfade Yeteneği" beceri grupları aranmaktadır. Makineci (dikiş) mesleğindeki açık işlerde "Bilgisayar Kullanabilme", "Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)", "Proje Tabanlı Çalışma", "Satış-Pazarlama Becerisi" ve "Yabancı Dil" becerileri hiç tercih edilmemiştir. Açık işlerde alınan tüm meslekler incelendiğinde ise "Proje Tabanlı Çalışma" becerisi sadece CNC Operatörü, İnşaat Mühendisi, Harita Mühendisi ve Harita Teknikeri mesleklerinde; "Yabancı Dil" becerisi sadece Muhasebe ve Dış Ticaret Elemanı mesleklerinde tercih edildiği görülmektedir.

Tokat'ta açık işini karşılamak için kullanılan arama kanallarında tercih edilen beceri grupları incelendiğinde; İŞKUR, Akraba-Eş-Dost, İnternet-Sosyal Medya ve Özel İstihdam Büroları arama kanallarını kullanan işyerlerinin "Yeterli Meslek/Teknik Bilgi ve Tecrübe" beceri grubunu daha fazla tercih ettikleri görülmektedir. Açık işlerini Gazete İlan vb. arama kanalını kullanarak karşılamak isteyen işyerlerinde ise büyük oranda "Takım Çalışması" becerisi aranmaktadır. İŞKUR arama kanalını kullanan işyerlerinde istenilen ilk üç beceri "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi-Beceri", "Fiziki-Bedensel Yeterlilik" ve "Takım Çalışması" dır. İŞKUR kanalının kullanıldığı açık işlerde "Yabancı Dil" becerisi tercih edilmemiştir. Açık işlerinde Özel İstihdam Bürolarını arama kanalı olarak kullanan işyerlerinde ise sadece "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi-Beceri" beceri grubunu istemektedir.

Beceriler ile açık işlerin aranma süresi karşılaştırıldığında açık işlerin yüzde %69,6'sının 0-30 günlük bir sürede arandığı görülmektedir. Bunu %18,8 ile 90+, %11,7 ile 31-89 gün aralığı takip etmiştir. 0-30 ve 31-89 günlük arama sürecindeki açık işlerde "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi-Tecrübe" becerisi ilk sırada tercih edilirken, 90+ günlük arama sürecindeki açık işlerde "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" becerisi ilk sırada yer almıştır. Beceri gruplarını ayrı ayrı ele aldığımızda ise; "Bilgisayar Kullanımı", "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik", "Hesap Yapabilme", İletişim ve İfade Yeteneği", "Satış ve Pazarlama Becerisi", "Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme" "Takım Çalışması", "Yabancı Dil" ve "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi-Tecrübe" beceri gruplarının 0-30 günlük arama süresindeki açık işlerde; "Proje Tabanlı Çalışma" beceri grubunun 90+ günlük arama sürecindeki açık işlerde daha fazla tercih edildiği görülmektedir. 31-89 günlük arama sürecindeki açık işlerde "Proje Tabanlı Çalışma" "Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme" ve "Yabancı Dil" becerileri tercih edilmemiştir.

Grafik 16: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi

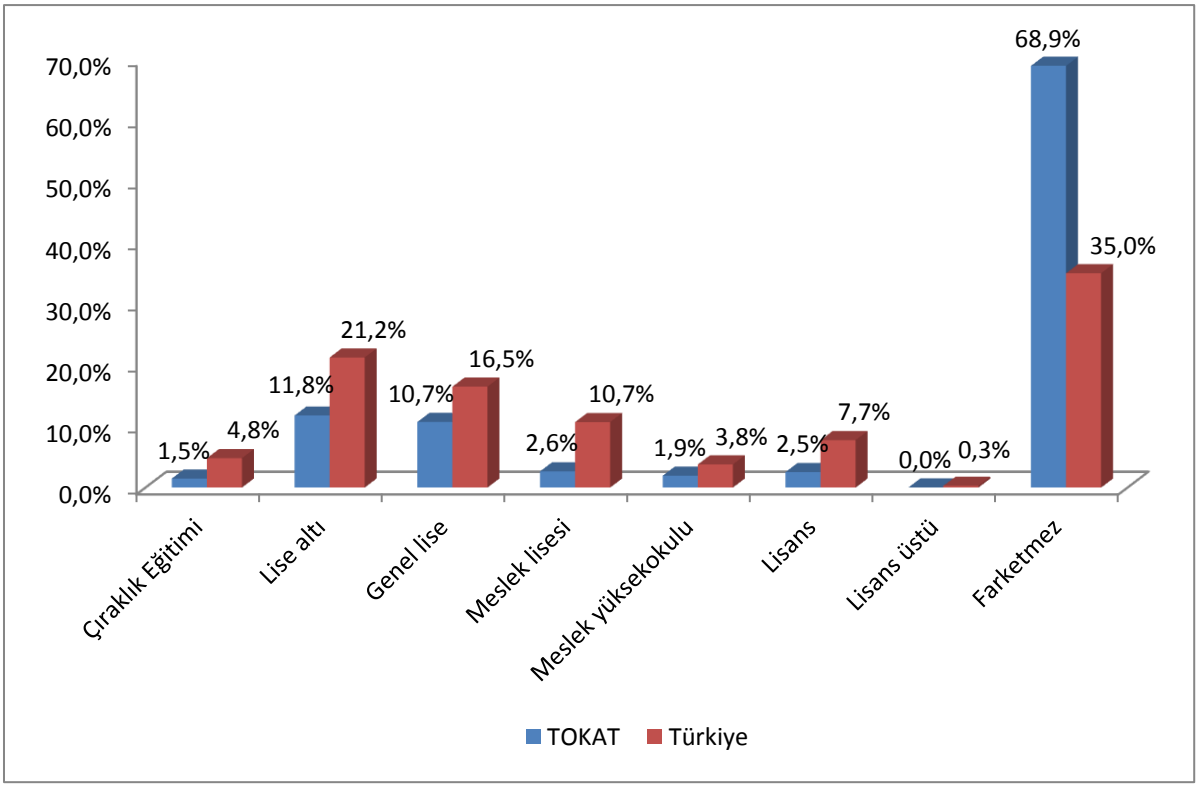

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışması kapsamında bilgi formu uygulanan işyerlerine açık işlerinde talep ettikleri asgari eğitim düzeyi sorulmuş, verilen cevaplar kullanılarak Grafik 16 oluşturulmuştur. Grafik 16'e göre hem Türkiye genelinde hem de Tokat'ta açık işler için en fazla "farketmez" cevabı verilmiştir.

Tokat'ta 835 açık işin 576'sında (68,9) asgari eğitim düzeyinin önemli olmaması (farketmez cevabının verilmesi), Tokat ilindeki açık işlerde istenilen çoğu meslekte eğitimden ziyade mesleki bilgi, beceri ve tecrübenin ön planda tutulduğunu göstermektedir. Tokat ve Türkiye'de "farketmez" cevabını "lise altı" ve "genel lise" eğitim seviyeleri takip etmiştir. Tokat'ta açık işlerde "lisansüstü" eğitim seviyesi tercih edilmemiştir. Bu durum Tokat'ta açık işlerde aranan meslekler içerisinde lisansüstü eğitim seviyesine özgü meslek olmadığını göstermektedir.

Tablo 25'de açık işlerin mesleklere göre dağılımına bakıldığında, ileri bir eğitim düzeyi gerektirmeyen mesleklerin yoğunlukta olması Grafik 16'da "meslek yüksekokulu", "lisans" ve "yüksek lisans" eğitim düzeylerinin fazla tercih edilmemesine neden olmuştur.

Tablo 37: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	Kadın	Erkek	Farketmez	Genel Toplam
Farketmez	18,5%	57,5%	83,4%	68,9%
Lise altı	24,9%	14,6%	8,1%	11,8%
Genel lise	46,0%	12,8%	3,9%	10,7%
Meslek lisesi	4,0%	6,2%	0,4%	2,6%
Lisans	2,7%	2,9%	2,3%	2,5%
Meslek yüksekokulu	2,6%	3,7%	0,8%	1,9%
Çıraklık Eğitimi	1,3%	2,3%	1,0%	1,5%
Lisansüstü	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerde talep edilen eğitim düzeyini cinsiyete göre Tablo 37 üzerinde incelediğimizde; erkeklerde yüzde 57,5 ile Farketmez, kadınlarda yüzde 46 ile Genel Lise eğitim düzeyinin en fazla tercih edildiğini görmekteyiz. Erkeklerde Farketmez eğitim düzeyini yüzde 14,6 ile Lise Altı, yüzde 12,8 ile Genel Lise, yüzde 6,2 ile Meslek Lisesi takip etmiştir. Bu durum açık işi için erkek personel tercih edilen mesleklerin çoğunda eğitim seviyesinin önemsenmediğini, mesleki bilgi ve becerinin eğitim seviyesinin önüne geçtiğini kanıtlat niteliktedir. Kadınlarda ise Genel Lise eğitim düzeyini yüzde 24,9 ile Lise Altı, yüzde 18,5 ile Farketmez, yüzde 4 ile Meslek Lisesi takip etmiştir. Hem erkeklerde hem de kadınlardaki açık işlerde Lisansüstü eğitim düzeyi tercih edilmemiştir.

Tablo 38: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Sektörler	Çıraklık Eğitimi	Lise altı	Genel lise	Meslek Lisesi	Meslek yüksekokulu	Lisans	Lisans üstü	Farketmez
İmalat	1,1%	8,2%	4,9%	1,1%	1,3%	1,3%	0,0%	82,0%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının Ve Motosikletlerin Onarımı	0,5%	24,3%	12,8%	4,6%	2,8%	1,4%	0,0%	53,7%
İnşaat	7,9%	1,3%	3,9%	0,0%	5,3%	3,9%	0,0%	77,6%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,0%	17,1%	31,7%	7,3%	0,0%	0,0%	0,0%	43,9%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	71,4%	0,0%	28,6%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,0%	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ulaştırma ve Depolama	0,0%	0,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%
Bilgi ve İletişim	0,0%	0,0%	80,0%	0,0%	0,0%	20,0%	0,0%	0,0%
Eğitim	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	66,7%	0,0%	33,3%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	%0	%0	%33,3	%0	%0	%33,3	%0	%33,3
Genel Toplam	**1,5%**	**11,8%**	**10,7%**	**2,6%**	**1,9%**	**2,5%**	**0,0%**	**68,9%**

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta sektörlerin talep ettiği eğitim düzeyleri Tablo 38 üzerinde incelendiğinde İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat, Konaklama-Yiyecek Hizmetleri, Madencilik Taş Ocakçılığı sektörlerinde "farketmez"; İdari-Destek Hizmet Faaliyetleri, Finans-Sigorta Faaliyetleri, Ulaştırma-Depolama, Bilgi-İletişim sektörlerinde "genel lise"; İnsan Sağlığı-Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve Eğitim sektörlerinde "lisans"; Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe "meslek lisesi" eğitim düzeyinin daha fazla tercih edildiği görülmektedir. İdari-Destek Hizmet Faaliyetleri ile Finans-Sigorta Faaliyetleri sektörlerindeki açık işlerde sadece "genel lise" eğitim düzeyi tercih edilmiştir. Madencilik-Taş Ocakçılığı sektöründeki açık işlerde ise eğitim düzeyinin önemli olmadığı görülmektedir.

Türkiye genelinde açık işlerde; İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat, Konaklama ve Yiyecek Faaliyetleri, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Diğer Hizmet Faaliyetleri, Ulaştırma ve Depolama sektörlerinde "Fark etmez"; İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Bilgi ve İletişim sektörlerinde "Genel Lise"; Eğitim, Mesleki, Bilimsel, Teknik Faaliyetler ve İnsan Sağlığı sektörlerinde ise "Lisans" eğitim düzeyi saha fazla tercih edilmiştir.

Tablo 39: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Meslek Grubu	Çıraklık Eğitimi	Lise altı	Genel lise	Meslek lisesi	Meslek yüksekokulu	Lisans	Lisans üstü	Farketmez
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1,1%	14,8%	1,3%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	82,5%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4,5%	3,6%	0,0%	5,0%	3,6%	0,0%	0,0%	83,3%
Hizmet ve Satış Elemanları	1,0%	9,0%	39,7%	3,0%	0,0%	0,0%	0,0%	47,3%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,0%	22,8%	21,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	55,7%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	0,0%	14,7%	3,7%	7,4%	74,2%	0,0%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	0,0%	45,5%	20,7%	29,7%	4,1%	0,0%	0,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,0%	4,7%	54,4%	22,5%	9,0%	0,0%	0,0%	9,4%
Genel Toplam	**1,5%**	**11,8%**	**10,7%**	**2,6%**	**1,9%**	**2,5%**	**0,0%**	**68,9%**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 39 üzerinde meslek grupları ile açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri karşılaştırıldığında, Tesis-Makine Operatörleri-Montajcılar, Sanatkarlar İlgili İşlerde Çalışanlar, Hizmet-Satış Elemanları ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubundaki açık işlerde "farketmez"; Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubundaki açık işlerde "lisans"; Teknisyenler, Teknikerler, Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Meslek Elemanlar meslek grubundaki açık işlerde "genel lise" eğitim düzeyinin daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Meslek gruplarının hiçbirinde "lisansüstü" eğitim düzeyi tercih edilmemiştir.

Türkiye genelinde ise açık işlerde Tesis ve Makine Operatörleri, Sanatkarlarla İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek gruplarında "Fark etmez"; Hizmet ve Satış Elemanları ile Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek gruplarında "Genel Lise"; Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Meslek Mensupları meslek grubunda "Meslek Lisesi"; Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda ise "Lisans" eğitim seviyesi daha oranda tercih edilmiştir.

Tablo 40: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Farketmez	70,0%	17,2%	0,9%	93,5%	1%
Lise Altı	93,8%	2,1%	10,2%	96,9%	0%
Genel Lise	46,0%	18,0%	10,1%	85,3%	0%
Meslek Lisesi	91,0%	31,9%	0,0%	91,0%	0%
Lisans	43,0%	9,7%	33,1%	57,0%	0%
Meslek Yüksekokulu	43,9%	37,3%	6,5%	87,2%	0%
Çıraklık Eğitimi	100,0%	40,7%	0,0%	48,8%	0%
Genel Toplam	70,1%	16,5%	3,9%	91,2%	0,7%

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta açık işlerin arama kanalı türleri ile eğitim düzeyi arasındaki ilişki Tablo 40 üzerinde gösterilmiştir. Tablo 40'a göre İŞKUR kanalının kullanıldığı açık işlerde en fazla tercih edilen eğitim düzeyi yüzde 96,9 ile "Lise altı" eğitim düzeyidir. Bunu "Farketmez", "Meslek Lisesi", "Meslek Yüksekokulu", Genel Lise" ve "Lisans" eğitim düzeyi takip etmiştir. İŞKUR arama kanalının kullanıldığı açık işlerde en az tercih edilen eğitim düzeyi ise %48,8 ile "Çıraklık" eğitimidir. Özel istihdam bürosu arama kanalını kullanarak karşılanmak istenilen "Kaynakçı (oksijen-elektrik)" ve "Boyacı-metal" meslekleri için eğitim seviyesinin önemli olmadığı vurgulanmış ve farketmez cevabı verilmiştir.

Türkiye genelinde ise İŞKUR'un arama kanalı olarak tercih edildiği açık işlerin büyük çoğunda eğitim seviyesinin önemli olmadığı vurgulanmıştır. Bunu sırası ile "Lise altı", "Genel Lise", "Meslek Lisesi", "Lisans", "Çıraklı", Meslek Yüksekokulu" ve "Lisans" eğitim seviyeleri takip etmiştir.

Tablo 41: Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Eğitim Düzeyi	0-30	31-89	90+ Gün
Lise Altı	63,2%	35,7%	1,1%
Genel Lise	73,1%	13,5%	13,4%
Meslek Lisesi	91,0%	0,0%	9,0%
Lisans	57,0%	0,0%	43,0%
Meslek Yüksekokulu	44,0%	6,2%	49,8%
Çıraklık Eğitimi	48,8%	0,0%	51,2%
Farketmez	70,9%	8,5%	20,5%
Genel Toplam	69,6%	11,7%	18,8%

Kaynak: İPA 2015

Tablo 41 üzerinde Tokat'ta araştırma kapsamına giren işyerlerinin açık işlerini arama sürelerini incelediğimizde, açık işlerin yüzde 69,6'sinin son bir aydır arandığını görmekteyiz.

İşverenlerin açık işi için asgari düzeyde tercih ettiği lise altı, genel lise, meslek lisesi, lisans ve farketmez eğitim seviyelerindeki açık işlerin çoğunun 0-30 gündür; meslek yüksekokulu ve çıraklık eğitimi seviyelerindeki açık işlerin çoğunun 90+ gündür arandığını Tablo 41'i incelediğimizde görmekteyiz. Meslek lisesi, lisans ve çıraklık eğitimi düzeylerinde aranan açık işlerin hiçbiri 31-89 gün aralığında aranmamaktadır. Tokat'ta lisans, meslek yüksekokulu ve çıraklık eğitimi düzeyinde aranan açık işler genellikle uzun süredir aranmaktadır. Türkiye genelinde ise açık işi için tercih edilen eğitim seviyelerinin tamamında, açık işlerin büyük bölümü 0-30 gün aralığında aranmaktadır.

Tablo 42: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Sektör	0-30	31-89	90+ Gün
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	100,0%	0,0%
İmalat	70,8%	4,9%	24,3%
İnşaat	81,6%	3,9%	14,5%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	62,8%	25,2%	11,9%
Ulaştırma ve Depolama	100,0%	0,0%	0,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	75,6%	22,0%	2,4%
Bilgi ve İletişim	100,0%	0,0%	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	66,7%	33,3%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Eğitim	100,0%	0,0%	0,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	14,3%	28,6%	57,1%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	69,6%	11,7%	18,8%

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta Ulaştırma-Depolama, Bilgi-İletişim, İdari-Destek Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ve Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerindeki açık işlerin tamamı 0-30 gün aralığında; Madencilik-Taş Ocakçılığı sektöründeki açık işlerin tamamı 31-89 gün aralığında, Finans-Sigorta Faaliyetleri sektöründeki açık işlerin tamamı doksan günü aşkın süredir aranmaktadır. Tokat ilinde sektörlerin büyük çoğunluğu ihtiyacı olan açık işini yaklaşık bir aydır aradığını beyan etmiştir. Başka bir ifade ile Tokat ilinde açık işi olan işyerlerinin büyük çoğunluğu, açık işini kısa sürede karşılayabilmekte, arama süresi uzamamaktadır.

Tablo 43: İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

İşyeri Yaşı	0-30	31-89	90+
0-4	77,5%	4,4%	18,1%
5-9	78,8%	13,0%	8,1%
10-14	72,0%	9,2%	18,8%
15-19	44,5%	20,7%	34,8%
20-24	81,3%	13,9%	4,8%
25+	37,7%	40,2%	22,1%
Genel Toplam	69,6%	11,7%	18,8%

Kaynak: İPA 2015

İşyerinin yaşı ile açık işlerin aranma süreleri Tablo 43 üzerinde incelendiğinde; 25 yıl ve daha fazla süredir faaliyet gösteren işyerleri hariç diğer işyerlerinin açık işlerinin büyük çoğunluğunu bir aylık zaman içerisinde aradıkları görülmektedir. Açık işini karşılamak için en fazla zorlanan yaş grubu yüzde 34,8'lik oranla 90+gündür eleman arayan 15-19 yaş grubudur. İşyerinin yaşı ile açık işlerin aranma süreleri arasında bir bağlantı görülmediği Tablo 43'ten anlaşılmaktadır.

Tablo 44: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Meslek Grup	0-30	31-89	90+ gün
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	72,5%	22,8%	4,7%
Hizmet ve Satış Elemanları	70,2%	24,8%	5,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	82,4%	10,8%	6,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	66,5%	0,0%	33,5%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	51,7%	18,0%	30,4%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	50,2%	12,4%	37,4%
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	74,0%	7,0%	19,1%
Genel Toplam	69,6%	11,7%	18,8%

Kaynak: İPA 2015

Tablo 44 üzerinde meslek grupları ile açık işlerin aranma süreleri incelendiğinde; meslek gruplarının hepsinde açık işlerin büyük çoğunluğunun bir aydır arandığı (0-30 gün) görülmektedir. Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubundaki açık işlerin hiçbiri 31-89 günlük zaman diliminde aranmamaktadır. 31-89 gün aralığında karşılanamadığı beyan edilen açık işlerin büyük çoğunluğu Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda yer alırken; 90 günden fazla süredir karşılanamadığı beyan edilen açık işlerin büyük çoğunluğu Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda yer almıştır.

2.4) TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işyerlerine son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri de sorulmuştur. Bu bilgi işverenin açık işlerinin yanı sıra, karşılamakta güçlük çektikleri meslekleri içerdiği için önemli bir bilgidir. İşyerlerinin işgücü piyasasında eleman bulmada güçlük çektikleri meslekler işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili değerli bilgiler sunmaktadır. Bu bilgiler kullanılarak Türkiye geneli ve Tokat ilinde İŞKUR bünyesinde açılacak işgücü yetiştirme programları planlanabilecek, işverenlerin ihtiyaçları doğrultusunda ulusal istihdam ve mesleki eğitim politikaları revize edilebilecektir.

Grafik 17: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

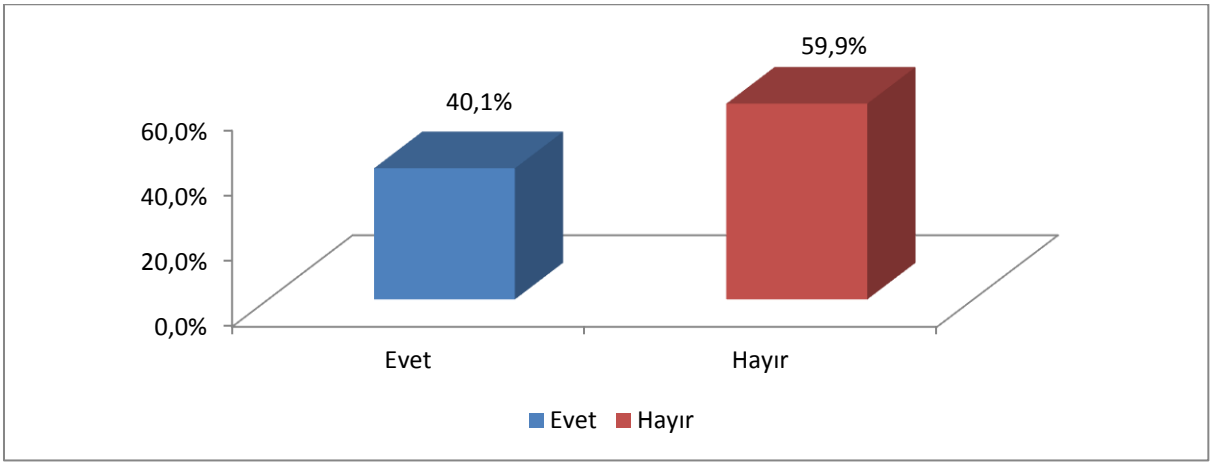

Kaynak: İPA 2015

Grafik 17'ye göre Tokat'ta İPA 2015 kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin 305'i (yüzde 40,1) bazı mesleklerde elemen bulmakta zorluk çektiklerini beyan etmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 26,9 ile Tokat'ın altında kalmıştır. Bu durum Tokat'ta işgücü piyasasının arz ve talep yapısında bir uyumsuzluk olduğunu, işyerlerinin aradığı elemanı bulmakta sıkıntı çektiğini göstermektedir. Tokat İŞKUR, Tokat Halk Eğitim Müdürlüğü ve Tokat'ta faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin, işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda açacakları meslek edindirme kursları ile bu oran zamanla azalacaktır. Temininde güçlük çekilen mesleklerde güçlük çekilme nedenine ilişkin bilgilere çalışmanın ilerleyen kısımlarında değinilecektir.

Türkiye genelinde ise ziyaret edilen 186 bin 37 işyerinin yüzde 26,9'u (49 bin 990 işyeri) temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı sorusuna "Evet" cevabını vermiştir.

Tablo 45: Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı

	2014 10+			2015 10+		
Sektörler	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	8	3	37,5%	6	3	50,0%
İmalat	161	110	68,3%	151	79	52,5%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	3	1	33,3%	3		0,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	0	0,0%	1	1	100,0%
İnşaat	188	63	33,3%	151	40	26,4%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	238	125	52,5%	230	89	38,7%
Ulaştırma ve Depolama	44	17	38,6%	39	14	35,9%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	67	46	68,2%	62	25	41,0%
Bilgi ve İletişim	5	4	80,0%	4	3	75,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	4	1	25,0%	1	1	100,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	1	1	100,0%	1		0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	38	20	52,6%	34	14	41,2%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	15	6	40,0%	15	5	33,3%
Eğitim	31	9	29,0%	28	8	28,6%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	21	16	76,2%	21	16	76,2%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	2		0,0%	1		0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	21	6	28,6%	11	6	54,5%
Genel Toplam	**848**	**427**	**50,4%**	**759**	**305**	**40,1%**

Kaynak: İPA 2015

Son bir yıl içerisinde, temininde güçlük çekilen mesleklerin sektörel dağılımını 2014 ve 2015 İPA çalışmaları karşılaştırarak Tablo 45 üzerinde incelediğimizde; temininde güçlük çektiği meslek olduğunu beyan eden işyeri oranının 2014 yüzde 50,4 (427 işyeri) iken 2015 yılında yüzde 40,1'e (305 işyeri) düştüğünü görmekteyiz. Bu oranın düşmesinin iki nedeni olabilir: Birincisi; 2014 İPA çalışması sonuçları ve işverenlerin talepleri dikkate alınarak İŞKUR bünyesinde işgücü yetiştirme kursları düzenlenmiş ve oran da bu sebeple düşmüş olabilir. İkincisi ise 2015 yılında 2014 yılına göre araştırma kapsamına giren işyeri sayısının azalması sebebiyle bu oranın düşmüş olabileceği ihtimalidir. Ancak Tokat İŞKUR bünyesinde 2014 İPA çalışmasından sonra düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını incelediğimizde birinci yorumun daha ağır bastığı görülmektedir.

Araştırma kapsamına giren ve işyeri sayısı 1 olan sektörleri dahil etmeyecek olursak; temininde güçlük çektiği meslek olduğunu söyleyen işyerleri 2014 yılında "Bilgi ve İletişim" (% 80) sektöründe, 2015 yılında İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri (yüzde 76,2) sektöründe fazladır.

Tokat'ta Madencilik-Taş Ocakçılığı; Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi, İyileştirme Faaliyetleri; Finans-Sigorta Faaliyetleri ve Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde faaliyet gösteren işyerlerinde, temininde güçlük çektiği meslek olduğunu beyan eden işyeri oranı 2014'e göre 2015 yılında artmış, diğer sektörlerde ise azalmıştır. Yine araştırma kapsamına giren ve işyeri sayısı 1 olan sektörleri dahil etmeyecek olursak; 2014 yılına göre 2015 yılında temininde güçlük çektiği meslek olduğunu beyan eden işyeri oranının en fazla artış gösterdiği sektör Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörüdür.

Türkiye genelinde 2015 İPA çalışmasına göre son bir yıl içerisinde teminde güçlük çekilen mesleklerin sektörel dağılımında İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü yüzde 42,7 ile ilk sırada yer almıştır. Bunu yüzde 35,5 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, yüzde 35,4 ile İmalat sektörleri takip etmiştir. Son sırada ise yüzde 13,5 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü yer almıştır.

Tablo 46: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı

Meslek Grupları	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Açık İş Eleman Sayısı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	505	446
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	189	139
Hizmet ve Satış Elemanları	113	101
Profesyonel Meslek Mensupları	92	27
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	53	24
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	46	75
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	24	22
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	3	0
Yöneticiler	3	0
Genel Toplam	1.028	835

Kaynak: İPA 2015

Tablo 46'ya göre 2015 yılı İPA çalışmasına göre Tokat'ta son bir yıl içerisinde 1.028 kişinin temininde güçlük çekilmiştir. Son bir yıl içerisinde temininde güçlük çekilen kişi sayıları meslek grupları baz alınarak incelendiğinde ilk sırayı 505 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunun aldığını görmekteyiz.

Bunu 189 kişi ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, 113 kişi ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grupları takip etmiştir. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Yöneticiler meslek gruplarında temininde güçlük çekilen kişi sayısı üç iken, araştırmanın yapıldığı tarih itibariyle bu meslek gruplarında açık işin olmadığı görülmektedir.

Türkiye genelinde ise son bir yıl içerisinde temininde güçlük çekilen kişi sayısı 174.377 kişi olup, meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilme sıralamasında ilk sırayı Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu almıştır. Bunu sırasıyla Tesis-Makine Operatörleri ve Hizmet-Satış Elemanları meslek grupları takip etmiştir. Sıralamada son sırada 566 kişilik açık iş sayısı ile Yöneticiler meslek grubu vardır.

Grafik 18: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı

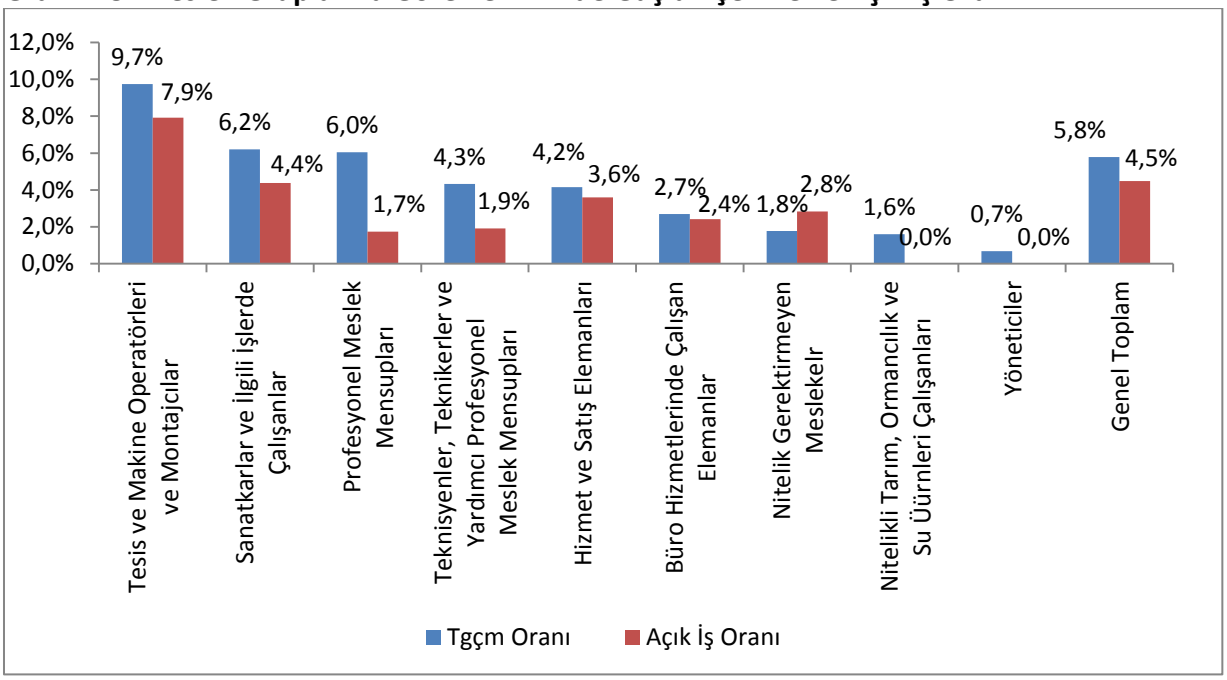

Kaynak: İPA 2015

İşe yerleştirilmek istenen işçi sayısının, halen istihdam edilenlerle boş iş sayısının toplamına oranlanması ile açık iş oranı; toplam çalışan sayısına temininde güçlük çekilen kişilerin oranlanması ile temininde güçlük çekilme oranı hesaplanmaktadır. Grafik 18'e göre Tokat genelinde açık iş oranı yüzde 4,5 iken; temininde güçlük çekme oranının yüzde 5,8'dir. Tokat'ta açık iş oranı ve temininde güçlük çekme oranı en fazla "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubundadır. "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda çalışanların yüzde 9,7'sinde temininde güçlük çekilmektedir.

Temininde güçlük çekilme oranı en az olan meslek grubu ise yüzde 0,7 ile "Yöneticiler" meslek grubudur. Bu durum söz konusu grup çalışanlarının temini konusunda sıkıntı yaşanmadığı ya da işverenlerin teminde güçlük çektikleri işgücünü meslek genellemesi yapamadan doğru ifade ettiği anlamlarına gelmektedir.

Tablo 47: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslek	Dağılım
Makineci (Dikiş)	35,1%
Garson (Servis Elemanı)	2,9%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2,5%
Otobüs Muavini	2,3%
Pazarlamacı	1,9%
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	1,9%
Ağaç Biçme Makinesi Operatörü (Hızarcı-Keresteci)	1,8%
Kasiyer	1,7%
Aşçı	1,6%
Mermer İşçisi	1,6%
Diğer Meslekler	46,9%
Genel Toplam	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 47'ye göre Tokat'ta temininde güçlük çekilen ilk on meslek Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Kaynakçı (Oksijen-Elektrik), Otobüs Muavini, Pazarlamacı, Beden İşçisi (taşıma-yükleme-boşaltma), Ağaç Biçme Makinesi Operatörü (Hızarcı-Keresteci), Kasiyer ve Mermer İşçisi meslekleridir. İlk on meslek içerisinde Makineci (Dikiş) mesleği yüzde 35,1 ile ilk sırada yer almaktadır. Başka bir ifade ile bin 28 kişilik temininde güçlük çekilen mesleğin 361'i Makineci (Dikiş) mesleğidir. Bunu yüzde 2,9 ile Garson (Servis Elemanı), yüzde 2,5 ile Kaynakçı (Oksijen-Elektrik) mesleği takip etmiştir. 2013 ve 2014 İPA sonuçları incelendiğinde de temininde güçlük çekilen meslek sıralamasında ilk sırayı Makineci (Dikiş) mesleğinin aldığı görülmektedir

Türkiye genelinde ise son bir yıl içerisinde temininde güçlük çekilen meslekler sıralamasında ilk on sırayı Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı, Garson (Servis Elemanı), Beden İşçisi (Genel), Gaz Altı Kaynakçısı, Temizlik Görevlisi, Güvenlik Görevlisi, Pazarlamacı, Şoför-Yük Taşıma ve Aşçı meslekleri almıştır.

Grafik 19: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

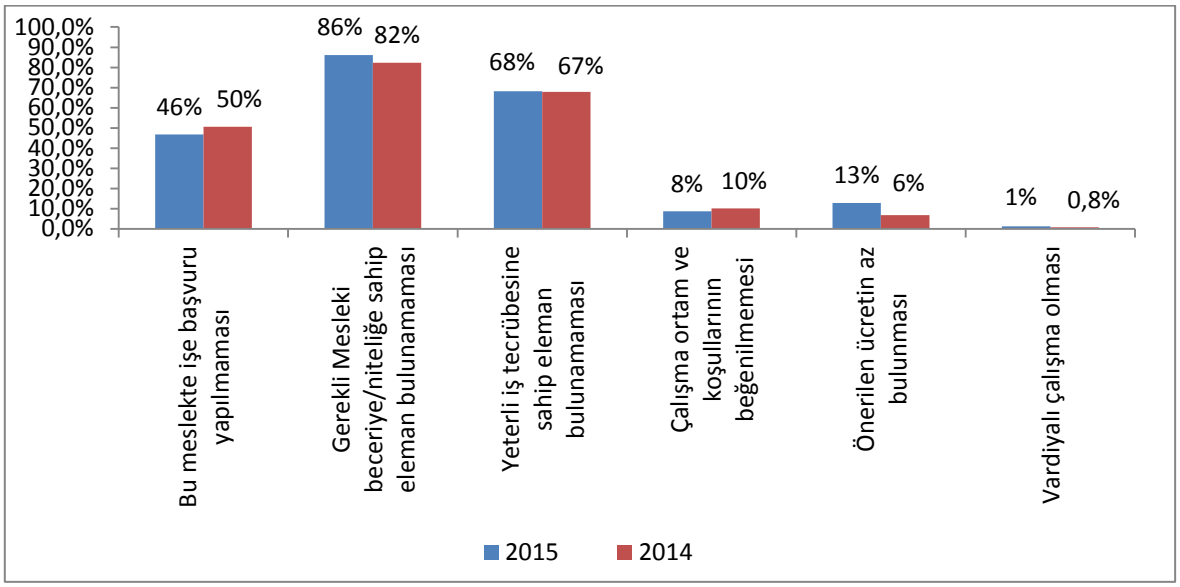

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışması kapsamında ziyaret edilen işyerlerine temininde güçlük çektikleri meslekler için güçlük çekilme nedenleri sorulmuş;

- Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması,
- Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması,
- Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması,
- Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi,
- Önerilen Ücretin Az Bulunması,
- Vardiyalı Çalışma Olması

cevaplarından biri veya birden fazlasına cevap vermeleri istenmiştir. İşverenler içerisinde birden fazla seçeneği cevap olarak verenler de vardır.

2014 ve 2015 İPA çalışmalarında temininde güçlük çekilme nedenleri karşılaştırmalı olarak Grafik 18 üzerinde gösterilmiştir. Grafik 19'a göre 2014 yılında yüzde 82,3, 2015 yılında ise yüzde 86,1 oranı ile Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması cevabı ilk sırada yer almaktadır. 2014 ve 2015 İPA çalışmalarında temininde güçlük çekilme nedenleri sıralamasında ilk üç sırayı Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması, Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ve Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması cevapları almıştır. Bu iki yılda yapılan İPA çalışmalarının her ikisinde de en az oranla verilen cevap "Vardiyalı Çalışma Olması"' olmuştur.

İşverenler temininde güçlük çektikleri mesleklerin nedenlerini sıralarken "Vardiyalı Çalışma Olması", "Önerilen Ücretin Az Bulunması" ve "Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi" cevaplarını oransal olarak fazla tercih etmemiştir.

Grafik 20: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

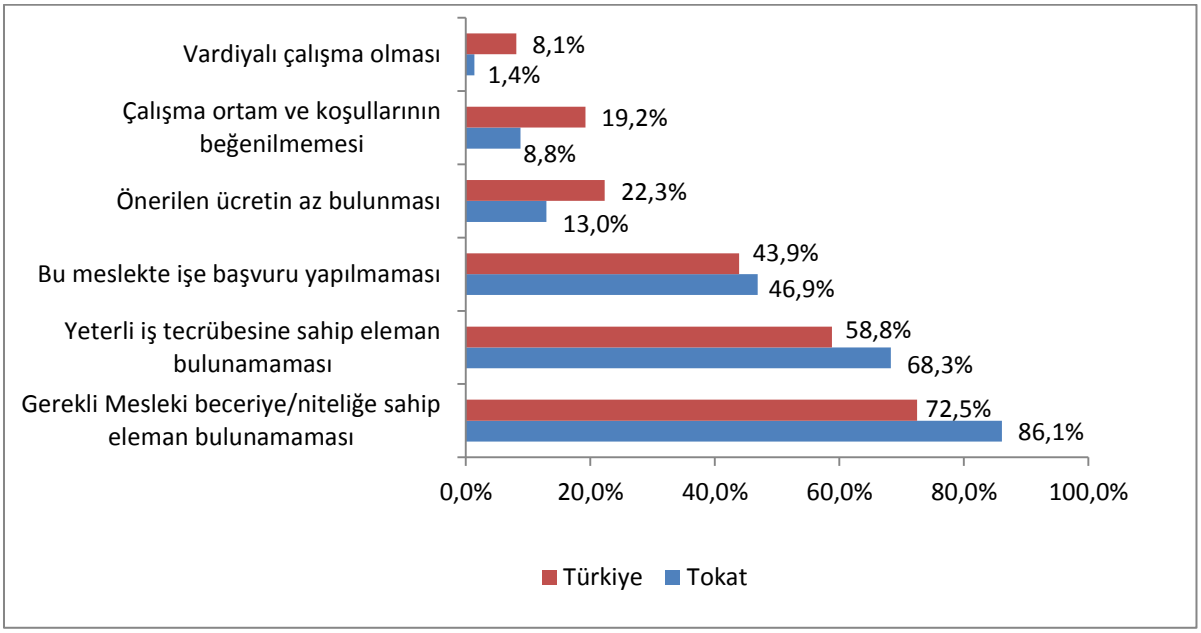

Kaynak: İPA 2015

Grafik 20'ye göre temininde güçlük çekilme nedenleri sıralaması Tokat ile Türkiye genelinde aynıdır. Ancak Tokat'ta işverenler Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması, Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ve Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması nedenlerini Türkiye geneline göre daha fazla oranda tercih edilmiştir. Türkiye genelinde ise Vardiyalı Çalışma Olması, Çalışma Ortam Koşullarının Beğenilmemesi ve Önerilen Ücretin Az Bulunması cevapları Tokat'tan yüksektir.

Grafik 21: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

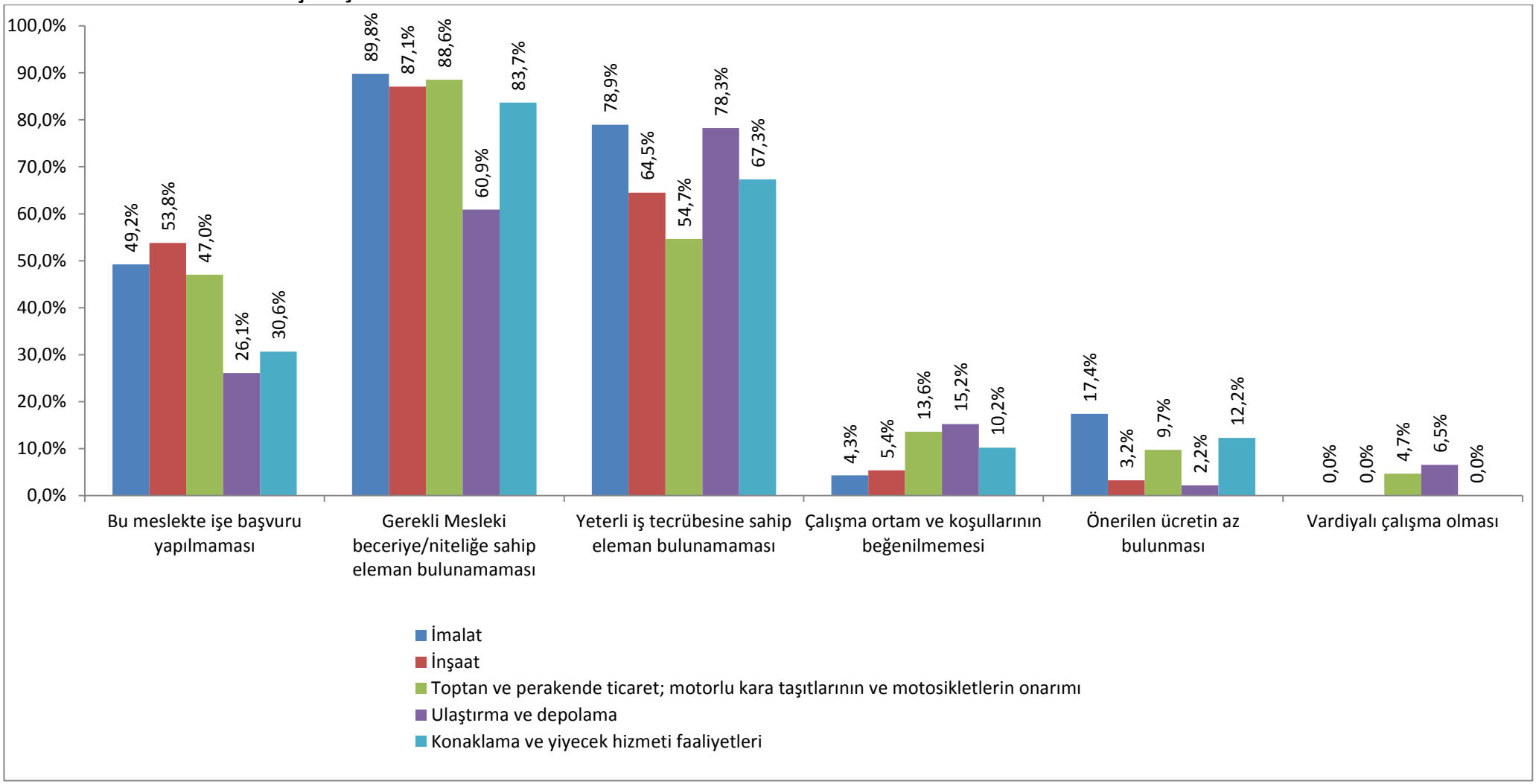

Kaynak: İPA 2015

* Grafikte Sektörler Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.

Grafik 21'e göre Tokat ilinde sektörel bazda temininde güçlük çekilme nedeni sıralamasında İmalat, İnşaat, Toptan Perakende ve Konaklama sektörlerinde Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması nedeni ilk sırada yer alırken, Ulaştırma sektöründe ilk sırayı Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması nedeni ilk sırada yer almıştır. Vardiyalı çalışma olmasından dolayı eleman temininde güçlük çekiyoruz cevabı beş sektörde de son sırada tercih edilmiş olup, Tokat'ta İnşaat, İmalat ve Konaklama sektörlerinde vardiyalı çalışma durumu temininde güçlük çekilme nedeni olarak tercih edilmemiştir.

Temininde güçlük çekilme nedeni olarak belirlenen altı maddenin üçünün iş arayana (Bu Meslekte Başvuru Yapılmaması, Gerekli Mesleki Beceriye Sahip Kişi Bulunmaması, Yeterli İş Tecrübesine Sahip Elaman Bulunmaması), üçünün işverene (Çalışma Ortamının Beğenilmemesi, Önerilen Ücretin Az Bulunması, Vardiyalı Çalışma Olması) özgü nedenler olduğunu düşünürsek, işverenlerin çoğunun temininde güçlük çekilme nedeni olarak verdiği cevaplarda iş arayana yönelik eksiklikleri ön plana çıkardıkları görülmektedir.

Tablo 48: Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

Meslekler	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Önerilen ücretin az bulunması	Vardiyalı çalışma olması
Makineci (Dikiş)	58,2%	91,7%	83,4%	0,0%	16,6%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	44,9%	76,0%	58,4%	24,0%	20,6%	0,0%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	19,8%	87,5%	79,8%	11,9%	4,0%	0,0%
Otobüs Muavini	20,8%	75,0%	20,8%	25,0%	0,0%	0,0%
Pazarlamacı	10,0%	90,0%	85,0%	10,0%	5,0%	0,0%
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	94,8%	5,2%	20,9%	73,9%	47,0%	0,0%
Ağaç Biçme Makinesi Operatörü (Hızarcı-Keresteci)	55,6%	100,0%	100,0%	16,7%	16,7%	0,0%
Kasiyer	5,9%	94,1%	23,5%	5,9%	11,8%	58,8%
Aşçı	37,6%	87,6%	87,6%	0,0%	18,6%	0,0%
Mermer İşçisi	100,0%	100,0%	0,0%	62,4%	62,4%	0,0%
Şoför (Yolcu Taşıma)	0,0%	20,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı	0,0%	100,0%	54,0%	0,0%	7,6%	0,0%
Ütücü	69,2%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Baz İstasyonu Montaj Elemanı	100,0%	100,0%	100,0%	82,6%	0,0%	0,0%
Isı Yalıtımcısı	45,7%	54,3%	54,3%	0,0%	8,7%	0,0%
Taş Duvarcı-İnşaat)	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ön Muhasebeci	39,9%	90,0%	79,8%	10,0%	0,0%	10,0%
Çöp Kamyonu Sürücüsü	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Beton Pompa-Püskürtme Operatörü	22,4%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	56,5%	78,3%	89,1%	67,4%	10,9%	21,7%

Kaynak: İPA 2015

*Meslekler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.

Tokat'ta işverenlerin temininde güçlük çektiği ilk yirmi meslek, temininde güçlük çekilme nedenleri baz alınarak Tablo 48 üzerinde gösterilmiştir. Buna göre ilk yirmi mesleğin temininde Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Elaman Bulunamaması ve Yeterli İş Tecrübesine Sahip Elaman Bulunamaması nedenleri ön plana çıkmaktadır. İşgücü piyasasına bu mesleklerde eleman yetiştirilmesi veya bu mesleklerde olan işgücünün yeterliliklerinin geliştirilmesi karşılanamama sorununu hafifletecektir.

İlk yirmi meslek içerisinde Vardiyalı Çalışma Olması nedeni sadece Kasiyer, Ön Muhasebeci ve Akaryakıt Satış Elemanı mesleklerinde güçlük çekilme nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin çalışma şeklini değiştiremeyeceğimiz gerçeğini göz önüne alırsak, Tokat ilinde vardiyalı çalışma kültürünün yaygınlaştırılması, bu nedenle temin edilemeyen kişi sayısını zamanla azaltacaktır.

İşverenler Otobüs Muavini, Şoför (Yolcu Taşıma), Ütücü, Baz İstasyonu Montaj Elemanı, Taş Duvarcı, Ön Muhasebeci, Çöp Kamyonu Sürücüsü ve Beton Pompa Püskürtme Operatörü meslekleri için önerdikleri ücreti yeterli bulmakta, bu mesleklerde önerdikleri ücreti, temininde güçlük çekme nedeni olarak düşünmemektedir. Başka bir ifade ile işverenler bu mesleklerde önerdikleri ücretin Tokat'ta bu mesleklerde çalışanların aldıkları ücretlere yakın olduğunu düşünmektedir.

Makineci (Dikiş), Aşçı, Şoför (Yolcu Taşıma), Plastik Doğramacı, Ütücü, Isı Yalıtımcısı, Taş Duvarcı, Çöp Kamyonu Sürücüsü ve Beton Pompa Püskürtme Operatörü mesleklerinde temininde güçlük çekilme nedeni olarak Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi nedeni tercih edilmediği için oran sıfır çıkmıştır.

Tablo 49: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

İŞKUR Hizmetleri	Temininde Güçlük Çeken İşyeri	Temininde Güçlük Çekmeyen İşyeri
Eleman Talebi	92%	77%
İEP	12%	7%
İşveren Danışmanlığı	58%	59%
Kurs	8%	3%
Mevzuat Danışmanlığı	15%	21%

Kaynak: İPA 2015

İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri temininde güçlük çekme durumlarına göre Tablo 49 üzerinde gösterilmiştir. Buna göre işgücü temininde güçlük çeken işyerleri, güçlük çekmeyen işyerlerine göre İşbaşı Eğitim Programları, Eleman Talebi ve Kurs hizmetlerinden daha yüksek oranda faydalanmaktadır. İşgücü temininde güçlük çekme ve çekmeme durumlarına göre oran farkının en fazla olduğu İŞKUR hizmeti Eleman Temini hizmetidir. Başka bir ifade ile aradığı mesleği temin etmekte güçlük çeken işyerleri istedikleri vasıflarda personeli temin etmek için İŞKUR kanalını daha fazla tercih etmektedir.

Tablo 50: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Sektör	TGÇM Evet	TGÇM Hayır	Genel Toplam
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1	1	2
İmalat	15	22	37
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	---	2	2
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1		1
İnşaat	1	6	7
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	20	36	56
Ulaştırma ve Depolama	6	3	9
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	10	12	22
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1	3	4
Eğitim	---	1	1
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3	1	4
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1		1
Genel Toplam	**59**	**88**	**147**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 50'ye göre Tokat ilinde işyerlerinin yüzde 19,8'i (147 işyeri) vardiyalı çalışma yapmakta, vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin yüzde 40,1'i (59 işyeri) bazı mesleklerin temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 39'dur. Araştırma kapsamında ziyaret edilen işyerleri içerisinde en fazla vardiyalı çalışma yapılan işyerleri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir.

Bu sektörde vardiyalı çalışma yapan 56 işyeri olup, bu sektörde her beş işyerinden ikisinin aradığı personeli temin etmekte güçlük çektiği görülmektedir.

Elektrik, Gaz, Buhar, İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Eğitim sektörlerinde vardiyalı çalışma yapan işyerleri aradıkları meslekilerin temininde güçlük çekmemektedir. Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde vardiyalı çalışma yapan birer işyeri vardır ve bu işyeri de aradıkları mesleklerin temininde güçlük çektiğini beyan etmiştir.

Grafik 22: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

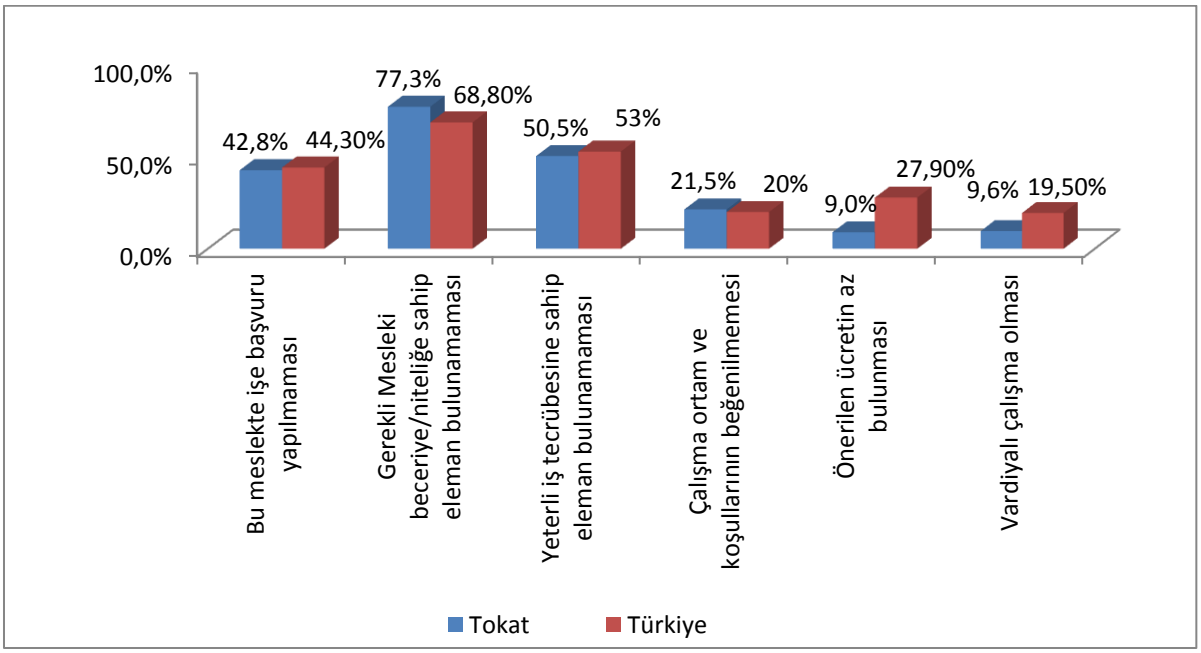

Kaynak: İPA 2015

Grafik 22'ye göre 2015 İPA çalışmasında Tokat ve Türkiye'de vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde temininde güçlük çekilme nedenleri sıralamasında ilk üç sırayı Gerekli Mesleki Beceriye-Niteliğe Sahip Personel Bulunamaması, Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ve Bu Meslekte Başvuru Yapılmaması nedenleri almıştır. Başka bir ifade ile vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde aranan elemanın temininde, mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması en büyük problemdir.

Vardiyalı çalışma olmasından dolayı eleman temininde güçlük çektiğini beyan eden işyerleri oranı Tokat'ta yüzde 9,6, Türkiye genelinde yüzde 19,5'dir. Eleman temininde güçlük çekme nedenleri sıralamasında Önerilen Ücretin Az Bulunması cevabı Tokat ilinde, Vardiyalı Çalışma Olması cevabı Türkiye genelinde son sırada yer almıştır.

Tablo 51: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Sektörler	TGÇM Evet	TGÇM Hayır	Genel Toplam
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1	1	2
İmalat	19	7	26
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	8	3	11
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	--	1	1
Genel Toplam	**28**	**12**	**40**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 51'e göre Tokat'ta dört sektörde faaliyet gösteren 40 işyerinde ihracat yapılmaktadır. İhracat yapılan işyerlerinin yüzde 70'i (28 işyeri) aradıkları mesleklerde güçlük çektiğini belirtmiştir. Türkiye genelinde ise 32 bin 391 işyerinde ihracat yapılmakta olup, ihracat yapılan işyerlerinin yüzde 35'i (11 bin 307 işyeri) temininde güçlük çektiği meslek olduğunu beyan etmiştir.

Tokat'ta dört sektörde ihracat yapılmakta olup, ihracat yapılan sektörler içerisinde sadece Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri sektöründe bulunan işyerleri eleman temininde güçlük çekmemektedir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe ihracat yapan işyerlerinin yüzde 50'si (1 işyeri), İmalat sektöründe ihracat yapan işyerlerinin yüzde 73'ü (19 işyeri), Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ihracat yapan işyerlerinin yüzde 72,7'sinde (8 işyeri) bazı mesleklerin temininde güçlük çekilmektedir.

Türkiye genelinde ise 17 sektörün tamamında ihracat yapılmakta olup, personel temininde güçlük çekmediğini beyan eden sektör yoktur. Türkiye genelinde Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe ihracat yapan işyerlerinin yüzde 47,6'sı, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe ihracat yapan işyerlerinin yüzde 42,6'sı, İmalat sektöründe ihracat yapan işyerlerinin yüzde 39,2'si bazı mesleklerin temininde güçlük çekmektedir.

Grafik 23: İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

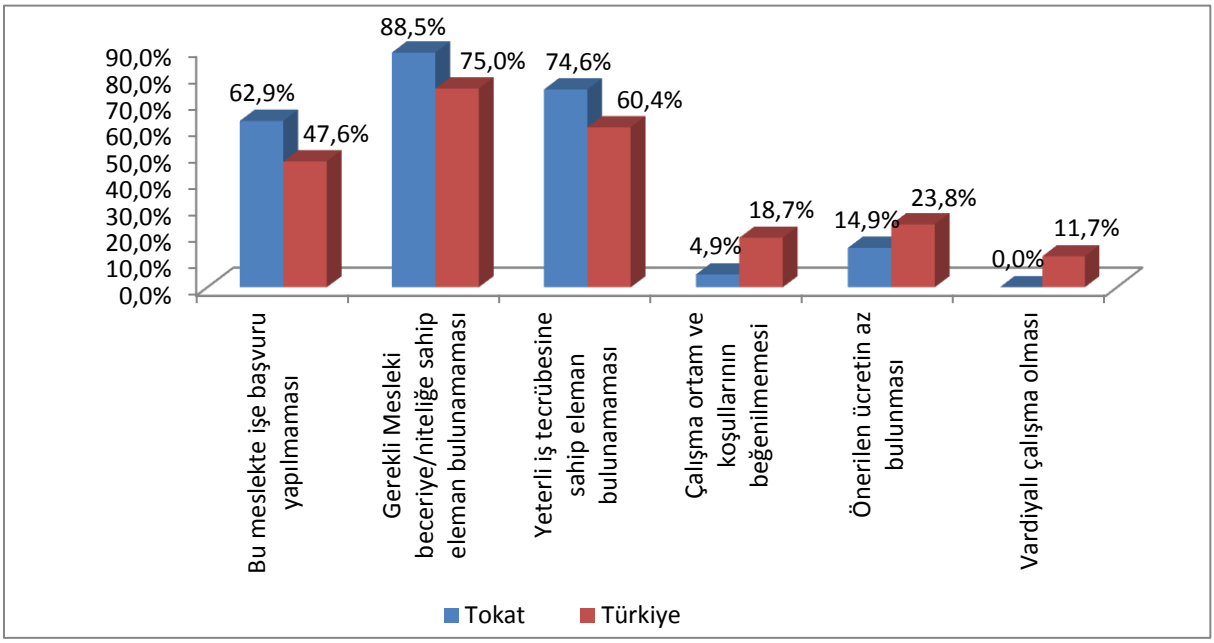

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin güçlük çekme nedenleri kullanılarak Grafik 23 oluşturulmuştur. Tokat ihracat yapan firmalar aradıkları personeli bulamama sebeplerini belirtirken "Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunmaması" cevabını ilk sırada tercih etmiştir. Bunu yüzde 74,6 ile Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması, yüzde 62,9 ile Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması takip edilmiştir. Türkiye genelinde eleman temininde güçlük çekilme nedeni sıralamasında ilk üç sıra Tokat ile aynıdır. Tokat'ta ihracat yapan işyerlerinde temininde güçlük çekilen mesleklerde Bu Meslekte İşe Başvuru Olmaması, Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması ve Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması nedenleri oranı Türkiye genelinden fazla iken; Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi, Önerilen Ücretin Az Bulunması ve Vardiyalı Çalışma Olması nedenlerinin oranı Türkiye genelinden düşüktür.

Tokat ilinde ihracat yapan işyerlerinde aradıkları personeli bulamama nedeni olarak Vardiyalı Çalışma Olması seçeneği tercih edilmemiştir. Bunun iki nedeni olabilir: Birincisi Tokat'ta ihracat yapan firmalarda vardiyalı çalışma yapılmama ihtimalidir. İkincisi ise ihracat yapan firmalara ihtiyaç duyulan pozisyona başvuru yapan kişilerin vardiyalı çalışma durumunu problem olarak görmemeleridir. Tokat'ta ihracat yapan firmaların büyük çoğunluğunda vardiyalı çalışma yapıldığı göz önüne alacak olursa, ikinci sebep daha ağır basmaktadır. Türkiye genelinde ise Vardiyalı Çalışma Olması yüzde 11,7 ile sıralamada son sırada yer almıştır.

Tablo 52: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Sektör	TGÇM Evet	TGÇM Hayır	Genel Toplam
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	--	1	1
İmalat	9	8	17
İnşaat	5	4	9
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	6	13	19
Ulaştırma ve Depolama	1	3	4
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	6	6	12
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	--	1	1
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1	1	2
Eğitim	3	2	5
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	4	1	5
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1	--	1
Genel Toplam	**36**	**40**	**76**

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta 17 sektörün 11'inde kısmi zamanlı çalışma yapılmakta olup, bilgi formu uygulanan işyerlerinin yüzde 10'u (76 işyeri) kısmi zamanlı çalışma yapmaktadır. Kısmi zamanlı çalışma yapan işyerlerinin ise yüzde 46,7'si (36 işyeri) temininde güçlük çektiği meslek olduğunu belirtmiştir. Türkiye genelinde ise kısmi zamanlı çalışma yapan işyerlerinin yüzde 35,9'u (5.770 işyeri) temininde güçlük çektiği meslek olduğunu beyan etmiştir.

Tokat'ta kısmi zamanlı çalışma yapan Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler sektörlerindeki işyerlerinde temininde güçlük çekilen meslek yoktur. Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe bir işyerinde kısmi zamanlı çalışma yapılmakta olup, bu işyerinde de bazı mesleklerin temininde güçlük çekilmektedir.

Grafik 24: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

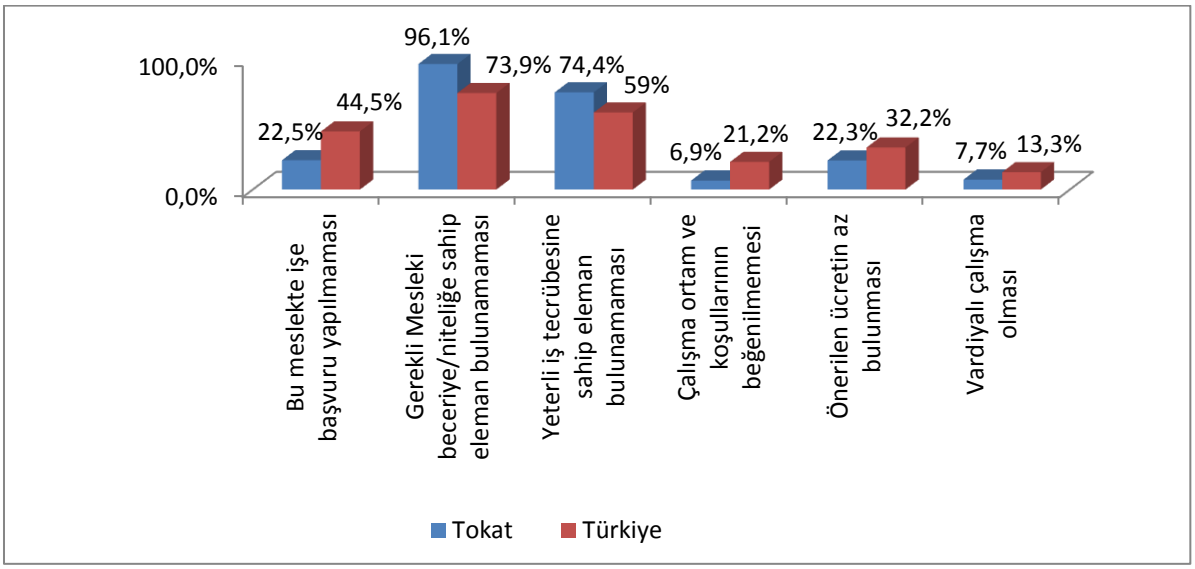

Kaynak: İPA 2015

Tokat ve Türkiye genelinde part time çalışanı olan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 24'te sunulmuştur.

Tokat'ta araştırma kapsamına giren ve part time personel çalışanı olan firmalarda, ihtiyaç duyulan personeli temin edememe nedeni sıralamasında Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yüzde 96,1 ile ilk sırada yer almıştır. Bunu yüzde 74,4 ile Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması, yüzde 22,5 ile Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması takip etmiştir. Türkiye geneli ilk üç sıralama Tokat ile aynı olup, Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi nedeni Tokat'ta, Vardiyalı Çalışma Olması nedeni Türkiye genelinde son sırada yer almaktadır.

Sonuç olarak, firmaların aradıkları personeli temin ederken güçlük çekme nedenlerini genel olarak değerlendirecek olursak, işverenlerin genellikle aradıkları açık işe başvuru yapılmamasından veya başvuru yapılsa bile gerekli mesleki beceri ve tecrübeye sahip kişileri bulamamaktan yakındıkları; çalışma ortamı, çalışma şekli veya önerilen ücretin azlığı gibi firmadan kaynaklı sıkıntıları fazla tercih etmediği görülmektedir.

2.5) İSTİHDAM ARTIŞ/AZALIŞ BEKLENTİSİ

Bu bölümde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işverenlerin işyerlerindeki istihdamı gelecek dönemlerde ne kadar artırmayı veya azaltmayı planladıklarına ilişkin tahminleri derlenmiştir. Bu kapsamda işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle çalışan sayısında net değişiklik olacağı düşünülen meslekler sorulmuş, işverenlerin istihdam artış ya da azalışına ilişkin tahminleri alınmıştır. İşverenlerin şu an ki mevcut istihdamlarını esas alarak dört seçenekli bir yanıtlama vermeleri talep edilmiştir. Buna göre mevcut istihdam işverenin öngörüsüne göre ya artış gösterecek ya azalacak ya da değişmeyecektir. Bu üç seçeneğin dışında işverenin fikrim yok söyleme seçeneği de mevcuttur.

Tablo 53: İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları

İşyerlerinin Çalışma Biçimi	NİDO
Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerleri	4,2%
İhracat Yapan İşyerleri	32,5%
Part Time Çalışanı Olan İşyerleri	17,3%
Genel Toplam	**12,2%**

Kaynak: İPA 2015

Net İstihdam Değişim Oranı; beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır. Bu tanıma göre Tokat'ta net istihdam değişim oranı yüzde 12,2'dir. Başka bir ifade ile Tokat'ta mevcut 100 kişilik çalışana, 12 kişilik ilave istihdam olması beklenmektedir. Türkiye genelinde ise net istihdam değişim oranı beklentisi yüzde 3,5'tir.

Tokat'ta 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine baktığımızda vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde yüzde 4,2; ihracat yapan işyerlerinde yüzde 32,5; part time çalışanı olan işyerlerinde yüzde 17,3 oranında mevcut istihdamda artış beklenmektedir. Türkiye genelinde ise vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde yüzde 2,9, İhracat yapan işyerlerinde yüzde 2,8 ve part-time çalışanı olan işyerlerinde yüzde 2,6 oranında, istihdam artışı beklenmektedir. 2015 İPA çalışması kapsamında ziyaret edilen işyerlerinde işverenlerce verilen cevaplara göre, Tokat'ta vardiyalı çalışma yapan, ihracat yapan ve part time çalışanı olan işyerlerinde net istihdam değişim oranları Türkiye ortalamasının üstündedir.

2015 İPA çalışmasında işverenlere sorulan "30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle İşyerinizde Herhangi Bir Meslekte Net İstihdam Artışı Veya Azalışı Bekliyor Musunuz?" soruna verilen cevaplara göre, 2016 yılı Mart-Nisan aylarında Tokat'ta küçümsenmeyecek oranda istihdam artışı beklenmektedir. Bu istihdam artışı beklentisi doğru okunmalı ve ona göre tedbirler alınmalıdır. İstihdam artışı beklenen alanlarda 2015 yılı itibariyle temininde güçlük çekilen meslekler var ise yerel veya ulusal alanda uygulanacak politikalar belirlenmeli, işgücü yetiştirme kursları ile bu alanlar desteklenmelidir. Ayrıca Tokat genelinde kamu kurum ve kuruluşları birbirleriyle iyi koordine olmalı, yüzde 12,2'lik istihdam artışında yaşanabilecek sıkıntılar minimize edilmeye çalışılmalıdır.

Tablo 54: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
Bilgi ve İletişim	54	200,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	5	27,8%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	95	17,9%
İmalat	1.079	16,3%
İnşaat	322	13,3%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	14	12,8%
Toptan Ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	450	11,2%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	26	8,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	73	7,9%
Ulaştırma ve Depolama	27	4,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	6	3,4%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	7	2,6%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	18	2,5%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	0	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0	0,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0	0,0%
Eğitim	-3	-0,5%
Genel Toplam	**2.173**	**12,2%**

Kaynak: İPA 2015

Sektörler itibariyle net istihdam değişim oranlarını Tablo 54 üzerinde incelediğimizde Tokat'ta 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle 2 bin 173 kişilik net istihdam artışı beklenmektedir. Tokat'ta istihdam artışı oranında en fazla artış beklenen sektör yüzde 200 ile "Bilgi ve İletişim" sektörüdür. Yani bu sektörde çalışan 27 çalışanın iki katı oranında istihdam artışı beklenmektedir. Net istihdam artış oranı sıralamasında ikinci sırada yüzde 27,8 ile "Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor" sektörü yer almıştır. "İmalat" sektörü net istihdam değişim oranı sıralamasında dördüncü sırada olmasına rağmen, bin yetmiş dokuz kişilik istihdam artışı ile net istihdam artışı en fazla olacak sektör olmuştur.

"İmalat" sektörünün net istihdam artışı sıralamasında ilk sırada olmasına rağmen net istihdam değişimi sıralamasında dördüncü sırada yer almasının sebebi bu sektörde çalışan sayısının fazla olmasıdır. Türkiye genelinde ise ilk sırada "İnşaat" sektörü yer alırken bunu "Bilgi ve İletişim" ile "Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler" sektörleri takip etmiştir.

Tokat'ta Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ve Gayrimenkul Faaliyetleri sektörlerinde istihdam artışı veya azalışı beklenmediği için net istihdam değişim oranı sıfır çıkmıştır. 566 kişinin çalıştığı Eğitim sektöründe işverenler 15 kişilik artış, 18 kişilik azalış olacağını beyan ettiği için net istihdamda 3 kişilik azalış beklenmektedir. Başka bir ifade ile "Eğitim" sektöründe net istihdam değişim oranı eksi %0,5'dir. Türkiye genelinde de Eğitim sektöründe net istihdam değişimi ekçi yüzde 0,03 çıkmıştır.

Tablo 55: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları

Meslek Grupları	Net İstihdam Artışı	Net İstihdam Değişimi
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	632	20,7%
Tesis, Makine Operatörleri ve Montajcılar	944	18,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	232	9,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	203	7,5%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	67	7,4%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	60	4,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	9	4,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	25	1,6%
Yöneticiler	1	0,2%
Genel Toplam	**2173**	**12,2%**

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta 2016 Nisan ayı itibariyle net istihdam değişim oranında en fazla artış olması beklenen meslek grubu yüzde 20,7 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubudur. Bu meslek grubunda 632 kişilik net istihdam artışı beklenmektedir. Bunu yüzde 18,2 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, %9 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler takip etmiştir. Tesis, Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu net istihdam değişim oranı sıralamasında ikinci sırada yer alsa da, 944 kişilik net istihdam artışı ile net istihdam artışının en fazla olacağı meslek grubu olmuştur. Net istihdam artışının en az olması beklenen meslek grubu Yöneticiler meslek grubudur. Bu grupta 1 kişilik net istihdam artışı beklenirken, bu artış yüzde 0,2'lik bir dilime tekabül etmektedir.

Türkiye genelinde net istihdam değişim oranı sıralamasında ilk sırada Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu yer alırken bunu Tesis ve Makine Operatörleri ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grupları takip etmiştir.

Tablo 56: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek

Net İstihdam Artışı Olması Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Olması Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)
Ütücü	İş Makineleri Operatörü
Konfeksiyon Ürünlerini Katlama/Paketleme İşçisi	Kalıpçı-Pres
Sıvacı	Salamura İşçisi
Konfeksiyon İşçisi	Ağır Kamyon Şoförü
Sevkiyat Görevlisi	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
Beden İşçisi (Genel)	Türk Dili ve Edebiyat Öğretmeni-Ortaöğretim
Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil)	Mobilya Döşeme Ustası
Baz İstasyonu Montaj Elemanı	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim
Garson (Servis Elemanı)	İngilizce Öğretmeni

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta İPA 2015 bilgi formunda yer alan "30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?" sorusuna cevap veren işyerlerine göre net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk on meslek; Makineci (Dikiş), Ütücü, Konfeksiyon Ürünlerini Katlama-Paketleme İşçisi, Sıvacı, Konfeksiyon İşçisi, Sevkiyat Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Yıkama Makineci (Tekstil), Baz İstasyonu Montaj Elemanı ve Garson(Servis Elemanı) meslekleridir.

Net istihdam artışının en fazla olacağı ilk on meslek içerisinde hazır giyim sektörüne özgü olan beş meslek (Makineci- Ütücü- Tekstil Paketleme İşçisi- Konfeksiyon İşçisi- Tekstil Yıkama Makinesi İşçisi) bulunmaktadır. Bu durum Tokat'ta hazır giyim sektörünün 2016 yılında büyüyeceğini göstermektedir. Raporun önceki bölümlerinde temininde güçlük çekilen meslekler ve açık iş ile ilgili tablo ve grafikler incelenecek olur ise tekstil sektörüne has mesleklerin yer aldığı görülmektedir. Özellikle tekstil sektöründe beklenen bu büyümeye karşılık arz talep dengesinde sıkıntı yaşanmaması için Tokat İŞKUR bünyesinde işgücü yetiştirme kursların sayısında artış yapılması planlanmaktadır.

Tokat'ta İPA 2015 bilgi formunda yer alan "30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna cevap veren işyerlerine göre net istihdam azalışı beklenen ilk on meslek Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma), İş Makineleri Operatörü, Kalıpçı-Pres, Salamura İşçisi, Ağır Kamyon Şoförü, Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim, Türk Dili ve Edebiyat Öğretmeni-Ortaöğretim, Mobilya Döşeme Ustası, Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim ve İngilizce Öğretmeni meslekleridir. Net istihdam azalışı beklenen ilk on meslek içerisinde eğitim sektörüne özgü dört meslek (Matematik Öğretmeni, Türk Dili Edebiyatı Öğretmeni, Fizik Öğretmeni, İngilizce Öğretmeni) bulunaktadır. İPA 2015 Kapsamında dokuz dershaneye bilgi formu uygulanmış, bilgi formu uygulanan dershane sahipleri özel okula dönüşüm sürecinde bazı mesleklerde norm fazlası oluşacağını beyan etmiştir. Bu dört meslekte istihdam azalışı beklenmesinin temel nedeni budur.

Tablo 57: Özelliklerine Göre İşyerlerinin Net Artış Beklediği Meslekler

Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler	İhracat Yapan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler	Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Temizlik Görevlisi	Ütücü	Konfeksiyon Ürünlerini Katlama/Paketleme İşçisi
Garson (Servis Elemanı)	Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil)	Ütücü
Reyon Görevlisi	Sevkiyat Görevlisi	Sevkiyat Görevlisi
Kasiyer	Konfeksiyon Ürünlerini Katlama/Paketleme İşçisi	Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil)
Beden İşçisi (Genel)	Kablo Sıyırma Makinesi Operatörü	Ahşap Ev İmalat İşçisi
Mermer İşçisi	Beden İşçisi (Genel)	Garson (Servis Elemanı)
Tuğla İmal İşçisi	Mermer İşçisi	Beden İşçisi (Genel)
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Şoför-Yük Taşıma	Reyon Görevlisi
Diğer Bıçkıcılar, Kontrplak İmalatçıları Ve İlgili Ağaç İşlem İşçileri	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	Kasiyer
Otobüs Kaptanı (Şoförü)	Kesimci (Konfeksiyon)	Pazarlamacı
Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı	Konfeksiyon İşçisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Şoför-Yük Taşıma	Çelik Kapı Montaj İşçisi	Aşçı
Hamal	Ahşap Mobilya İmalatçısı	Ahşap Montaj Elemanı
Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	Elektrikçi (Genel)	Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapan, ihracat yapan ve part-time çalışanı olan işyerlerinde pozitif yönde net istihdam değişimi beklenen ilk 15 meslek Tablo 57 üzerinde gösterilmiştir.

Tabloya göre vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde pozitif yönde net istihdam değişiminin en fazla olmasının beklendiği ilk beş meslek Güvenlik Görevlisi Silahlı), Temizlik Görevlisi, Garson (Servis Elemanı), Reyon Görevlisi ve Kasiyer meslekleri; ihracat yapan işyerlerinde pozitif yönde net istihdam değişiminin en fazla olmasının beklendiği ilk beş meslek Makineci(Dikiş), Ütücü, Yıkama Makinesi İşçisi(Tekstil), Sevkiyat Görevlisi, Konfeksiyon Ürünlerini Katlama/Paketleme İşçisi; part time çalışma yapan işyerlerinde pozitif yönde net istihdam değişiminin en fazla olmasının beklendiği ilk beş meslek Makineci(Dikiş), Konfeksiyon Ürünlerini Katlama/Paketleme İşçisi, Ütücü, Sevkiyat Görevlisi ve Yıkama Makinesi İşçisi(Tekstil) meslekleridir. Bu çalışma bize işyerlerinin özelliklerine göre ihtiyaçları doğrultusunda istihdam artışı veya azalışı beklenen mesleklerin değişebileceğini diğer bir ifadeyle ihtiyacın mesleğe yansıyacağını göstermektedir. İlk 15 meslek içerisinde sadece "Beden İşçisi(Genel)" mesleği üç ayrı grupta yer almıştır. Tablo 57'ye göre ihracat yapan işyerleri ile part-time çalışanı olan işyerlerinde ilk beş meslek içerisinde hazır giyim sektörüne özgü mesleklerin yer alması dikkat çekicidir. Bu durum Tablo 56'da hazır giyim sektörü ile ilgili yapılan yorumu destekler niteliktedir.

Tablo 58: Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

Sektörler	İstihdam Artışı %	İstihdam Azalışı %	İstihdam Değişmeyecek %	Fikrim Yok %
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	100,0%	-	-	-
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	100,0%	-	-	-
Bilgi ve İletişim	50,0%	-	-	50,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	45,5%	9,1%	9,1%	36,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	40,0%	-	20,0%	40,0%
İmalat	35,3%	4,7%	22,7%	37,4%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	33,3%	-	16,7%	50,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	33,3%	-	33,3%	33,3%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	32,8%	1,6%	29,5%	36,1%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	30,0%	3,9%	26,5%	39,6%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	23,5%	2,9%	29,4%	44,1%
İnşaat	22,9%	4,1%	12,5%	60,4%
Eğitim	17,9%	10,7%	32,1%	39,3%
Ulaştırma ve Depolama	10,3%	2,6%	28,2%	59,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	-	-	66,7%	33,3%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	-	-	-	100,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	-	-	-	100,0%
Genel Toplam	**28,8%**	**3,9%**	**23,3%**	**44,1%**

Kaynak: İPA 2015

Tokat'ta işverenlerin istihdam değişimi sorusuna verdikleri artacak, azalacak, değişmeyecek ve fikrim yok cevapları sektörel bazda değerlendirilerek Tablo 58 oluşturulmuştur. Tokat'ta araştırma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 44,1'inin geleceğe ilişkin bir fikri veya öngörüsü bulunmamaktadır. Başka bir ifade ile Tokat'ta araştırma kapsamına giren her on işyerinin dördü bir sene sonrasını görememekte, iş planı oluşturmak yerine piyasa durumuna göre çalışan sayısında artış veya azalış olacağını düşünmektedir. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 42'dir. Bu iki oran da aslında oldukça yüksek olup, bu kapsama giren işyerleri içerisinde döviz kuru ve borsadaki küçük hareketlenmelere dayanamayacak olan işyerleri için tehlike oluşturmaktadır. Tokat'ta araştırma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 3,9'unda net istihdam azalışı olacağı belirtilirken, yüzde 23,3'ü ise istihdamın değişmeyeceğini beyan etmiştir.

Sektörel olarak bakıldığında ise net istihdam artışının en fazla gerçekleşeceği işyerleri Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ile Kültür, sanat, eğlence, dinlence, spor sektörlerinde; net istihdam azalışının en fazla olacağı işyerleri Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründedir.

Tablo 59: İşyeri Özelliklerine Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

İşyeri Özellikleri	İstihdam Artışı Bekleyen İşyeri %	İstihdam Azalışı Bekleyen İşyeri %	Değişmeyecek Olan İşyeri %	Fikrim Yok İşyeri %
İhracat Yapan İşyeri	55,0%	5,0%	15,0%	25,0%
Vardiya Yapan İşyeri	24,6%	4,8%	28,7%	41,9%
Kısmi Çalışanı Olan İşyeri	27,5%	2,7%	23,6%	46,1%
Toplam İşyeri	**28,80%**	**3,90%**	**23,30%**	**44,10%**

Kaynak: İPA 2015

İşyerleri özelliklerine göre istihdam artış veya azalış beklentisini Tablo 59 üzerinde incelediğimizde; ihracat yapan işyerlerinin ağırlıklı olarak istihdam artışı beklerken, vardiyalı çalışma yapılan işyerleri ile kısmi çalışma yapılan işyerlerinin büyük kısmı fikrim yok cevabını verdiği görülmektedir. İstihdam azalışının en fazla olması beklenen grup yüzde 5 ile ihracat yapan işyerleri grubudur. Genel olarak Tokat ilinde net istihdam artışı beklenmektedir.

SONUÇ

Firmalar bir ile yatırım yapmadan önce fizibilite çalışması yapmakta, fizibilite çalışması için pazar faktörü, ulaşım kolaylığı, teşvikler, hammaddeye ve enerjiye yakınlık ve işgücü kriterleri değerlendirilmektedir. Tokat ilini bu kriterler baz alınarak değerlendirecek olursak; 2014 TÜİK verisine göre Tokat nüfusunun yüzde66,5'ini (397 bin 333 kişi) çalışabilir yaş aralığında olduğu; Zile, Turhal ve Artova ilçelerinden demiryolu geçtiği, Türkiye'nin doğusu ile batısını birleştirip, Kapıkule sınır kapısını Gürbulak sınır kapısına bağlayan D 100 karayolunun Erbaa ve Reşadiye ilçelerinden geçtiği; en yakın liman olan Samsun Limanına uzaklığının yaklaşık 240 km olduğu ve 5. bölgede yer alan Tokat'ın 01.01.2014 tarihinden itibaren 6 yıl süreyle bölgesel teşvik uygulanacak iller arasında yer aldığı görülmektedir. Tokat ilinin bu özelliklerini değerlendiren firmalar daha sonra ihtiyaç duyulacak nitelikli personelin Tokat'ta karşılanma durumuna bakmaktadır. Bu aşamada İŞKUR devreye girmekte, aranılan vasıflara uygun kişiler iş görüşmesi için yönlendirilmekte, buna rağmen ihtiyaç duyulan mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa, işgücü yetiştirme kursları ile bu ihtiyaç karşılanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca her yıl en az bir defa düzenlenen İşgücü Piyasası Talep Araştırması ile ilin işgücü piyasasının fotoğrafı çekilmekte, uygulanacak istihdam politikaları için bu araştırma kılavuz olarak kullanılmaktadır.

2015 İşgücü Piyasası Talep Araştırması talep ve arz olmak üzere iki bölümden oluşturulmuştur. İPTA Raporunun birinci bölümünü oluşturan arz bölümü, TÜİK verileri ve İŞKUR göstergeleri kullanılarak hazırlanmıştır. Birinci bölümde Tokat ili ve Tokat'tın da içinde bulunduğu TR83 Bölgesi verileri kullanılmıştır. Talep araştırmasının ikinci bölümü ise 16 Mart-30 Nisan 2015 tarihleri arasında Tokat ilinde 759 işyerine uygulanan bilgi formları analiz edilerek hazırlanmıştır.

Tokat'ta ziyaret edilen 759 işyerinde toplam 17 bin 799 kişi çalışmakta olup, çalışanların %22,6'sı kadın, yüzde 72,4'ü erkektir. Çalışan sayısı en fazla olan sektör 6 bin 638 kişi ile İmalat sektörüdür. 2015 bilgi formu uygulanan işyerlerinin 20,9'u (158 işyeri) açık işi olduğunu beyan etmiş olup, açık işi olduğunu söyleyen işyerlerinde 835 açık iş talebi tespit edilmiştir. Açık işlerin yüzde 31'inde en az bir eğitim düzeyinin olması talep edilirken, geriye kalan yüzde 69'luk bölümde talep edilen eğitim düzeyinin önemli olmayacağı belirtilmiştir. Bu veriler değerlendirilerek Tokat ili açık iş oranı yüzde 4,5 olarak hesaplanmıştır. Başka bir ifade ile Tokat'ta her 100 kişilik kadronun yüzde 95,5'i dolu, yüzde 4,5'i ise boştur. 2015 İPA çalışmasına göre, Tokat'ta açık işin olduğu üç on meslek Makineci (dikiş), Beden İşçisi (genel), Garson (servis elemanı) meslekleridir.

Araştırma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin yüzde 40,1'i (305 işyeri) bazı meslekleri temin etmekte zorluk çektiğini beyan etmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 26,9'dur. Tokat'ta temininde güçlük çekilen il üç meslek Makineci (dikiş), Garson (servis elemanı), Kaynakçı (oksijen-elektrik) meslekleridir.

İPA 2015 çalışması kapsamında 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle Tokat genelinde yüzde 12,2 (2 bin 173) oranında net istihdam artışı beklenmektedir. Net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek Makineci (dikiş), Ütücü ve Konfeksiyon Ürünlerini Katlama-Paketleme İşçisi meslekleridir.

KAYNAKÇA

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

MEB, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB İstatistikleri

DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

EKLER

Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu

IŞKUR 2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2015 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine (3.350 TL) üçbinüçyüzelli Türk Lirası İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

SGK İşyeri Sicil Numarası :.....

Örnek No :.....

İşletmenin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

Cadde/Sokak :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı:..... Unvanı :

Tarih.....:..... Telefonu :

E-Posta.....:..... İmza/Kase:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih-İmza			

2

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

……

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayırsa 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(……. Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐ Çalışanlara Yönelik Eğitim ☐

İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) ☐ Kısa Çalışma Ödeneği ☐

Mevzuat Danışmanlığı ☐ İşveren Danışmanlığı ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışmanın var olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık işiniz için aşağıdaki seçeneklerden hangisini tercih edersiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez			Talep Edilen Beceriler* 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık İşinizi Ne Kadar Süredir Arıyorsunuz?		
			1	2	3	1	2	3	1	2	3	0-30 Gün	31-89 Gün	90+ Gün

*En önemli 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAMA yapınız. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından HERHANGİ 3 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2016 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok ☐ → Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşverenin görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

Ek 2 - Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İller	10+ İstihdamlı İşyeri Sayısı	2-9 İstihdamlı İşyeri Sayısı	Toplam
ADANA	4.255	240	4.495
ADIYAMAN	800	22	822
AFYONKARAHİSAR	1.375	59	1.434
AĞRI	461	9	470
AKSARAY	785	29	814
AMASYA	627	27	654
ARDAHAN	95	5	100
ARTVİN	343	21	364
AYDIN	1.962	116	2.078
BALIKESİR	2.252	135	2.387
BARTIN	421	22	443
BATMAN	1.039	16	1.055
BAYBURT	99	3	102
BİLECİK	431	23	454
BİNGÖL	541	6	547
BİTLİS	433	8	441
BOLU	629	36	665
BURDUR	507	31	538
ÇANAKKALE	988	60	1.048
ÇANKIRI	253	15	268
ÇORUM	1.043	36	1.079
DENİZLİ	2.961	148	3.109
DİYARBAKIR	2.502	56	2.558
DÜZCE	1.028	24	1.052
EDİRNE	715	52	767
ELAZIĞ	1.310	38	1.348
ERZİNCAN	393	11	404
ERZURUM	1.199	40	1.239
ESKİŞEHİR	2.068	115	2.183
GAZİANTEP	3.435	207	3.642
GİRESUN	842	26	868
GÜMÜŞHANE	192	3	195
HAKKARİ	201	8	209
HATAY	2.208	128	2.336
IĞDIR	238	6	244
ISPARTA	675	54	729
KAHRAMANMARAŞ	1.805	59	1.864
KARABÜK	458	26	484
KARAMAN	486	26	512
KARS	279	14	293
KASTAMONU	701	36	737
KAYSERİ	3.307	153	3.460
KIRIKKALE	405	32	437
KIRKLARELİ	658	47	705
KIRŞEHİR	377	13	390
KİLİS	172	5	177
KONYA	4.466	200	4.666

KÜTAHYA	1.106	46	1.152
MALATYA	1.431	52	1.483
MANİSA	2.331	125	2.456
MARDİN	1.333	21	1.354
MERSİN	3.638	180	3.818
MUĞLA	2.537	231	2.768
MUŞ	426	10	436
NEVŞEHİR	780	23	803
NİĞDE	535	34	569
ORDU	1.313	52	1.365
OSMANİYE	897	34	931
RİZE	808	35	843
SAKARYA	1.984	113	2.097
SAMSUN	2.246	119	2.365
SİİRT	369	12	381
SİNOP	370	16	386
SİVAS	1.129	53	1.182
ŞANLIURFA	2.365	62	2.427
ŞIRNAK	613	5	618
TEKİRDAĞ	2.447	108	2.555
TOKAT	**918**	**32**	**950**
TRABZON	2.283	92	2.375
TUNCELİ	152	5	157
UŞAK	889	35	924
VAN	1.194	23	1.217
YALOVA	581	35	616
YOZGAT	613	29	642
ZONGULDAK	1.014	62	1.076
Tamsayım Toplam	**88.722**	**4.090**	**92.812**
Örnekleme Yapılan İller	**10+ Örneklem İşyeri Sayısı**	**2-9 İşyeri Sayısı**	**Toplam**
ANKARA	6.911	979	7.890
ANTALYA	4.289	444	4.733
BURSA	2.931	427	3.358
İSTANBUL	8.493	3.311	11.804
İZMİR	6.276	750	7.026
KOCAELİ	4.201	210	4.411
Örnekleme Toplam	**33.101**	**6.121**	**39.222**
Genel Toplam	**121.823**	**10.211**	**132.034**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 18 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İş}g\text{ücü} = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İ}ssizler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 16 Mart - 30 Nisan tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2013 yılı kayıtlarıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Katılım\ Oranı = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar: Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}gücüne\ Dahil\ Olmayan\ N\ddot{u}fus\ Oranı = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\ddot{u}fus - \text{İş}gücü}{Kurumsal\ Olmayan\ N\ddot{u}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oranı = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtdışı\ \text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Kayıtdışı\ \text{İ}stihdam}{Toplam\ \text{İ}stihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya\text{ş}\ Ba\text{ğ}ml\text{ı}l\text{ı}k\ Oran\text{ı}} = \frac{0 - 14\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus + 65\ Ya\text{ş}\ ve\ \text{ü}st\text{ü}\ N\text{ü}fus}{15 - 64\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek

olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Ek 4: Sektörlere Göre İPA Sonuçları 2015/1. Dönem

SEKTÖRLERE GÖRE İPA SONUÇLARI-2015/1.DÖNEM							
Sektörler	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Sayısı	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	30 Haziran 2015 İçin Belirlenen Net İstihdam Değişimi	Açık İş Oranı	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran 2015
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6	256	5	7	7	1,9%	2,6%
İmalat	151	6.638	450	472	1.079	6,3%	16,3%
Elektrik, Gaz, Buhar Üretimi	3	421	0	0	0	0,0%	0,0%
İnşaat	151	2.419	80	98	322	3,2%	13,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	230	4.023	218	236	450	5,1%	11,2%
Ulaştırma ve Depolama	39	616	5	46	27	0,8%	4,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri	62	929	42	50	73	4,3%	7,9%
Bilgi ve İletişim	4	27	5	15	54	15,6%	200,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1	18	5	5	0	21,7%	0,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	1	1	0	0	0	0,0%	0,0%
Mesleki ve Teknik Faaliyetler	34	309	3	19	26	1,0%	8,4%
İdari ve Destek Hizmetleri	15	530	8	14	95	1,5%	17,9%
Eğitim	28	566	3	18	-3	0,5%	-0,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	21	731	7	28	18	0,9%	2,5%
Kültür, Sanat ve Spor	1	18	0	0	5	0,0%	27,8%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	179	0	10	6	0,0%	3,4%
Diğer Hizmetler	11	109	5	11	14	4,4%	12,8%
Genel Toplam	**759**	**17.790**	**835**	**1.028**	**2.173**	**4,5%**	**12,2%**

EK:5 2 ile 9 Kişi Arası İstihdamlı İşyeri Bilgileri Tokat

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yanında 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri de ziyaret edilmiştir.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan 2 ile 9 9 kişi arası istihdamlı işyerleri ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

Çalışma kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için hem Türkiye geneli il düzeyinde tahmin üretilebilirken 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri için sadece Türkiye geneli için tahmin üretilebilmektedir. Söz konusu işyerleri için il düzeyinde tahmin üretilmemiştir. Bu nedenle raporun bu bölümüne kadar 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerinin verileri kullanılmamıştır. Bu bölümde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerinin illerinde ziyaret ettikleri 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine ilişkin veriler paylaşılacaktır.

2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine de 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine uygulanan soru kâğıdı uygulanmıştır. Çalışmanın metodolojisi açısından her iki büyüklükteki işyerleri için bir farklılık bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde çalışma kapsamında toplam 10 bin 211 adet 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyeri ziyaret edilmiştir. Bu işyerlerinin 6 bin 512 tanesine soru kâğıdı uygulanırken 3 bin 699 tanesinden çeşitli nedenlerle cevap alınamamıştır.

Bu kapsamda Tokat ilinde 32 işyeri ziyaret edilmiş olup, söz konusu işyerlerinin 28 tanesi için soru kâğıdı uygulanmıştır. Bu bölümde 28 işyerinden elde edilen veriler üzerinde durulacaktır. Söz konusu veriler ham veriler olup, genelleştirme katsayısı Türkiye geneli tahmin üretecek şekilde verildiği için genelleştirilmiş verilerin il düzeyinde bilgi veren bir çalışmada kullanılmasının uygun olmayacağı düşünülmüştür. Ayrıca 2 ile 9 kişi arası işyerlerine ait veriler ili genellemediği için 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin verileri ile karşılaştırma yapılmamıştır.

Çalışma kapsamında Tokat ilinde 2 ile 9 kişi arası istihdamlı 18 işyerine soru kâğıdı uygulanmış olup bu işyerlerinin yaklaşık yüzde 28'i Toptan ve Perakende Ticaret, yaklaşık yüzde 14'ü Madencilik ve taş ocakçılığı sektörlerindedir.

Tablo 1 İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektör	İşyeri	Erkek	Kadın	Toplam
Toptan Ve Perakende Ticaret	8	21	6	27
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	4	13	0	13
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3	4	3	7
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2	5	8	13
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	2	5	1	6
Ulaştırma Ve Depolama	2	10	1	11
Bilgi Ve İletişim	2	2	0	2
Eğitim	1	0	6	6
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	1	1	0	1
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	1	3	0	3
İmalat	1	5	0	5
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1	7	1	8
Toplam	28	76	26	102

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamındaki 17 sektörün 12 tanesinde 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyeri ziyaret edilmiştir.

Söz konusu işyerlerinde toplam 102 kişi çalışmaktadır. Bu işyerlerinde çalışanların yaklaşık yüzde 25'i kadın, yüzde 75'i erkektir. En fazla işyeri ve çalışan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir.

28 işyerinden 5 işyeri toplamda 12 açık iş bildirmiştir. Açık iş olan meslekler sırasıyla Reyon Görevlisi, Ön Muhasebeci, Terzi, Perde ve Jaluzi Montaj Ustası, Diğer Elektronik Teknisyenleri, Taksi Şoförü, Bekçi, Aşçı Yardımcısı Ve Bulaşıkçı (Stevard)'dır.

Bu işyerleri toplamda 13 kişinin temininde güçlük çektiklerini bildirmişlerdir. Bu meslekler sırasıyla Reyon Görevlisi, Pazarlamacı, Maden Mühendisi, Aşçı Yardımcısı, Hamurkar, Sigortacılık Meslek Elemanı, Şoför-Yük Taşıma, Jeoloji Mühendisi, Halkla İlişkiler Ve Organizasyon Hizmetleri Elemanı, Kimyagerdir.

Tokat ilinde çalışma kapsamında ziyaret edilen 2 ile 9 kişi arası istihdam eden işyerlerinde istihdamın bir yıl sonra toplamda artacağı tahmin edilmiştir. İstihdamın yüzde 217,6 oranında artacağı öngörülmüştür.

Tablo 2 İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen Meslekler

İstihdam Artışı Beklenen Meslekler		İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler	
Meslek	Sayı	Meslek	Sayı
Madenci (Genel)	200	Un İmal İşçisi	1
Satış Danışmanı	3		
Reyon Görevlisi	3		
Ön Muhasebeci	2		
Elektrik Teknikeri	2		
Aşçı	2		
Kimyager	2		
Diğer	9		

Kaynak: İPA 2015

İstihdam artışı olarak 223 kişi artacağını ve 1 kişi azalacağı belirtilmiştir. Alınan bilgilere göre madenci sayısında ciddi bir artış olacağı tahmin edilmektedir.

TÜRKİYE İŞ KURUMU

TOKAT ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

ADRES: Derbent Mah. Osman Gazi Cad. Bedestenlioğlu /TOKAT

Tel: 0356 232 00 71

www.iskur.gov.tr

iskur.tokat@iskur.gov.tr